

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

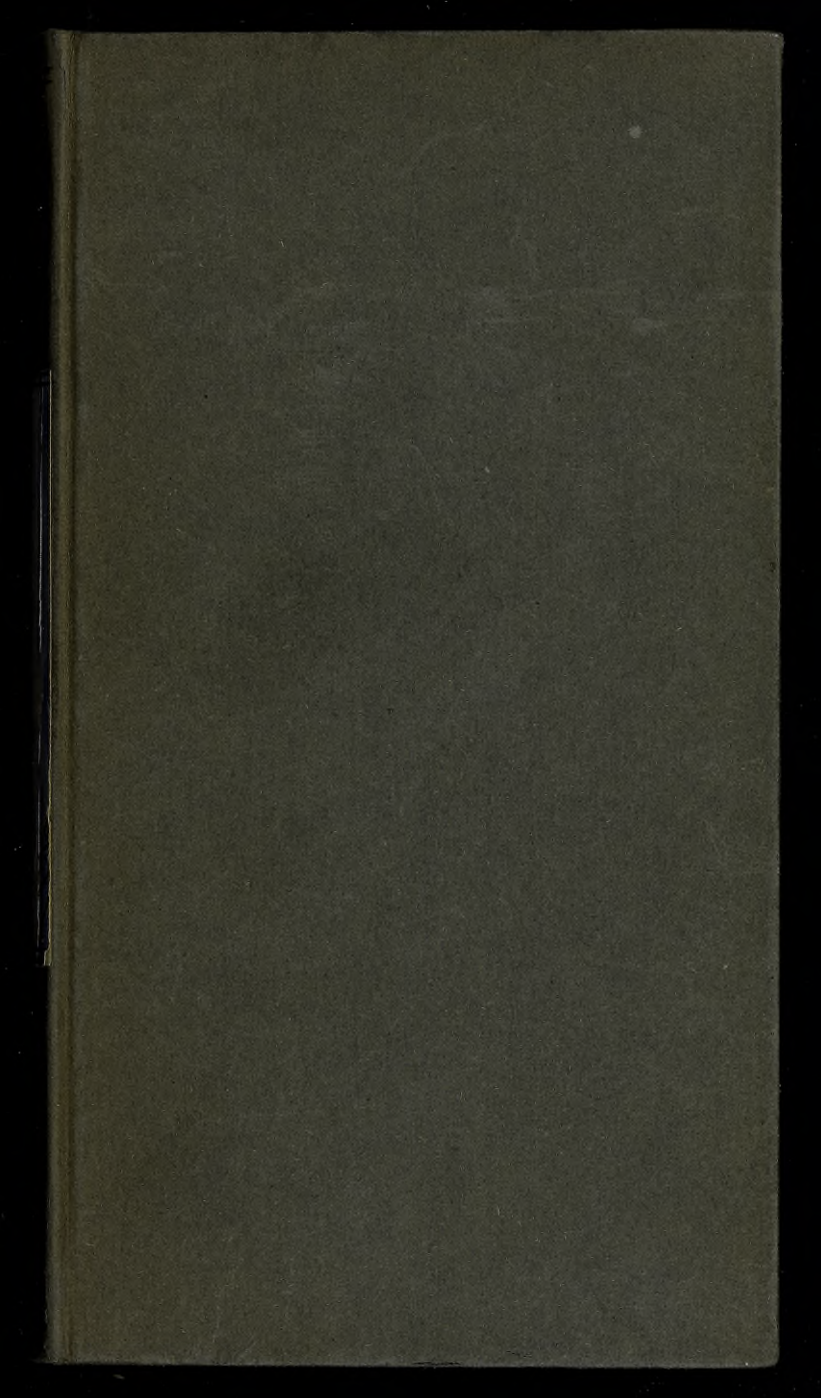
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

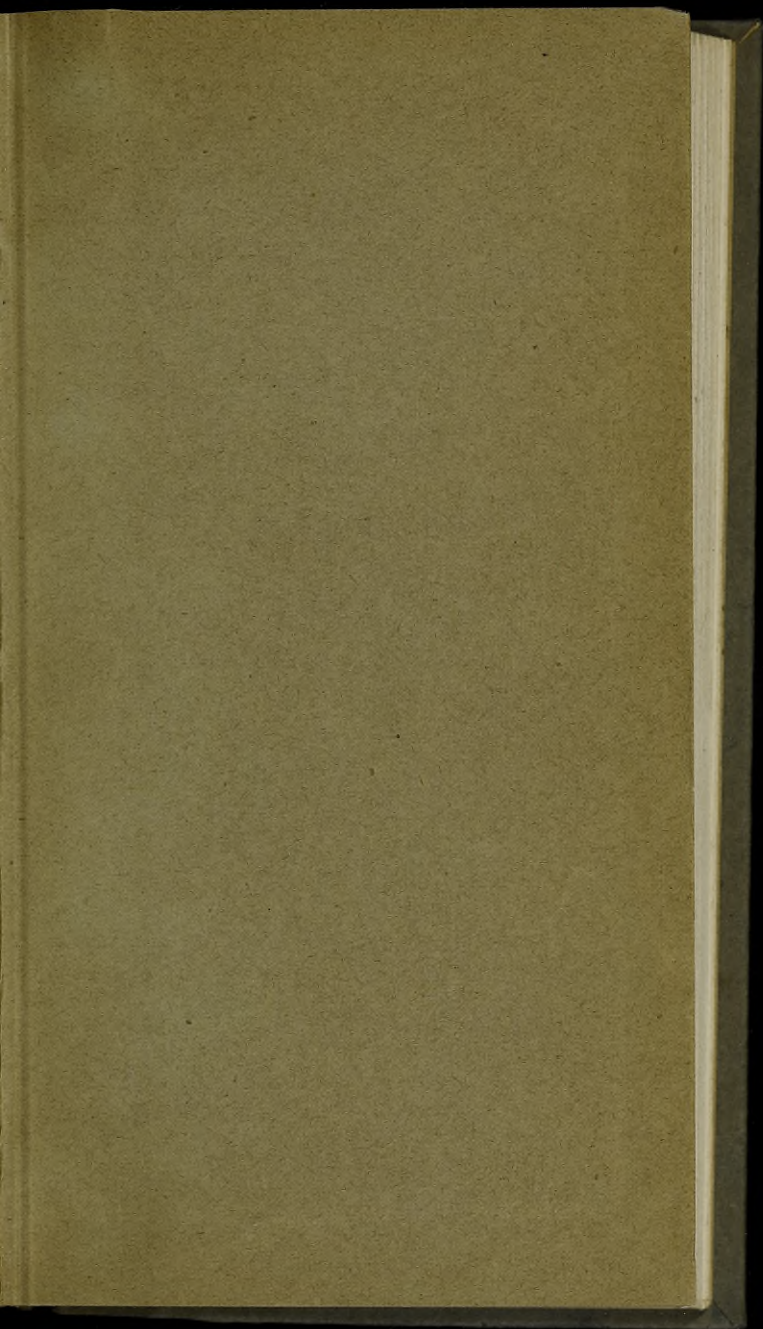

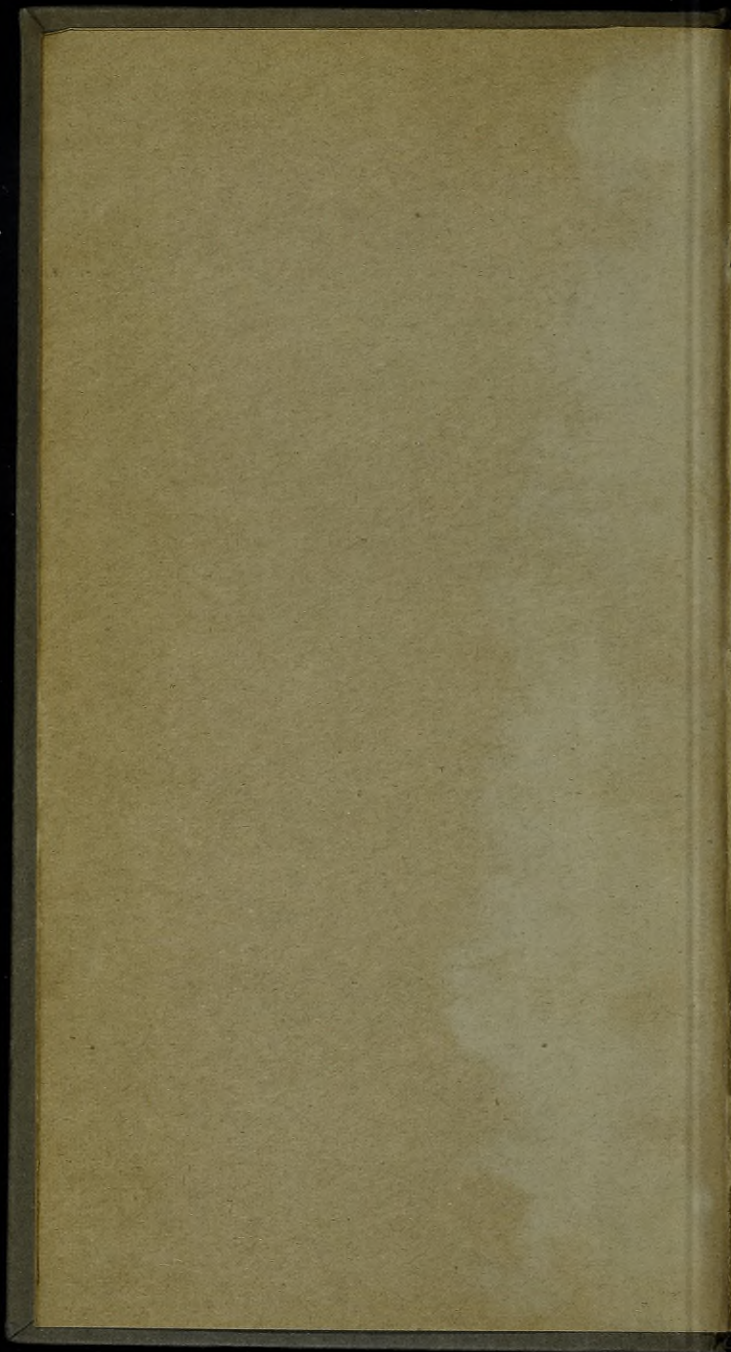
UPPSALA
UNIVERSITET

Vitt.

Sv.

SLAGEN
TILL
SLANT

Ett kort lifs
historia
af
Emil NORLANDER.

SLAGEN
TILL
SLANT

ETT KORT LIFS HISTORIA

AF

EMIL NORLANDER

GULLBERG & HALLBERGS FÖRLAG,
STOCKHOLM.

STOCKHOLM
GULLBERG & HALLBERGS BOKTRYCKERI
1899.

HVARFÖR?

*Det gifves för visso många orsaker till att en person vågar sig så långt ut på själfstillitens glanskis, att han eller hon sätter sig ned och skrifver en bok. Det smyger sig därför gärna in på läsarne ett undrande: **hvarför?** Är det männe af hunger efter ett större eller mindre honorar, är det kanske af ett sjukligt fikande efter en tvifvelaktig »ära» — äran att se sitt eget verk, nedskrifvet med af den innersta känsla formade bokstäfver, stirra emot en i döda, enformigt gjutna typer? Eller är det måhända ett oemotståndligt behof att delgifva andra sina innersta tankar, sina känslor af medlidande för en person, som han eller hon sett kämpa tyst och hårdt?*

Jag nöjer mig med att förklara, att det verkligen kan bero ensamt af den senare orsaken.

Ty det är, som om dessa känslor för en kämpande medmänniska skulle gripa en med järnklo djupt in i ens heligaste. De borra sig in djupare och djupare. De förfölja en i vaket eller sofvande tillstånd, och till slut är man ej mäktig att längre dölja hemligheten. Man känner ett manande bud att berätta den för någon, och ofta tycker man sig till och med tvingad att direkt *skrifva* ned den.

Gör man nu männe detta i tanke på att *förtjena* så eller så mycket? Ack nej, och tusen gånger nej — minst torde *debutanten* tänka så långt in i det ovissa. Det har helt enkelt varit ett *behof* att *skrifva* ned hvad som dallrat på medlidandets strängar, och det har slutligen blifvit ett tvång att ej lemna arbetet, förrän allt är be-

rättadt, hjärtat tömdt och de gnagande tankarne flyttade ur själens skrymslen ned på papperet.

Många års egna tankar och anför-trodde lifserfarenheter ha därmed fått lösa tyglar att flyga ut i det lefvande lifvet, och kritik och motsägelse skola bli en naturlig följd af deras offentliggörande.

Att teckna ett lif, sådant det verkligen är och uppdraga jämförelser ur själslifvet hos två, trots allt, så olika människor, som en man och en kvinna, men framför allt att våga plädera mot det kyrkliga äktenskapets allena saliggörande dogmer, det har ännu aldrig blifvit ostraffadt.

Hurudant ett äktenskap verkligen kan bli, när ett tungt öde spelar en hufvudroll i lifsdramat, är här framvisadt, men **det** har likväl ej varit drifvedern till nedskrifvandet af denna lilla bok. Den innersta tanken har

varit att i verkliga, om än gråa färger skissera ett lif, hvilket med blott en ringa pekuniär hjälp från en öfverfylld statskassa, i form af »diktargage», kunnat blifva ljusst och lysande — framför allt till andras upplysning.

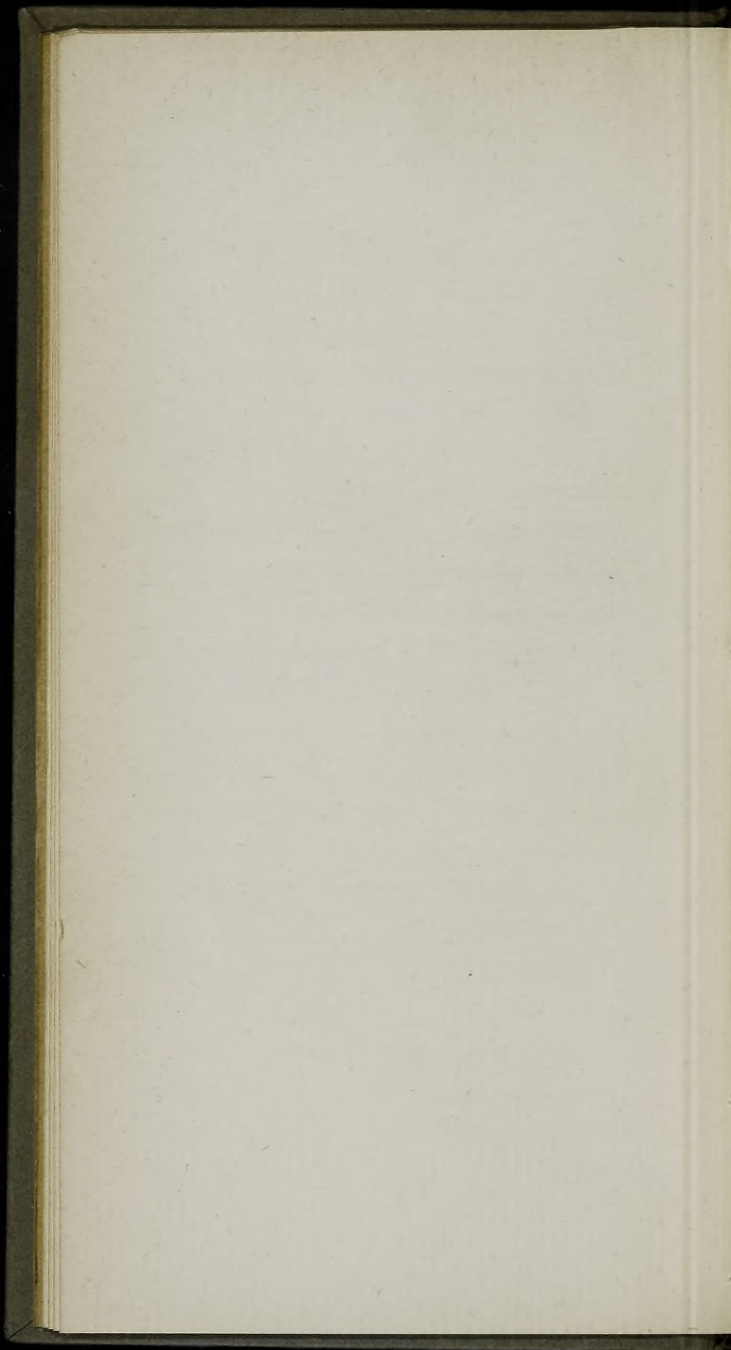
Och författarens största sorg skall för beständigt **det** medvetandet blifva, att när han velat med stentorsstämma ropa till nationen om behofvet af ekonomiskt understöd åt af svält dignande lyriska talanger, hans ord ej äga den genomträngande malmklang, som förstår tala äfven till de likgiltigaste öron.

Ett strå är emellertid ånyo draget till stacken. Ett sprödt och smalt litet strå, men likväl så oändligt välmenadt...

Författaren.

SLAGEN TILL SLANT

VID VANDRINGENS BÖRJAN.

Hvad den dagen var vacker! Den skimrande vårsolen förgylde med sitt underbara sken den första grönskans späda blad och strödde hopp, hopp om en härlig sommar, frikostigt omkring sig.

Och människorna läto dåra sig. De söpo in den berusande känslan med vidöppna munnar. De hade ju så mycket att hoppas, så mycket att längta efter, och så ville de ge luft åt sina glada förhoppningar nu, liksom de gjort alla de år som flytt.

*

Därborta vid det stora skolhuset hade hoppets dyrkare mangrant infunnit sig, och de hvita studentmössorna, symboler för livets vår, lyste

vägen genom den packade mängden af föräldrar och anförvanter, hvilka med föga behärskad ängslan väntade på sina kära gossar.

Ah, där kommo de, bleka, men leende af den högsta lycka. Stolta öfver att inte ha gäckat de sinas förväntningar på en lycklig utgång af examen, belåtna med att skoltvånget äntligen fått ett slut och segerdruckna af glädje öfver att de vunnit en framgång i lifvet.

I ett nu rusa de äldre kamraterna fram, och på starka armar slungas de nybakade studenterna en och en i luften under aldrig slutande glädjeskrän. Inte stördes grannskapet af det! Den grånade ämbetsmannen genomlefde ett helt lyckligt kapitel i sitt lif, och handtverkaren såg, om också med någon afund, leende på det glada upptåget. Det låg ju så mycken lefnadslust i allt detta, att ingen, ingen fann något

anstötligt i ungdomsleken — och dock är »hissningen» förbjuden nu.

Bort, småaktiga ordningstyranni, som bygger hinder på den vackraste vägbit lifvet har!

Nu är det anförvanternas tur. Hvad de blomsterströ de sina!

Gossarne bli smått skamsna af all denna uppmärksamhet och vilja smyga sig från den nyfikna mängdens blickar, men genast omslingras de af kära armar, och så begynner triumftåget mot hemmet — långsamt, mycket långsamt. Herre Gud, man vill ju visa hela världen, hur lycklig man är öfver att »familjens hopp» gått igenom »den förskräckliga examen».

*

Längst bort, nästan gömd bakom de andras ryggar, stod Gerhard Hjelm. Hissad hade han blifvit, högre och kärare än någon af de andre, men blomsterskörden var ringa: den bestod

af blott några liljekonvaljer. Inte heller var han omringad af så många slägingar: där stod bara *en* och höll honom om lifvet. Det var en gammal böjd och skrumpen liten gumma, men hennes strålande ögon gjorde honom lyckligare än allt annat på jorden. Det var beundrande modersblickar, som värmden hela hans varelse, och han var stoltare än någon annan, att han vunnit den första striden, ty han visste, hur utsägligt sorgsna dessa blickar skulle ha blifvit, om han förlorat den.

— Go' da', mamma! sade han och gaf henne en kraftig kyss på de torra läpparne. — Har du väntat länge?

— Ack, kära gossen min, jag får gratulera... Gud välsigne dig! Du har gjort mig så lycklig, så lyckl...

Hon tystnade; glädjetårarne ville kväfva henne, och hon skämdes för att visa andra den öfversvallande känsla af lycka, som hon kände inom sig.

-- Kom, låt oss gå hem, hviskade hon urskuldande och lade sin svaga arm på hans.

Så trängde de sig genom mängden, de lyckliga båda, och kommo ut på den breda trottoaren. Hvad de kände sig belåtna med sin lilla värld i detta ögonblick! Det var sol i hjärtat, sol i blicken och sol rundt omkring dem.

*

Fru Hjelm var enka efter en lägre tjänsteman och lefde nu på en liten pension, 600 kr. om året. Det var inte mycket, men hon var ju ensam med sin stora, kära gosse, och ingen af dem hade hunnit få några pretentioner på lifvet. Tarfligt bodde de och tarfligt lifnärde de sig, men belåtna voro de dock. Gerhard hade visat sig ha så utpräglad läslust, så att han, fast det sved, fick gå qvar i skolan sedan fadren dött, och *nu* hade

han eröfrat den hvita mössan, som skulle öppna alla dörrar och trygga hans framtid. Hon log för sig själf, när hon tänkte på allt detta, och hon gick de tunga trapporna med ovanlig spänstighet. Hon skulle kunnat springa uppför, så ungdomlig hade lyckan gjort henne.

Gerhard öppnade dörren till deras lilla lägenhet. Den bestod af endast två rum och kök, låga i taket, men tillräckliga ändå, så länge förnöjsamheten var inneboende.

Gerhard log, när han såg, hur vackert det stora bordet var dukadt. Det var ju som till stor fest, och midt på det stod fadrens porträtt. *Han* skulle naturligtvis glädjas med dem. Midt emot bilden låg Gerhards kuvert, helt omgifvet af stora, doftande gullvifvor. I serveten, kring tallriken, kring knifven och gaffeln, öfverallt lyste det gult, det var liksom en reflex af solen de buro i hjärtat.

— Tack, mamma, sade han och tryckte modren intill sig; så mycket besvär du gjort för min skull!

— Kära mitt barn, log hon emot honom, det är ingenting; bara nu inte de rara ruladerna torkat bort i ugnen.

Hon gick ut i det lilla köket.

Nej då, där lågo de varma och doftade på det sirade fatet.

— Jag slarfva! ropade hon plötsligt; gick jag inte och glömde att ta upp ölet! Jag tog buteljerna med mig, när jag gick ned för att se'n ta dem med mig upp på hemvägen. Men de ska vara uppe i ett nafs. Sätt dig vid bordet, gossen min, jag är uppe på ett par sekunder...

— Inte får mamma gå ned igen, sade Gerhard med bestämd ton. — Jag går ned förstås.

— Du! — Modren häpnade. Ska *du* gå på magasinet. Du är ju *student!*

Gerhard skrattade så det ekade i de gamla rummen.

— Än se'n, sade han. Därför är jag väl inte för god att uträtta ett hederligt ärende.

— Men betänk, fortsatte modren, hvad ska dom säga därnere, att min son, studenten...

Gerhard var redan på väg upp igen med öflaskorna, innan gumman hunnit sansa sig efter det »förskräckliga», att »hennes son studenten» gick ned på magasinet.

Måltiden för de två fattiga men nöjda människorna gick raskt undan, och efter en kort bordsbön reste de sig.

— Seså, befalde modren, nu ska min gosse hvila sig efter alla själsvänder... Gå nu och lägg dig på stora soffan.

— Men mamma, där skall *du* ligga.

— Bråka inte med mig... Jag ska

göra i ordning det raraste kaffe du smakt. Seså, luta dig nu!

Hon tryckte med mildt våld ned honom i soffan.

— Men mamma skämmer bort mig med all sin ömhet, vågade Gerhard invända.

— Vet visst det, svarade modern, Ska du inte ha bekvämt? Du är ju *student!*

Det sista sade hon med så strålande ögon, att Gerhard kände som en blixtnedslående lycka inom sig.

Skulle han kanske vara förmer?... Ack nej, han slog bort de dumma tankarna och lutade sig mot kudden och slöt ögonen till en lätt slummer efter de gångna dagarnas ansträngningar, oro och bekymmer.

*

Han var inte vacker, Gerhard. Han ägde ingenting som kunde ådraga sig en kvinnas uppmärksamhet. Ansigtet

var hvardagligt, munnen fyllig med ett drag af karaktärsfasthet i giporna, näsan rak men utan några bestämda skönhetslinier. Pannan var hög, omgifven af ett linfärgadt, tunnt hår och ej så litet färad af tankearbete och hemliga bekymmer för en oviss framtid. Men slog han upp ögonen och blickade man en stund in i dem, fick hela ansigtet ett annat utseende. Det fanns ett gränslöst djup af godhet i de gråblå pupillerna, som, då de vidgade sig, öppnade liksom en själens dörr, hvarigenom man kunde se in på allt godt och ädelt ett människohjärta kan äga. Det var med ögonen Gerhard vann alla för sig. Hade man sett in i dem en gång, visste man, att framför en stod en hög ande, mäktig stordåd, dem det hvardagliga ansigtet annars alls inte kunde inge tro på.

De ljögo ej heller dessa ögon. Tidigt hade de sett mödan framför sig,

tidigt hade de lärt sig skilja godt från ondt, guld från slagg, och lärt sig blicka uppåt, mot en högre försyn, som själf har alla goda egenskaper att skänka de sökande blickarna, liksom dessa ha förmågan att uppifrån hämta kraft till ett högt, själsligt förstående.

När Gerhard vaknade, stod kaffebordet dukadt vid hans hufvudgärd, och modern satt vid hans fötter och blickade med varma, kärleksfulla ögon på honom.

— Har jag kanske stört dig, gossen min? sade hon kärleksfullt och strök hans kind.

— Åhnej, mamma lilla. Jag är en riktig sömntuta, som ligger och latar mig midt på da'n, i stället för att göra någon nytta.

— Nyttan, upprepade modern leende, hvad ska min gosse kunna göra för nytta? Du *har* ju tagit din examen.

— Bah, det är ju bara början. Nu ska jag ut i världen, nu ska jag bli man och försöka ersätta dig, mamma, all den gränslösa godhet, du slösat på mig. Nu ska jag återbetala de dryga summor, mina studier kostat dig.

— Du rara gosse... Men säg mig nu en gång, hvad har du då tänkt att ta dig till med? Sorgligt nog räcka inte våra små tillgångar till fortsatta studier...

— Åh, det behöfs heller inte, utropade Gerhard, full af tillförsigt. Jag ämnar söka mig in i någon tidning, och lyckas inte det, så går jag väl in i något verk.

— *Du* — tidningsman! De ljödo så sorgbundna dessa moderns ord. — Har du anlag för sådant? Betänk att den banan är mera törnbeströdd och fordrar mera vetande än kanske någon annan.

— Ah, ingen fara, mamma, när

man känner man har kallelsen, »den heliga elden», som det heter! Jag har aldrig velat tynga ditt gråa hufvud med dessa framtidsbekymmer, men nu kan jag anförtro dig allt. De sista åren har jag på sidan om mina studier sysslat inte så litet med skriftställereri.

— Vers?

— Ja, vers och prosa, allvar och skämt. Jag har försökt mig på alla sorterna.

Gerhard skrattade högljudt åt moderns förvåning.

— Har du fått det tryckt också? yttrade hon efter en kort paus.

— Jo, du kan tro, mamma!

Det blixtrade till af modersstolthet i de matta pupillerna.

— Du stygga gosse, som inte unnat din egen mor att deltaga i din framgång!

— Kära mamma, det är alltför

omogna saker för att lägga dem inför kritiska ögon.

— Är jag kritisk, jag? Hon såg så varmt på honom.

— Nej, det är du kanske inte, men ser du, jag har velat spara min hemlighet för att ej göra dig orolig öfver att jag skulle komma att missköta mina studier. Men nu, när examen är öfverstökad, ska du få se dem och tillika få ge mig riktigt på huden för dem.

— Har du satt ut ditt namn?

— Tycker du det! . . . Jag har naturligtvis varit rysligt anonym. Jag har kallat mig »Vitus».

— Och betalningen?

— Ja, den har då inte varit stor. Jag har nämligen inte fått ett öre, men du förstår, mamma, man måste gifva något i läropengar. De hade väl för öfrigt skrattat åt mig, om jag, en pojke, kommit med pretentioner på

honorar. Men nu — tillade han med ett särskildt hoppfullt tonfall — nu ska man väl inte kunna neka mig det. Tänk dig, mamma, att se din sons namn i tidningen, som författare!

De logo ett samförstående leende, fullt af tro på ett af dem som heligt ansedt yrke.

— Någon af de närmaste dagarne ger jag mig väl upp och presenterar mig för redaktören, och har han inte själf någon plats att erbjuda mig, ska han väl kunna ge mig rekommendation till någon annan. Åh, om jag bara får något att göra, hvad jag ska arbeta och hvad vi ska lefva väl och bli lyckliga, du och jag, mamma!

En öm blick belönade hans varma ord.

— Du måste låta mig få läsa dina skrifter i afton, innan jag lägger mig, ljöd det med mild bestämdhet från fru Hjelmns läppar; men innan dess gå

vi väl ut och gå en stund, inte sant, Gerhard?

Jo, naturligtvis! Kamraterna hade examensfest på Djurgården med bullrande upptåg. Sådant låg dock ej för Gerhard. Inte hade han för öfrigt hjärta att låta modern vara ensam en dag som denna.

Om en stund gingo de utför traporna. Programmet var redan fastställt. Först skulle de gå och sätta sig i Berzelii park och höra på musiken, sedan skulle de gå ut till Skeppsholmen och sätta sig där i en backe och äta smörgåsar, som modern hade gjort i ordning.

Gerhard glädde sig riktigt åt programmet; dels var den festen billigare än kamraternas, och så gjorde han ju modern så lycklig med att följa henne, då han visste hur gärna hon ville visa sin student, sin stolthet, för »hela världen».

Vid hemkomsten gick Gerhard och lade sig och slumrade in i lyckliga drömmar om ära och lager, men ännu långt inpå natten satt modern och läste med giriga ögon hvarje litet bidrag, Gerhard fått tryckt i tidningen »Dagsposten», och sedan hon slutat det sista, tillrade ett par varma tårar utför de skrumpna, gamla kinderna. Hon var stoltare än någonsin öfver sin rara gosse, och när hon, sin vana trogen, gick att stoppa om honom, böjde hon sig öfver honom och tryckte en lätt kyss på hans panna, under det läpparne formade sig till ett sakta:

— Gud välsigne dig, måtte du bli mycket, mycket lycklig!

DE FÖRSTA TÖRNENA.

Gerhard hade ganska länge dragit sig för besöket på »Dagspostens» byrå. Han kände sig ej tillräckligt stark för att stå emot ett afslag, och mest fruktade han ett sådant för moderns skull. Denna gamla, kära mor, som han älskade högst på jorden och som med dubbelt varmare känsla, än han själf var mäktig, lefvat sig in i allt hvad som rörde honom — till henne vågade han icke komma och förtälja om motgång.

Han hade emellertid ej varit overksam. Upptänd af hvad han själf älskade kalla »den heliga elden», lemnade han ingen detalj från den inskränkta lilla värld, han rörde sig i, obekantad. Hvarje liten tillstymmelse till

romantik slukade han, och pennans flitiga raspande sent inpå kvällen tydde på att han ej behöll sina iakttagelser endast för sig själf, utan unnade dem, i fagraste drägt, äfven åt andra.

Det blef skisser, noveller och poem om hvarandra, och alla vandrade till »Dagspostens» tryckeri för att sedan läggas inför en allmänhet, som utan spår af medkänsla slukade dem sådana de voro.

En dag hade sålunda »Dagsposten» inne ett poem: »Hjärtats årstider», som tydligen slagit mycket an. Gerhard kunde dra den slutsatsen däraf, att en hel del andra tidningar tryckte af detsamma. En dag stod dessutom i tidningens breflåda följande meddelande:

»*Vitus*». Gör oss den äran att besöka byrån någon dag mellan 12—2.

Gerhard höll på att falla baklänges af lutter förtjusning vid detta med-

delande. Ändtligen var han då uppmärksammasad, ändtligen kunde han hoppas på framtiden!

Han meddelade sin mor det glada budskapet, och hon blef formligen bländad af den lycka hon tyckte att hennes Gerhard gick till mötes.

— Du, lilla rara gosse, sade hon, nu får du naturligtvis plats i tidningen med kanske flera hundra kronor i månaden. Då behöfver du inte mera tänka på några umbäranden. Du kan köpa dig hvad du vill och roa dig när du vill... Sa' jag inte det, att den som är god, honom skall väl gå.

Besöket på redaktionsbyrån bestämdes till dagen efter. Man skulle nämligen inte visa redaktören, att man var angelägen.

Åh, hvad de sälla båda byggde luftslott denna långa dag! Gerhard hade allaredan ställt sin framtids horoskop. Där växlade endast ljusa, glada bilder,

och i förgrunden framträdde på alla bilderna konturerna af en liten böjd gumma i hvit spetsmössa, och vid anblicken af den log han alltid. Han tyckte sig se henne så belåten med den nya värld, hans fantasi försatte honom uti. Ännu i nattens drömmar växlade de glada bilderna i hoppets lekande färger.

Strax efter tolf på dagen satt Gerhard i det stora väntrummet på »Dagspostens» byrå. I det stora, eleganta, fast mörkt hållna rummet satt redan mycket folk och väntade. Där såg man skriftställare och teaterfolk, kommissionärer, annonsörer och notisupptagare. Det hela hade utseende af en illa blandad kortlek.

Ändtligen fick Gerhard komma in och fann vid det eleganta skrifbordet en herre af tämligen hög växt, flintskallig och med ett aflångt ansigte, hvars förnämsta prydnad var ett par väl vaxade

mustascher. Utseendet var afgjordt vinnande, och de små, lifliga ögonen gåfvo ansigtet ett drag af vakenhet, som till och med vid hastigt betraktande gjorde ett godt och tillitsfullt intryck.

När Gerhard presenterade sig, flög redaktören med vig spänstighet upp från stolen och lade begge händerna på Gerhards axlar.

— Nä, sade han under ett gemytligt mönstrande af Gerhards slanka figur. — Det var förbaskadt treffligt få göra herrns bekantskap!... Var så god och sitt!

Han sköt fram en bekväm emmastol och tryckte däri ned den i en hast tafatte Gerhard.

— Si så där, fortsatte han, under det att han slog sig ned i sin konstrikt snidade skrifstol. — Nu ska vi tala förstånd en stund.

— Jag får tacka redaktörn på det

vänligaste för det öfverseende mina små bidrag rönt, yttrade Gerhard ej utan rörelse.

— Slidder, sladder, afbröt redaktören. Herrn har det där »tusandjäfla» i sig, som för en långt här i lifvet. Den äkta, *medfödda* talangen, som kan komma en person, hvilken inte ens kan skrifva, att i dess ställe improvisera de härligaste saker. Med få ord: den där ådran, som bor i hjärtat, men som strömmar ut och värmer tusenden med sin friska, naturliga stämning.

Gerhard kände sig alldeles bortkommen och satt förvirrad och slet i mössans kokard.

— Se så, fortsatte redaktören, sitt nu inte och se blyg ut. Herrn förtjenar få del af mina tankar om herrns författarskap. Jag vet, att utan uppmuntran kommer en talang ingenstans. Gifva honom en förständig och mild kritik kan man, men slår man till med

stora klubban, blir det hans död. Nej, erkänn hans meriter, på samma gång man framdrar hans fel, ty då kan han höja sig till ny, djärflygt; hacka och anmärk blott på honom — och han blir aldrig någonting, äfven om han visat de största förutsättningar. Beröm i rättvist mått alstrar själf tillit, och den är grunden, på hvilken han kan bygga de vackraste och solidaste skapelserna.

— Se på skådespelaren t. ex. Hade han inte sin själf tillit, d. v. s. känslan af att han gör sin sak bra, hvart komme han? Ingen vart. Men med en stark själf tillit går han med käckt sinne i striden och skall inom kort rycka åskådaren med sig. De tro på honom, de blifva öfvertygade att *just så* skall rollen spelas, och med dånande applåder sätta de sitt sigill under arbetet. Nu är han »öfver knölen», som det heter, nu går han vidare fram, men

med större själf tillit och vinner så den ena segern efter den andra.

— Kan inte äfven klåparen ha samma själf tillit? vågade Gerhard invända.

— Jo visst, men klåparen genomskådar man genast vid första försöket. Hans själf tillit är fräckhet.

— Men hur kunna afgöra det? fortsatte Gerhard, uppiggad af ämnet.

— Man känner det vid första sammanträffandet... Den sanna konsten öfvar liksom ett suggererande inflytande på en. Man kan inte bedraga sig. Den strömmar in på en och värmer en, den slår sina mjuka armar kring en och håller en fast. Man må sedan ha hvilka känslor som hälst för konstnären, man *måste* dock erkänna att hans verk äro bra. Den konsten må nu vara representerad af den sympatiska älskaren eller af den nattsvarte bofven i stycket, den glittrar alltid lika klar emot en. Klåparen eger

intet af detta, han skjuter alla ifrån sig, han uppmuntrar ingen, utan man ser med öppna ögon alla hans knep och pajaserier, och man vänder sig från honom med äckel. Sak samma inom de skrifvandes led. Talangen finner uttryck i dikten, som tränger ända in i hjärtat och får hvarje dess finaste fiber att sympatisera i en samförstående dallring: klåparen försöker brodera, men man ser de slarfvisa styngnen, ögat far liknöjdt öfver skriften och hjärtat är kallt... Nej, unge man, fortfor den talande i extas öfver sitt ämnes lockande innehållsrikhet, talangen skall vara medfödd, man lär inte den som ett yrke, man skall själf kunna helt njuta af hvad man gör, annars är det som att röka en cigarr i ett mörkt rum. Man ser dess uppfammande och känner ju äfven att man röker, men njutningen är borta. Pröfva det!

— Ni kan ju komma och säga att äfven klåparen kan njuta af sitt verk, och han *gör* det nog äfven, men hans njutning är af en helt annan sort, han njuter af att »det gudskelof blef så bra det blef», då den verkliga talangen njuter af att han fått precis den form på sina tankar, han velat ha. Klåparen kan t. ex. besjunga allt hvad vi kalla härligt, utan att afvinna någon ens ett uns bifall, då den äkta talangen kan besjunga själfva sophögen och få folk att falla i stoftet af idel beundran. Det är talangen, herre, den äkta, den som människan bär från födseln inom sig och som förr eller senare måste fram i ljuset att lik diamanten ur den svarta kolgrufvan en gång blända oss alla.

Gerhard satt stum och lyssnade till de hoppgivande orden, och han skulle velat jubla högt af glädje att veta sig vara den som gifvit uppslaget till dem.

— Herrn skall få ännu ett exempel på att talangen måste vara medfödd, om den skall kunna vinna våra hjärtan, började redaktören på nytt, efter en kort paus. — Betrakta tvenne landskapstaflor. Den ena af en, trots allt, på akademiens experimentalfaltt uppdragen s. k. talang och så en af en dilettant målad dito, utan annan uppgift än hjärtats åtrå att afspegla naturen. I den förra skall ni vid ett noggrant betraktande geometriskt kunna utdraga naturen, men på den andra ser ni bara ett virrvarr af träd och grenar. Betrakta den likväl en stund, och ni skall falla i hänryckning öfver den *natur* den eger. Ni skall kunna lefva er in i den trakt, den framställer, ni skall förvåna er öfver de friska fläktar, som susa öfver till er från den lilla duken. Ser ni, sådant är natur, det andra är »konst» af ungefär samma slag som den fotografen uppnår med

en fotografi: den visar precis hurudan en sak är, men alls ingenting annat. Ingen flygt, intet lif och ingenting som binder beundran vid sig!

— För att öfvergå till början har jag alltid funnit denna värmande känsla hos herrns små bidrag. Ingen födes mästare, men man kan bli det, när man har den inneboende glöden, den lefvande känslan för allt hvad lifvet bjuder af glädje och sorg. Fortsätt, unge man, arbeta ärligt och samvetsgrant, ni har ett vackert material inombords. Det är min ärliga tanke, och jag tror mig inte kunna göra er större tjänst än tala om den uppriktigt, öfvertygad om att det inte skall förvrida era tankar om er själf, utan fastmer mana er att inte låta min spådom komma på skam.

Gerhard sänkte sina ögon tacksamt i talarens egna och denne höll varmt ut blicken.

— Jag förmodar att herr Hjelm inte har något emot ett vänligt honorar för det vackra arbete ni presterat, yttrade slutligen redaktören och sökte efter en tryckt blankett. — Det kan naturligtvis inte bli någon stor summa. Vi kunna nämligen ej alltid betala efter kvaliteten. Jag skrifver femti kronor.

— Jag är hjärtligt tacksam, stammade Gerhard, med nytt mod efter alla uppmuntranden. — Jag hade dock ett viktigare ärende. Jag tänkte nämligen höra mig för, om ej herr redaktören hade en sysselsättning i tidningen. Jag har nyligen aflagt min examen, och jag brinner aflust att komma ut i lifvet, så mycket mer som förhållandena ej tillåta mig att fortsätta mina studier.

Redaktören blef plötsligt helt förändrad.

— Nej, sade han. Det har jag verkligen inte, och, tillade han med en viss

bestämdhet, hade jag det, skulle jag jag inte tillråda herrn att ta emot den. Ser ni, arbetet i en stor, daglig tidning är alldeles för enerverande. Det drifver konsten till ett yrke. Det upptar hela ens tid med banala småsaker och dödar hvarje stor, skapande tanke. Många af våra tänkare har ju börjat som tidningsmän, men de ha först blifvit stora, när de gått ur pressens tjänst och, fria från »hafsgörat» på redaktionsbyrån, fått tillfälle låta tanken långsamt mogna till stora verk . . . Sök er en annan, mindre jägande sysselsättning, t. ex. i ett verk. Jag vill därmed inte alls säga, att de i ämbetsverken inte kunna ha ansträngande arbeten. För tusan, det ha de visst, men när deras frihetstimme slår, så gå de dock sin väg att söka lugn och hvila efter ansträngningarne. Så icke tidningsmannen. Från tidigt på morgonen är han i outtröttlig verk-

samhet, och när då hans ledighet kommer, är det alls inte sagdt, att han kan lägga sitt arbete ifrån sig. Tankarna skulle afbrytas måhända; därför afslutar han det innan han går, för att på kvällen och halfva natten få hålla på med ett nytt. Han går, vägar jag säga, i ett ständigt födande tillstånd — och hvad föder han? Små dagsländor, som, de må ha aldrig så glänsande färger och kunna blända en nyfiken hop, i alla fall äro döda och glömda innan natten faller på. Dessutom lär man sig nästan aldrig känna fadren till de små, bländande tingestarna — han är ju anonym. Han har alltså aldrig tillfredsställelsen att se sig beundrad för det goda han gör, och det förtar hans tillförsigt. Han blir anonym i allting och får sålunda aldrig höra hvarken klander eller beröm. Det är skrifvet, därmed basta; vilja de inte läsa det, så rör det honom snart sagdt

inte. Han vet att han gjort sin pligt, och det är honom nog.

Gerhard såg inte med blida ögon, hur hans afgudabilder vräktes i gruset, utan vågade invända:

— Ja, men många bli ju mycket ansedda, ja, många bli redaktörer och bärgade.

— Aj, aj, aj! svarade redaktören och ett godmodigt leende spelade kring munnen på honom. — Herrn skjuter med groft krut, tror jag; nåja, smäll till! Jag måste tillstå att antydan ligger nära till hands. Ser ni, dessa som ni nu menar, de ha, om jag skall tala bildligt, hittat lyckans fyrväppling, men hur många sådana tror ni finnas? Hur mången tror ni här bland mina redaktionsmedlemmar finnes ej, som lika bra, ja, kanske bättre skulle kunna uppta den här stolen, men han har inte funnit fyrväpplingen. Jag fann den och höll mig sedan i vederbörlig

ordning framme. Jag var intet »ljus», jag var skötsam och ordentlig och egde brinnande håg för mitt yrke, blef, fortfarande tack vare min fyrväppling, uppmärksamrad och slutligen utnämnd att förvalta ett af en vida större talang än jag grundadt företag. Och allt går bra, jag har min fyrväppling kvar. Jag talar naturligtvis inte så här uppriktigt för alla, jag tillägger det, men ni är en särdeles förtroendeingifvande ung man, herr Hjelm, och som ett råd för framtiden har jag talt om min lilla historia. Slå tidningsmannabanan ur hågen, unge vän, och välj en annan; ni skall då ha större vinst än att efter tjugofem års sträfvan se ert gångna lif aftackadt med en silversnusbosa och en »kamratlik afskeds-kollation» på något utvårdshus.

— Men om jag *har* fyrväpplingen! utbrast Gerhard med ungdomens vanliga frimodighet.

— Använd den då i något »verk». Det finns bättre tillgång på bekväma skrifstolar där än inom pressen.

Gerhard kände sig nedslagen. Alla hans vackra luftslott voro ju grusade. Alla hans säkra stöd gled o ifrån honom, och han kände sig sjunka ned i något mörkt och tungt.

Redaktören såg tydligen den missräkning, som tecknade sig i Gerhards ansigte.

— Se så, sade han, tappa nu inte modet. Ni är ju nu endast vid kröken på ert lufs långa väg, tag nu af åt höger och den blir glad och ljus, i stället för att gå den här åt vänster, som har alldeles för dåligt väglag för att kunna bereda er någon glädje af vandringen.

Gerhard kunde inte annat än tacka för de välmenta råden och tog afsked.

— Men naturligtvis, yttrade redaktören, under det han följde Gerhard

till dörren, väntar jag mig att i första hand få mottaga de för en tidning lämpliga alstren af er värderade penna.

Jo då! Gerhard gaf med en handtryckning löfte därom och med det var audiensen slut. Han stod nu åter på gatan, utanför samma port, genom hvilken han för en halftimme sedan med så ljusa tankar gått in.

Det var dock icke alldeles mörkt i Gerhards själ. Som en trolldång klang uttrycket »er värderade penna» för hans öron. Man satte alltså värde på hvad han skref, och det gjorde honom så stolt, det gaf honom, hvad nyss talats om, tillförsigt att utveckla de gåfvor, naturen ingifvit honom. Och så hade han ju fått femtio kronor. — — —

Hoppet lekte hos honom om en ny, lönande bana, och han glömde inte att medräkna en vacker inkomst på hvad hans »värderade penna» skulle kunna inbringa.

Modern fick vid hans hemkomst med mycken försigtighet den nedslående nyheten om platsen i »Dagsposten» sig meddelad och därefter som ett plåster de femtio kronorna,

— Åh, herre Gud! utbrast hon med glädjetårar i de gamla, goda ögonen.
— Du kan ju bli rika karlen, kära min lilla gosse! Sörj inte för det andras skull. Gud hjälper nog den, som för sitt ärliga banér högt. Du kommer nog att bli lycklig och äfven göra andra lyckliga. Misströsta inte du!

Misströsta, åhnej, det gjorde Gerhard visst inte. Det var ju hans första misräkning, och den glömmes lättast. Han skulle nog slå sig fram, det var hans fasta öfvertygelse.

UTAN RELATIONER.

Välja bana! Tunga ord för den som inte har annat här i världen än en liflig håg att ärligt komma fram, men som saknar hvarje hjälpande, stödjande hand, som inte har kapital att bygga på under den första långa och svåra tiden, då vid hvarje steg en förödmjukelse lurar, och då hvarje litet sidosteg kan medföra oberäkneliga följder.

Numera arbetas det, kan man säga, med händer och fötter på att göra studentexamen obligatorisk för inträde på snart sagdt alla olika banor — särskildt i statens tjänst. Till och med i rena *yrken*, där grundlig praktik från ungdomsåren skulle väga högst, pockar man på studentexamen som vil-

kor för utöfvandet af yrket. Hvarför? Är det för att höja yrkets anseende? Ja, det *kan* vara en möjlighet — men det hufvudsakliga motivet är väl dock att hindra för stor tillströmning på banan. Men för hvilka stänger man då? Jo, för de mindre burgna familjernas söner, och följdén af detta blir naturligtvis, att en far, som ser den ena af sina pojkar utestängd från hvarje möjlighet att få ett bättre bröd än hvad t. ex. skomakeriet bjuder, låter sina öfriga söner ta den så nödvändiga examen. Nu tycker man, att alla de stora uppoffringarna skulle föra en motsvarande lön med sig. Men nej. Man har velat hämma tillströmningen på en viss bana, men trots studentukasen ökas den i samma grad som förr, ja, till och med i större grad, då ju studentbetygets nödvändighet satt en finare etikett på det förr som simpelt ansedda yrket. Då hitta de, som redan sitta

vid det feta köttstycket och på inga vilkor vilja se några inkräktare, på nya hinder. Ettdera fordra de skyhöga relationer eller stipulera de en summa i läropengar, som för en fattig familj är omöjlig att erlægga eller — detta användes mest — anslå de de första åren en lön, så mikroskopiskt liten, att man skulle kunna säga den knappast räcker till vatten åt katten.

Där står nu den fattige studenten som utanför en tillbommad dörr, utan relationer, utan hopp. Hvad vill han göra? Att anmäla sig i någon lära har sina svårigheter. Dels ha ju hans — för inlärandet af ett yrke — bästa år gått och dels torde det oftast förefalla »herr studenten» bra tungt att så med detsamma stoppa alla de vackra drömmarna i skrinet och knyta ett arbetsförkläde på sig. Han väger i barnsligt oförstånd det som är för och emot med *mycket* ojusterade vigter,

och så bestämmer han sig för svältlönen, försakar och umbär tills hjärnan blir slö och han inte längre kan gripa ett tillfälle till något bättre i flykten, utan dåsar ifrån alltsammans och slutar sin förtidiga lefnadsafton som en utsvulten renskrifvare i en skepnad, mot hvilken det moderna lustspelets »magerman» är rent af frodig. Eller — gräsliga öde! — slappnar hans moral i den hänsynslösa kampen för brödet, och han glömmar den vackraste strofen i sin barndoms aftonbön: fräls oss ifrån ondo! *Han förblandar mitt och ditt.*

Det är ett tungt ansvar som hvilat på dem, hvilka i själfviskt skräförbund inkapsla sig mot s. k. inkräktare och utestänga den fattige från hvarje möjlighet att låta andra få nytta af de rika gåfvor, han kanske mer än den förmögne och bortklemade är i besittning af.

Hälsad af jublande röster vare där-

för den dag, då ungdomen, fattig som rik, samlas i *en* skola, för att sedan efter råd och fallenhet grena ut sig i fortsättningsskolor, genom hvilka hvar och en fritt och utan småaktiga skräförehållanden kan uppnå den plats och den lön hans talang förtjänar.

Gerhards mor trodde sig ha gjort sin gosse så mycket, mycket framtidsgodt, när hon med tusen umbäranden samlade ihop pengarna till hans studier. Han var ju *student*, — och då stodo alla dörrar öppna; då låg det guld på alla bord. »Var så god och tag bara!» Det var *hennes* tankar.

Gerhard själf hade emellertid hunnit få andra. Han hade skrivit ansökningar till så många »verk», som han visste att blott och bart studentbetyget kunde gifva inträde uti, både posten, telegrafan, tullen och statens järnvägar. Öfverallt var svaret detsamma: vänta!

Det låg massor af ansökningar inne

och befordringarna inom verken kröpo sin vanliga, stilla snigelgång. De som enligt allt sundt förnuft skulle afgå, nämligen de gamla, hängde som korborrar fast på platsen, dels af pur girighet, dels äfven af rädsla att de en gång, fria från tjänstgöring, skulle leds ihjäl på gamla dagar. Det var ungefär, för att tala i liknelser, samma förhållande med dem, som med den gamla tandlösa katten, hvilken tagit en råttan.

— Släpp mig, bad råttan, du kan ju ändå inte äta upp mig, då du inga tänder har.

— Nej du, morrade katten. Kan jag inte äta upp dig, så kan jag åtminstone *hålla* i dig.

Och så gjorde han äfven, lærer fabeln, till dess både han och råttan omkommo.

Gerhard höll alldeles på att tappa modet. Han kunde inte längre föra

detta overksamma lif. Han skref visserligen då och då ett poem eller en skiss i »Dagsposten», men då äfven sådant betalades »efter noter» med åtta à tio kronor stycket, tyngde Gerhard ej så litet på moderns knappa inkomst, och detta skar honom alltid i hjärtat. Han visste ju hur mycket han kostat henne under sina skolår.

En dag mötte Gerhard en af sina gamla skolkamrater, Hugo Vigger, »Viggen» som han kallades i skolan, och som han visste vara i samma små omständigheter som han själf var.

— Tack för sist, hur lefver världen med dig? ljöd den vanliga hälsningen.

— Schamo! sade »Viggen» med samma gamla goda humör, som i skolan gjorde honom så afhållen. — Vill du ha ett glas punsch? tillade han och skuffade in Gerhard på ett schweizeri de gingo förbi.

Gerhard drack visserligen ogerna något »starkt», men han ville ej neka att följa med i alla fall, så mycket mer som han visste han ej hade så litet att lära af »Viggens» större eller åtminstone lika stora erfarenheter från motgångens skola.

De kommo in i ett stort rum, från hvilket åt två sidor utgingo en rad små treffliga rum, riktiga »kryp in», i hvilka man kunde sitta alldeles ostörd. De satte sig i ett af dessa och »Viggen» ringde på uppasserskan.

Denna, en liten gulblek tös med lifliga ögon och stort burrikt hår, lät inte länge vänta på sig.

— Nej, se lilla »Putte»! sade hon och ansigtet fick med ens ett strålande, rödblommigt utseende, som riktigt klädde henne. — Hvar har *du* varit, som vi inte sett på så länge? *Du* är oss väl inte otrogen?

— Inte, »Snoppan» lilla! sade »Vig-

gen» och drog henne utan vidare ned i sitt knä. — Otrogen mot dig! Har väl *nå'n* ambition!

— Hvarför har du inte varit här då? frågade hon och makade sig högre upp i »Viggens» knä, utan att ens ge akt på Gerhards förvånade min.

— Har inga schaber, sade »Viggen» okonstladt. — Det är ju midt i må'n, vet ja'!

— Nå, men du vet ju, att du har kredit hos mig. Kom du bara!

— Tack ska du ha, det vet jag nog, suckade »Viggen», men sir du, jag har en liten skuld förut, och den ville jag betala först.

— Sjåpa dig! yttrade hon, och makade sig ned ur knäet och skrynklade ut kjolen på sig, så att »Kassan» inte skulle märka något. — Hvad ska herrarne ha?

— En pubak med vatten, »Snoppan» lilla, men låt oss få den i en iskylare, kommenderade »Viggen».

— Strax! sade flickan och försvann.

— Henne måtte du vara mycket god vän med, började Gerhard se'n flickan gått.

— Kära du, sade »Viggen», så där är hon mot alla stamgäster. Det hör till yrket och det är sådant som drar folk.

— Men är hon inte någon dålig flicka?

— Inte det minsta, fastän för dig, som sällan är ute, det kan förefalla så. Ser du, de här schweizeriflickorna äro ju i flesta fall utgångna från fattiga familjer och ha redan i hemmet lärt sig ett ogeneradt språk. Inte behöfva de heller väga sina ord utan kunna kalla hvar sak för hvad den är. Hon kan berätta plumpa anekdoter och tillåta gästerna detsamma. Hon kan till och med låta dem vara ganska närgångna, men gå de för långt, är en slående tillrättavisning

inte långt borta. Jag är, som du hört, på den mest förtroliga fot med flickan här, och både jag henne t. ex. en dag, då hon är ledig, komma upp på min kammare och dricka ett glas punsch, så gjorde hon det med ungefär samma tanklöshet som en annan tös går på ett vaxkabinett. Men ville jag gå hennes heder in på lifvet, är jag öfvertygad om att jag skulle bli ganska allvarligt snäst. De känna för väl till saker och ting, ser du, för att ej ha följderna af ett felsteg alldeles klara för sig... Det finns ju undantag, men det är en maskerad prostitution och den hämnar sig snart, fast på ett ohyggligare sätt. I allmänhet är man särdeles hågad att tala illa om både schweizeri- och cigarrbutiksflickor, men tro mig, jag vet att *största delen* af dem äro fullt hederliga, och falla *de*, så sker det af kärlek, och för den faller den mest

hoppgifvande novis. Nu vet du det! tillade »Viggen» och slog Gerhard pojkaktigt på knäna.

Nu kom punschen in, och »Snoppan» slog inte allenast i glasen, utan tog sig ock själf »femton droppar» i ett glas och skålade med herrarne under fullständigt familjär förtrolighet.

Vid en häftig ringning af »Kassan» försvann hon så under löfte att snart komma igen.

— En rätt behaglig flicka, sade Gerhard sedan hon gått, jag skulle kunna bli lika förtrolig med henne jag som du . . . Men jag skulle då äfven vilja, liksom du, sätta min värja emot dem, som förtala dessa flickor utan någon orsak eller några fakta.

— Äh, de som förtala dem äro bara så'na der schajasar, som vilja ingifva andra tro på oemotståndlighet, få folk att tro, att hvarenda flicka faller dem om halsen. Tomma tunnor skramla

mest, och de som ha' minsta kvinnogunsten skria högst... Smutt! Men för att öfvergå till något annat, hur har du det nu?

— Skralt, svarade Gerhard. Jag har lagt in ansökningar lite hvarstans, där det finns ett någorlunda hyggligt lefvebröd att få, men öfverallt är det sökande till öfverlopps.

— Jojo, sade »Viggen», vet af'et! Far min hade nog tänkt få en president af mig, men jag dref igenom att få ta en plats hvar som helst, förr än ligga på latsidan. Min äldre bror kom in i posten han, och där har han 1,800 i lön.

— Men det är ju bra, föll Gerhard in.

— Gu' bevars, men du får räkna med att han varit »trogen på sin post» i åtta år, och att han inte hade mer än 7—800 under de första åren.

— ... Det är inte mer än omkring 65 kr. i må'n.

— Nej, det är inte mer, fortsatte »Viggen». — Det där visste jag, och därför dref jag min vilja igenom och är nu på S:s & C:is kontor med hundra-tjugofem i må'n.

— På kontor... Ja lönen är ju bättre, men på den platsen hade ju ordentlig folkskolebildning varit tillräcklig.

— Alldeles... Bror min motsatte sig också att jag skulle bli student, men »gubben» hade gett sig katten på att jag skulle bli det, och nu är jag det. Men, kom ihåg, att hade jag fått sluta skolan vid femton år och då kommit in som kontorselev, hade jag nu haft lika stor lön som bror min efter sina åtta års knoggöra.

— Du tycker sålunda, att äfven jag borde antaga en kontorsplats?

— Det tycker jag visst, men du ska inte inbilla dig, att de stå att ta på hyllan. Minst i dessa tider, då juris kandidater ge sig till poliskon-

staplar och sätta lifvet som pris i striden mot samhällets afskum för att vinna en långt ifrån storartad lön. Var du glad, om du kan få komma in i posten; du kan ju söka dig någon bisyssla, som kan gifva dig ett plus i inkomsterna, så länge man nämligen som statens tjänsteman får ha mer än en syssla i statsverken. Det glunkas om att sådant skall förbjudas, ser du, af ren välmening mot de små. Men man tänker inte på att innan allt kommer i rätt spår, ha de små svultit ihjäl af brist på nödvändiga biinkomster... Har du inga relationer?

— Relationer!

— Ja, någon gammal farbror, som sitter vid en fet stek och som kan skaffa dig en förmånlig syssla i sitt verk. Någon knös, som har etwas att säga i befordringsväg?

— Nej, tyvärr. Ingen enda!

— Då är det inte värdt att du för-

söker komma fram ens. De där med rika, framstående pappor ska fram först, antingen de duga för sysslan eller ej. Hvad skulle slägten säga, om baron den eller den fastnade på ett kontor. Han *ska* bli ämbetsman, och han *blir* det också. Det är bara vi fattiga knattar, som inte duga till något, utan måste suga på ramarne... Men nu ska vi inte sitta här och tungusa, tillade han, då han såg hur Gerhards drag mulnade. Skoja opp dig, hederspojke! Det blir nog bra, när det blir färdigt... Ska vi ha en flaska pubak till?

— Nej, tack du, sade Gerhard. Jag har tyvärr inga pengar på mig.

— Hvad gör det, sade den andre. Här hvilar inga ledsamheter, men efter som det är sent, så... Han ringde, och flickan, som hela tiden med sin närvaro illustrerat ett annat kotteris lilla bacchanal, kom in.

— Ska du redan gå, »Putte»? frågade hon. Annars har du inte så brådtom.

— Det är därför, sade »Putte», att jag har lite skrifgöra med mig hem. Du får komma ihåg det här, »Snoppan» lilla. Det är en punsch och en vatten. Du får mynt om ett par dar, då jag tar ut ett litet förskott.

— Ja, alltid blir *det* bra, sade hon vänligt, glöm inte bort oss bara. Så tog hon brickan, och efter att ha klappat henne på kindbenet gick »Viggen», följd af Gerhard.

— Du får inte bli ond, sade Gerhard, under det de gingo gatan framåt, men hade jag vetat du skulle sätta dig i skuld, så hade jag sannerligen inte...

— Äsch, afbröt »Viggen», du är för grön ännu. Hvad du nu sett mig göra, sker dagligen och stundligen på våra schweizerier.

— Men hur i all världens namn

bära då flickorna sig åt? De få ju själfva betala kontant vid disken hvad de beställa?

— Javisst, men ser du, de få ju rätt mycket i »dricks», och dessutom betalar den ene kunden då och den andre då; hon kan sålunda balansera tämligen skapligt.

— Men blir hon då inte bedragen af någon?

— Åhjo, någon gång, men det sker undantagsvis och af dåliga subjekt, som inte fått så stor »kritis», slikt händer dock oftare, har jag hört, i cigarrbutikerna.

— I cigarrbu...

— Javisst. Där går det likadant till. Ungkarlarne fraternisera sig med fröken och så öppnas en kreditbank. Det är nu inte öfverallt så, men på bra många ställen.

— Det är dock nesligt, utbrast Gerhard oförställdt. — Kan man då inte

undvara dryckjom och cigarrer, när man inte har pengar?

— Herre je, så dum du är! tog »Viggen» till. — Förstår du inte... Allt, hvad som köpes kontant, ska ju betalas i förskott, men myntet, som man ska betala *med*, det fås i efterskott. Hur i hundra gubbar ska man bära sig åt? Hela första månaden måste man ju lefva på »kritis». När man så får första lönen, går den åt till att täcka skulderna från förra månaden med, och så månad efter månad...

— Spara!

— Spara... Det säger du, det. Ja bevars, *om* man inte på grund af vidriga förhållanden alldeles syltat in sig, så går nog det, men tyvärr är man tanklös i ungdomens vår, och så träder man ut i lifvet med en skuld efter sig, som växer lik lavinen och slutligen kulminerar i det bekanta: »tillgångar inga». Ett arf kan rädda

en, men det är alldeles märkvärdigt, hvad rika onklar och tanter lefva länge.

— Det där var dystra tafloer, utlät sig Gerhard.

— Åhja, sade »Viggen» sorglöst, men en och annan slipper dock vara med som staffagefigur i dem. Du blir nog en så'n där »rar gosse», du Gerhard. En så'n där, som sitter hemma om kvällarne och kokar té på fotogenkök... Och intet ondt i det, men de som svira litet behöfva dock ej blifva så värst sämre. Så länge de ha ambition, hålla äfven de sig uppe och bli andra till glädje och nytta. Framför allt bli *de* mera dådkraftiga, som så ofta slungats kring i bränningarna och lärt sig se ytterligheterna i allting. Men se så, slöt han, gå nu hem och lägg dig och glöm ej mitt råd att ta hvad du kan få. Ajös!

Så gick han, efter ett ärligt handslag, sorglös sin väg, hvisslande en modern melodi.

Gerhard gick tankfull mot hemmet. Han såg det förödmjukande i »Viggens» filosofi och dock afundades han honom. Det låg något visst karlavulet i hans sätt att behandla t. ex. »Snoppan», något som tilltalade Gerhard. Han skämdes att vara en så'n där »mammans gosse», som inte förmodade hålla stängen i dryckjom.

Men så flög tanken till modern där hemma, som satt orolig och väntade, och så skyndade han förbi alla de frestande ställen, som i bedräglig belysning glänste mot honom, förbi de lockande sirenerna och upp i det lugna nästet under takåsen, där förnöjsamheten dukade bordet och lugnet bådade sängen.

Här blef nu en lång diskussion och slutet på den, att Gerhard skulle för-

söka komma in i posten eller, om det ej lyckades, helt kasta betänkligheterna öfver bord och söka sig någon merkantil plats.

Farväl fagra drömmar! Af med studentmössan och på med förklädet!

PÅ MAGER KOST.

Ansökan i posten blef bifallen, och Gerhard inställde sig en dag hos föreståndaren för postelevkursen. Han hade nämligen att genomgå sex månaders elevkurs — utan betalning, för att få inträde och lära sig svälta till fromma för statsverket. Af föreståndaren hänvisades han att börja tjänstgöra vid tidningsexpeditionen.

Dante har en hel massa helveten att visa, posten har det äfven, och bland dessa torde den s. k. tidningsexpeditionen verka synnerligen afskräckande. Denna, postverkets sanna stjufbarn, fordrar icke allenast af sina tjänstemän den mest skärpta noggrannhet under en lång och tråkig tjänstgöringstid, utan bjuder tillika på ett

både tungt och påkostande kroppsligt arbete.

De tunga tidningspackorna, dubbelt tunga på grund af det ännu fuktiga papperet, skola med hjälp af vaktmästarne lyftas och jongleras med på ett sätt, som fordrar ganska stora kroppskrafter och gör tjensten besvärligare på denna än på andra afdelningar. Dessutom förstöras kläderna lätt af den ännu färska trycksvärtan, hvarför långa blusrockar äro af nöden, hvilka gifva en viss prägel af verkstad åt hela expeditionen.

Jag torde inte ha gått för långt, när jag kallade tidningsexpeditionen för postverkets stjufbarn. Det är nämligen i ögonen fallande, hur litet som göres för denna afdelning. Den är inrymd i trånga, osunda lokaler, obekväma i alla afseenden, och dess tjenstemän ansträngas öfver höfvan. Det torde dock för rättvisans skull böra på samma gång

omtalas, att den från första stunden gått med förlust, hvilken på senare åren sprungit upp till 50—60 tusen kronor.

Här skulle Gerhard sålunda börja kampen för brödet och början var allt utom lysande.

Han hade, när dessa sex månaders gratistjenstgöring var till ände, att gå och vänta på obestämda förordnanden, och hur ovisst hoppet om befordran är, bevisas bäst däraf, att det kunnat dröja ända till fyra år innan den sökande fått anställning som extra biträde med en lön af — sjuttiofem kronor. Det är, närmare förklaradt, hvad en dräng fordrar för sitt arbete på ett bättre kontor.

Sedermere ökas lönen hvar tredje år med hela hundrafemtio kronor om året, till dess summan efter — 15 års tjenstgöring går upp till cirka *aderton hundra kronor*. Med ålderstillägg kan

han så en dag förtjena cirka tre tusen kronor, hvilket är det högsta möjliga gage postverket under vanliga förhållanden bjuder.

De, som äro främmande för dessa beklagliga fakta torde helt visst finna dem hårresande, och dock är det sämre i flere andra verk, i riksbanken t. ex., där man får gå i årtal *utan* fast lön, endast med s. k. »gratifikationer», hvilka kunna dragas ut och ihop som ett handklavér — ett mycket *litet* handklavér.

Detta senare sätt att aflöna, liksom de små, fasta lönerna, visa allt för märkbart, att verken inte äro för de små och behöfvande, utan fastmer för »bättre mans» söner, hvilka ej behöfva se på den inkomst de få, utan enbart söka en titel och en sysselsättning förenad med så litet besvär som möjligt. *De* undvika därför verk med sådana tienstgöringar, som förekomma uti tullen och posten.

Dit strömma i stället de i ekonomiskt hänseende mindre lyckligt lottade. De där med starka, villiga armar och ofördärfvade magar — hvilka senare väl dock fordra rikligare näring än den fattiga lönen tillåter.

»Ingen pardon» blir lösen på tillvarons rännarebana, vid hvilkens mål de puttrande grytorna med det fina köttet uti vinka. Framåt, rastlöst framåt! Faller någon, tård af svält och andra umbäranden, bah, låt honom ligga! *Öfver* honom går den rastlösa kampen, vildare ju närmare man kommer det doftande målet. Slutligen smalnar banan mer och mer af, det finns inte plats för mer än *en* att fortsätta kampen ända fram. De andra klämmas åt sidan, och den starkaste, segaste och djärfvaste kommer fram, förstörd af den vilda kampen och med minnen af alla de fallnes lidanden för själens ögon.

Gerhard var icke rustad för en sådan kamp. Hans natur var ej nog själfvisk. Han skulle, så snart han såg någon falla, hjälpa honom upp och bistå honom så långt hans förmåga sträckte sig. Hur många skulle inte under den tiden ha hunnit förbi honom! Det fordras en särskild natur, energisk och spänstig, utan barlast af onödig blödighet, om man skall komma någon vart i lifvet, och allt detta saknade Gerhard.

Han var af ett annan material än många af kamraterna. Uppfödd af en vek moder, instängd sin första ungdom i det varma nästet och bortklemad af en moderskärlek utan gräns, hade han inte fått det stål i musklerna, som vilda, otyglade pojkäfventyr skänka. Inte heller den kalla blick på världen, som brådmogenheten medför.

Punktligt skötte Gerhard sin tjänst i posten. Det var nu litet kusligt förstås att de månader, han hade den tidiga tjänstgöringen, behöfva gå upp klockan fem på morgonen för att vara på expeditionen klockan sex. I all synnerhet på vintern, men Gerhards känsliga sinne för naturen i såväl sommar- som vinterdrägt spridde dock något af poesi öfver den kusliga taflan.

Klockan fem precis ringde hans lilla väckarklocka, och då steg han upp och tände spritköket samt satte på den från föregående afton i beredskap stående tépannan. Under det vattnet kokade gjorde han toalett, och så efter en stund stod han med två rykande koppar varmt té vid moderns säng. Bröd var hemköpt redan på aftonen, ty modern fick inte på vilkor stiga upp så tidigt. Så sutto de bägge förtroligt och drucko téet under gladt samspråk om de gamlas märkvärdiga drömmar.

Se'n på med rocken och ut. Det kändes ruskigt, men de tidiga vintermorgnarne erbjödo honom dock åtskilligt att taga vara på.

De fladdrande gaslågorna i reflex mot den hvita snömassan gáfvo naturen ett uttryck af något trolskt, något sago-
likt. Det var som en dans af irrbloss i gnistrande, dunkla berggångar, och de i sjalar och halsdukar inlindade människorna fingo tjenstgöra som tomtgubbar och troll i Gerhards lifliga fantasimålningar. Ibland flögo hans tankar till storstäderna och deras så omskrifna nattlif. Det var när kaféerna öppnades och de nattsvirande med buller och bång trängde dit in, eller när glada skaror under skämt och glam vandrade hem från något kalas, damerna i oblygt uppskörtade kjolar, liksom de inte trodde sig möta någon som hade så pass nykter hjärna, att han kunde observera deras later.

Som ett motstycke till detta yppiga lif observerade han ett och annat fönster, genom hvilket lampskenet bröt sig mot snön på fönsterblecket och han kunde se skuggan af någon nedhukad person, en studerande eller kanske en fattig sömmerska, bilder i alla fall af ett rastlöst arbete, för hvilket ingen hvila fanns.

Vägen blef sålunda aldrig lång eller svår för Gerhard. Utan att han så att säga visste ordet af, stod han i den upplysta postförstugan och midt i larmet af postkarlar och tryckeripojkar, som där skyndade fram och tillbaka med sina packor. Så tog han själf in sin plats, slog in, vägde, skref på, och så kördes de tunga packorna till Centralen för att med de olika tågen sprida glada och ledsamma nyheter om hvarandra landet rundt.

Men när Gerhard gått från hemmet, steg modern upp för att syssla och städa, och alltid började hon därmed i hans rum. Det hade blifvit henne så kärt att hålla det nätt och fint, så att han skulle trifvas och ej vilja lämna henne.

Lämna henne, det kom ofta sådana dystra tankar på henne, sedan Gerhard fått sysselsättning. Han var ju själf försörjare, spökade det i hennes hjärna. Det föreföll henne dock så otänkbart, att de skulle kunna skiljas, och likväl visste hon att så skulle ske. Han var ju stora karlen och skulle en gång väckas till mannens känslolif; han skulle känna sig ensam med sin gamla mor, hvilken ju ej kunde följa hans ungdomliga tankar i deras flygt mot ett lockande fjärran; en gång skulle han söka och finna en som gjorde det; en kvinna, ung och mjuk, som skulle dela hans hjärta,

kanske taga det helt från den, som kunnat gifva sitt eget för hans välfärd.

I det längsta skulle hon dock veta att behålla sin rara gosse för sig själf. Hon skulle vaka öfver honom med så mycket ängsligare omsorg nu, när hon visste honom äga egna vingar, som kunde föra honom långt från det trefna boet den dag han hörde de lockande tonerna från den *rätta*.

Men föga anade hon att hvad hon fruktade som en aflägsen framtidsolycka skulle bli verklighet inom kort.

AMOR I MORGONROCK.

Människan är ett sällskapsdjur, har man sagt, och hur ofta visar sig ej sanningen i de orden. Hon måste nödvändigt ha andra omkring sig, *äfven* om dessa andra skulle göra henne lifvet surt och förbittra hvarje stund sällskapandet räcker.

Man närmar sig hvarann, man liksom kryper tillsammans i behovet att värma sig mot den gemensamma fienden: ensamheten. — Den stora, tunga ensamheten, som vaggar oss in i vår egen mörka tankegång och fjättrar oss vid både möjliga och omöjliga bekymmer.

Hvarje dag på den tidiga morgonpromenaden mötte Gerhard ungefär samma personer. Det var bodbiträden, som huttrande och olustiga kommo

i sina mörkgrå kavajer, halfspringande för att i rätt tid få boden öppnad; det var arbetare med sina frukostknyten och springpojkar med armarne nedkörda ända till armbågarne i byxfickorna. För det mesta alltid samma ansigten, och för det mesta möttes de äfven på samma platser hvar gång. Det där gaf liksom något gemensamt åt dem. De, som voro på väg till ett slitsamt arbete, medan andra lågo i sina mjuka, varma bäddar, de lärde att akta hvarandra, och när de mötte hvarandra, blidkades nästan de kväljande känslorna af att ej få vara i samma lyckliga predikament, som »sju-sofvarne».

Särskildt kom Gerhard att ge akt på en ung flicka, hvilken han jämt och ständigt mötte på ett och samma ställe.

Att börja med egnade han henne endast en flyktig blick, men det punkt-

liga sammanträffandet gjorde honom slutligen mer och mer uppmärksam på hennes yttre. Ena dagen såg han, att hon hade ljust, böljande hår med små, små krokar vid öronen; andra dagen kunde han uppfånga en likgiltig blick ur ett par djupa, blå ögon; tredje dagen såg han, att hon hade en fin, ljus hy och en behaglig rodnad på de mjuka kinderna, o. s. v. Han kom, kort sagdt, snart underfund med att hon såg ganska näpen ut och att den enkla dräkten förträffligt klädde den rundade figuren.

Han kunde gå långa stunder och fundera öfver hvad en så ung flicka, ty hon såg ut att vara högst en sjutton år, kunde ha för sysselsättning, som tvingade henne upp och ut så tidigt på morgonen och de morgnar, då regnet obarmhärtigt piskade den fina hyn, tyckte han riktigt synd om henne. Mer än en gång hade lusten

kommit öfver honom att gå fram och erbjuda henne sitt paraply, men det föreföll honom som vore det att håna hennes fattigdom, och dessutom afhöll hans egen blygsamhet honom från att göra något närmande.

Mest beklagade han henne dock på vintern, då han såg henne med hufvudet insvept i en stor sjal mödosamt försöka bana sig en väg genom de meterhøga drifvorna på de ännu osopade gatorna, eller då snön nålhvass piskade ansigtet och nästan omöjliggjorde att se vägen framför sig.

Det kan inte, ett sådant där ide- ligt mötande, annat än verka kamratlikt. De möttes inte längre med blickarne åt skilda håll, som förr; ögonen sökte hvarandra, munnarne kunde forma sig till ett kort leende öfver det punktliga i deras sammanträffande, och Gerhard tyckte slutligen, att vägen

ej förut varit så kort till deras möteställe, som den nu var.

Han började riktigt längta, och hade han ej genast hennes lilla runda figur inom synhåll, när han vek om det vanliga hörnet, blef han nästan orolig och tog ut stegen häftigare än vanligt, för att ej gå miste om mötet med de vänliga ögonen. Och så kom deras egarinna, trygg och lugn med en barnsligt rultande gång, och då kändes det honom mycket lättare. Hans steg blefvo spänstigare och vägen blef honom mera lättgången än någonsin.

En morgon, det var i brytningen mellan vintern och våren, när luften kändes ljummare och gatstenarne tittrade hvitgrå fram genom det tunna, smutsiga snölagret, spanade han förgäfvets efter den välkända figuren. Den kom ej, och inte kom den dagen efter.

En hel vecka gick.

Gerhard blef rent af ängslig, och det första hoppet han tröstade sig med, det att hon var tillfälligt illamående, höll ej längre streck.

Ettdera måtte hon ha slutat sin förra sysselsättning eller var hon allvarsamt sjuk. Det sista antagandet föreföll honom dock sannolikast.

Han drog sig till minnes den afgående vinterns sista strid om herraväldet. Den striden hade varit bister, och kylan hade med stränga medel försvarat sin position.

Skulle hon ha förkyllt sig då? Den tanken ville inte lemna honom, och hvarje gång han gick förbi den gamla mötesplatsen, kunde han ej låta bli att sända en beklagande tanke åt henne, som utrustad med mindre krafter än han själf ägde, likväl med samma mod trotsat besvärligheten och sträfvat sin väg fram hela den långa, bistra vintern.

Han kunde inte längre dölja sina mörka tankar, och så anförtrodde han modren en dag hela historien om hans obekanta »Ingeborg», som han för hennes ljusa hår kallade henne.

Modern blickade bestört på honom.

Skulle *hennes* gosse, som hon vakat öfver som endast en älskande mor kan, som hon vetat akta och bevara för så många frestelser, skulle han . . . ?

Hon stod alldeles förvillad. Hvad hon mest fruktat, det att väcka tankarne på ett motsatt kön, det hade kommit smygande af sig själf in i det rena sinnet och bundit det.

Men han hade ju blifvit man och hans hjärta tagit ut sin rätt att söka sig ett föremål att tillbedja och *älska!*

Hon log åt detta sista. Så fort går det väl inte, tänkte hon. Det är nog endast hans natur, som bländas af det hemliga och mystiska i det kvinliga könets begär att gömma sig

i sig själf och skydda sig mot hvarje försök att tränga igenom kvinlighetens slöja.

Han blir nog lätt botad, fortsatte hon sin egen tankegång, och så klappade hon sin gosse på hufvudet och bad honom vara vid godt mod. »Den där andra» var kanske när allt kom omkring en oordentlig varelse, som inte kunnat sköta sig, utan mistat platsen och nu gick hemma och gjorde gud vet hvad...

En månad hade gått och vintern för flera veckor sedan förlorat fotfästet. Den lifgivande våren andades hopp i allt lefvande, och ute i parkerna logo de första späda blommorna genom den svarta myllan.

Denna tid njöt Gerhard med sitt känsliga sinne i dubbelt mått af. Nu vidgades han vyer, och fantasien bredde ut sig på oöfverskådliga vidder. Han kunde stå långa stunder framför de

unga rabatterna och liksom följa deras utveckling från den första blygsamma knoppen till den vackra doftande blomman.

Då han en sådan eftermiddag hade tagit plats på sin vanliga bänk, såg han en ung flicka närma sig och utmattad slå sig ned på samma bänk ett stycke från honom.

Gerhard kände en häftigt värmande känsla inom sig... Det var hans »Ingeborg», men så förändrad! De fordom blixtrande pupillerna voro matta och begrafna djupt in i hufvudet, och ansigtet var gulblekt med ett skarpt drag af vemod kring munnen.

På samma gång han kände en besynnerlig känsla af glädje öfver att han återsåg henne, kunde han ej återhålla en medlidsam blick, då han såg hur förändrad hon var. Och utan den ringaste tanke på det passande eller opassande i sitt beteende, såg han

henne rakt in i ögonen och sade med en röst full af deltagande:

— Ni har varit mycket sjuk, fröken!

Hon såg halft bestört på honom, men så fingo de trötta ögonen ett återsken af sitt forna lif, och hon hviskade ett knappt hörbart »ja».

— Ni känner nog igen mig, fortsatte Gerhard i sin naturliga öppen-
hjärtighet. Vi möttes under den svåra vintern många gånger och jag måste tillstå det jag beklagade er mycket den tiden.

— Åh, jag är van, svarade hon matt. Vid mycket tidiga år kom jag ut i världen, och att inte sky några mödor har jag tvungit mig till. Men sista vintern måtte ha varit mera svår än vanligt. Jag började hosta, och så fick jag en lunginflammation, som höll mig fjättrad vid sängen i fem veckor, men nu gudskelof är jag bättre igen,

och med våren kommer nog hälsan fullständigt.

— Så roligt det var! utbrast Gerhard med en sådan varm ton, att de matta ögonen med ett uttryck af den innerligaste tacksamhet häftade sig fast vid honom.

— Ni måtte vara en god människa, sade hon okonstladt.

— Åh, man *skall* väl ha deltagande för en lidande medmänniska!

— Kanhända . . . Men alla ha det inte.

— Då äro de inte goda människor. Vänlighet och deltagande gör mer än medicin, och mången sjukling har tillfrisknat mera genom de sinas hjärtliga omvårdnad än genom läkarens medikamenter.

— Har ni själf varit sjuk?

— Nej gudskelof! utropade Gerhard.

— Det är förfärligt att vara sjuk . . .
Man ligger där så hjälplös som ett

barn — och så det evigt enahanda omkring en. Folks tassande och deras beklagande miner... Hu, jag ryser!... Och under hela ens hopplöshet smyger solen in, samma sol, som lyser öfver så många friska och lyckliga. Ett positiv ljuder kanske äfven då och då, påminnande om solig gård, om yrande dans kring majstång, om glädje och lycka, under det man spanande läser domen om lif eller död i doktorsns ögon...

Hon hade blifvit feberhet under erinringen af de dystra minnena, och omedvetet närmade hon sig sin åhörare och borrhade de åter uppflammande blickarne in i hans.

— Säkerligen har ni en god mor, som pysslat om er under den svåra tiden, yttrade Gerhard med rörelse.

— Nej, sade hon kort och tungt. Jag har hvarken far eller mor, men jag har i stället en bror — vi bo ihop,

han och jag — som slösat den mest hängifna ömhet på mig. Han är en simpel arbetare, tillade hon, men han har likväl det ädlaste sinne, och hvarken han eller jag vet något bättre än att hjälpa och stödja hvarandra.

— Jag skulle vilja ha en syster! utropade Gerhard med romantisk entusiasm. Då skulle jag bli som han!

Hon såg en lång stund på honom.

— Ni är ej som de andra, sade hon slutligen liksom belåten med sin mönstring.

— »De andra»?...

— De andra herrarne, fortsatte hon på Gerhards frågande utrop. — En fattig flicka, såsom jag, som de tycka sig ha rättighet att tilltala, den ha *de* ett helt annat sätt emot än det ni använder. Jag vet inte om jag gjort orätt, som har anförtrott mig åt er, men det förefaller mig som om ni bättre förstode mig... som om ni

inte föraktade de fattige, utan förstode att äfven hos dem finnes heder och ett godt hjärta.

— Jag är själf fattigmans barn, sade Gerhard rättframt, och jag har ingen rätt att se med förakt på något skapadt... Ni har emellertid väckt mina tankar och kommit mig att tänka på det opassande i mitt tilltag att tala till er. Men ser ni, då man sett en person frisk och blomstrande och så plötsligt återser den med lidandets stämpel, veknar sinnet, och man kan inte återhålla att beklaga af hela sitt hjärta... Men innan jag går, ber jag om ett svar... Ni skall ju fortsätta med er plats?... Ni har inte förverkat den, utan kommer att gå er gamla väg under den annalkande sommaren, inte sant?

— Joo, svarade hon, med ett sviktande tonfall. Redan om en vecka hoppas jag mina krafter tillåta mig

att på nytt blifva en närande i stället för en tärande medlem i samhället.

— Det gläder mig så mycket! utbrast han, under det han reste sig. Farväl min fröken!

Hon såg så länge efter honom, der han gick sandgången framåt med spänstiga steg, och öfver det bleka ansigtet smög sig en varm rodnad. Hon tyckte hon fick ny kraft, och en outgrundlig känsla af lycka vaknade inom henne.

Snart var han utom synhåll, men ännu länge, länge voro hennes ögon riktade åt det håll, dit han gått.

*

Vid hemkomsten talade Gerhard oförbehållsamt om sitt sammanträffande för modren, och denna lyssnade ifrigt, men utan att låta sonen ana de marter hennes hjärta led, vid hans varmblodiga skildring.

Hon var svartsjuk.

Man skall kanske le åt detta uttryck, men svartsjuka är ju oupplösligt förenad med kärleken och är väl ej något annat än fruktan att förlora det man håller kärt.

Hon kände nu att någon trädde emellan henne och sonen, hon förstod, att denne »någon» hade alla utsigter att eröfra det unga hjärtat, och hon blef med ens medveten om sin oförmåga att utestänga denne »någon».

Den natten led det moderliga hjärtat mer än någonsin, men det led inte högljudt. Det sökte intet beklagande, utan tyst kämpade det sin långa strid, tills det mattadt kufvade sig under uppoffringens stränga lag.

FATTIGDOM OCH

FÖRNÖJSAMHET.

Hvad Gerhard tyckte att tiden gick långsamt! Aldrig hade en vecka sniglat så ur tidsmättet, som den, hvilken föregick den måndag, då Gerhard väntade få återse sin »Ingeborg».

Förgäfves sökte han förklara denna egendomliga längtan. Han såg endast ljust omkring sig, och fantasien hade ljusare drömmar än någonsin.

Så kom den efterlängtade dagen, och tidigare än vanligt var Gerhard uppe och ute. Han ville gå en lång bit för att sedan kunna vända och få följa henne till den vanliga mötesplatsen.

Där kom hon.

Inte dock så tryggt rultande som för två månader sedan, men likväl hurtigare än den där gången de möttes i parken.

Gerhard hälsade artigt, och de matta ögonen flammade till i en besvarande blick.

— Ni tillåter, inte sant? sade han med ett visst bedjande uttryck i rösten och följde henne ett par steg.

— Ja, såvida ni inte försummar något, så...

Det kom utan förlägenhet eller tillgjordhet detta svar, och där gingo de nu, sida vid sida, båda besjälade af en känsla, som de inte kunde förklara.

Helt nyligen hade de ju varit alldeles främmande för hvarandra, och nu kände de sig redan som gamla bekanta — och det utan att ens känna hvarandras namn eller i öfrigt ha den minsta reda på hvarandra.

Finnes det inte här en sällsam led-

ning själarne emellan? Är allt allenast en slump? Som en blixst skjuter en förtärande låga upp. En känsla födes utan föregående förnimmelser. Och det en känsla, som har ekens fasthet, den intet kan rubba, och som är liksom fastgrodd vid hjärtats ömtåligaste fibrer.

De båda unga hade under envis tystnad hunnit till den gamla mötesplatsen och stodo där nu, utan förmåga att säga ett ord, och dock hade båda för visso hjärtat öfverfyllt af varma ord.

Slutligen bröt Gerhard tystnaden.

— Ni finner det kanske löjligt, sade han icke utan möda, att jag går så här och tiger, men ser ni, jag är inte van att tala med unga fruntimmer, jag är för litet djärf... Jag hade annars tänkt säga er så mycket, men det är kanske bäst jag tiger.

— Ahnej, sade hon med vemod i

de djupa ögonen, tala ni... Jag vet för öfrigt hvad ni tänker säga... Ni vill veta hvem den är, som ni, en *bättre* herre. — Här tröt rösten och föll till en hviskning. — Men jag är tyvärr alldeles för ringa, för tarflig...

Gerhards ögon blixtrade.

— Säg inte så! utropade han. Jag känner med mig att ni är en hederlig flicka och då är man hvarken ringa eller tarflig...

Nu fick han det mod han behöfde.

— Och hvad mig själf beträffar, fortsatte han, är jag inte alls någon s. k. »bättre» herre, utan rätt och slätt en »extra» i posten, och mitt namn är Gerhard Hjelm, ensam med min mor i världen, liksom ni med er bror.

— Skratta inte åt mig, bad hon bevekande. — Jag heter Hedda Andersson... Ni hör att det inte felas mig slägtingar då.

Gerhard skrattade.

— Ser ni det, utbrast Hedda. Ni kunde inte hålla er för skratt.

— Förvånar ni er öfver det, då? Ni säger ju det där »Andersson» med en min, som det vore det förskräckligaste i världen att heta så... Visst inte, Andersson är ett präktigt namn, och dessutom är ni fruntimmer... En vacker dag ska ni ju bära en annans namn...

Det sköt fram en glädjeblixt i Heddas ögon, men den var kort och åtföljdes af ett uttryck af hopplös resignation.

— Farväl, hr Hjelm, sade hon och räckte fram en liten välformad hand, som, fast den bar spår af omsorgsfull skötsel, likväl skvallrade om hårdt arbete. Jag hindrar er att gå... Farväl!

— Tack då för i dag, sade Gerhard och tryckte handen med värme. Vi träffas ju i morgon?... Ni lofvar att ej gå någon annan väg?... Det skulle

göra mig ondt, om jag skulle skrämma er från att gå denna... Ni kommer?

— Ja, lät det knappt hörbart, det bleka ansigtet flammade upp i en lätt rodnad och så ilade hon bort.

Gerhard såg en stund efter henne med blixtrande ögon.

I ett nu stod hela verkligheten klar för honom.

Han var kär. Det kunde inte vara annat. Hela hans inre människa värmdes af den nya, underbara känslan.

Hur ofta hade han inte läst där-om, och nu besjälades han själf af den. Det var något så härligt i den. Han tyckte sig gunga i något okänt, något ljust fluidum, och allt omkring honom antog de mest leende färger.

»För simpel», »för tarflig», ljöd det smekande i hans öra.

Åh, vore hon aldrig så simpel, aldrig så tarflig, ja, aldrig så fallen,

för *honom* skulle hon stå lika hög, lika ren. Hon var förgylld af den verkliga kärlekens äkta guld och det skulle ingen kunna frántaga henne.

För första gången dolde Gerhard något för modern, men han ville ej, att »hennes» kära bild skulle dissekeras af nyktra tankar; han älskade ljuset kring bilden, och han ville ej ha någon annan bakgrund än den hans glödande kärlek målat.

Men hvem kan dölja något för ett modersöga? Det följde spanande hvarje hans rörelse, och fri från all förställningskonst hade han snart lika tydligt som med ord berättat allt.

Men hon sade intet. Hade hon för resten rättighet att med lönlösa förmaningar skända hans afgudatempel? För visso ej.

Hon insåg alltför väl, att varningar i detta ögonblick vore som att försöka släcka eld med gasolja. Allting

ska få ha sin gilla gång, tänkte hon. Gud vare med honom, att han inte träffar dåliga människor!

Morgonen derpå var Gerhard ännu tidigare uppe och ute. Den morgonen regnade det, och regnet slog honom tidt och ofta midt i ansigtet, hur han än försökte skydda sig med paraplyen.

Där kom hon ändtligen. Utan paraply, som vanligt, men med en tunn sjal en smula kokett lindad kring hufvudet. Hennes gång hade återfått sitt trygga, smånätta rultande, och ansigtsfärgen hade blifvit högre. Hon var sig lik som fordom, endast ögonen sågo matta och förgråtna ut.

— God morgon! stormade Gerhard fram. Så snällt af er att ni inte är rädd för mig, utan tillåter mig få möta er.

Hennes ögon lystes upp af ett soligt leende, men återtogo snart sitt förra, lidande uttryck.

— Jag har kommit för att säga er farväl, herr Hjelm!

— Farväl?

— Ja, jag talade om vårt sammanträffande för min bror... Förlåt mig, herr Hjelm, men ser ni, han är den enda på hela vida jorden jag kan anförtro mig åt, och...

— Och...?

— Han har förbjudit mig att vidare träffa er.

— Förbjudit! Gerhard stirrade framför sig. Det hvita glänsande ljuset var som borta, och han tyckte, det hängde en stor, svart ridå för de forna, glada bilderna. Men plötsligt klarnade det upp igen. En stråle af hopp bröt fram ur dunklet, och utan att fråga om lof tog han hennes arm under sin, drog henne närmare sig och såg henne så lycklig in i ögonen.

— Jag ska gå till er bror, sade han lugnt och bestämdt.

— Nej, ropade hon häftigt och ville slita sig lös. Ni skulle söka upp en fattig arbetare . . .

— Ah, nonsens, afbröt Gerhard. På hvad sätt är jag bättre än han?

— Men ni är ju *student* och har en fin plats, mumlade hon, och han är på en sotig verkstad.

Gerhard skulle velat storskratta åt den underliga ton, hvarmed hon talade, men han drog henne endast med sig åt det håll, hvaråt hon brukade gå.

— Låt mig träffa er bror i eftermiddag, bad han under vägen.

— Nej, det får ni inte, ljöd hennes sorgsna svar.

— Ni *får* inte neka mig, hör ni! bönföll han. Jag följer er nu till er plats, och i middag möter jag er och går att träffa er bror.

De gingo tysta en stund. Hon skulle med all kraft ha velat säga nej, ett kallt, barskt nej, men en

öfvermäktig känsla af sakta uppspi-
rande lycka betog henne hvarje ljud.

— Ni tiger, ropade Gerhard glädtigt.
Det är detsamma som samtycke.

De stannade helt nära ett stort hus
med en hög fabriksskorsten på. Midt
på husets fasad stod med stora bok-
stäfver: *Bokbinderi*.

— Där arbetar jag, sade Hedda
med en ton af skamsenhet. Ni ser
att jag är en fattig fabriksflicka och
sålunda föga passar till sällskap åt
er... Envisas därför ej att vilja träffa
min bror. Låt oss nu skiljas här och
låt mig tacka er för er stora vänlig-
het. »Den har gjort mer än medicin».
Tack!

Gerhard var alldeles blind. Han
hvarken såg den fula fabriken eller
hyste någon tanke på att hon ej skulle
vara god nog åt honom, han såg och
tänkte blott på en ung mö, som han
tillbad med den första manliga lidel-

sens allt förtärande glöd. För hans blickar var fabriken ett féslott och hon där framför honom en drottning i vida, mjuka kläder. Han hade ingen annan åtrå än att blifva smekt som han själf ville smekas.

— Säg, när jag får komma, bad han. Jag är ledig hela eftermiddagen. Svara mig!

Hon stred ännu, men krafterna gáfvo vika.

— Klockan ett, sade hon slutligen sakta och räckte till afsked fram handen, som Gerhard varmt tryckte; därpå försvann hon genom den stora, tunga fabriksporten.

*

På slaget ett var Gerhard i hörnet snedt emot fabriken. I detsamma gaf fabriken ånghvissla med ett gällt ljud till känna att middagsrasten var inne, och i en tät ström myllrade arbetare och arbeterskor ut genom den

stora porten. Påfallande snygga fann Gerhard dem alla. En del skulle till och med kunnat kallas fint klädda.

Liksom afsigtligt kom Hedda sist. Hon såg, på grund af kamraternas närvaro, smått generad ut och räckte förströdd handen åt Gerhard. Men han kände likväl ett sakta tryck och jublade invärtes åt denna lilla obetydliga vänskapsgärd.

Så gingo de tysta genom de långa gatorna och fram genom det bullrande gatulifvet, bägge ett rof för den nyvaknade kärlekens småbekymmer.

Efter nära en halftimmes vandring stannade de utanför ett litet hus i stadens utkant.

Huset var af trä och såg ut att när som helst kunna falla ihop, begrafvande den mulna portgången och den smutsiga, mörka gården med dess stinkande afloppskloak under sig.

— Här är inte för fint, som herr

Hjelm ser, sade hon liksom urskuldande, men det är ju så dyra hyror i de stora, nya husen. Dessutom ha våra föräldrar bott här sedan vi voro unga, och därför skiljas vi ogärna härifrån.

Gerhard sökte med ett vänligt leende visa, att han inte märkte något af den skriande fattigdomen i exteriören, utan böjde sig ned för att inte skrubba hatten i den låga, smutsiga porten och följde sin följeslagerska upp för en brant, knarrande trätrappa och in i en halfskum korridor med dörr vid dörr, alla med solkiga namnlappar af papper.

Längst fram stannade de vid en dörr med en synnerligt pryddlig breflåda på.

— Den har min bror gjort på verksta'n, sade Hedda leende, när hon såg Gerhard's förvånade blick på den skimrande tingesten. Så öppnade hon dörren och de stodo i en visserligen liten,

men påfallande renlig tambur, där en löfkoja i det lilla fönstret spred en behaglig doft omkring sig.

Så kommo de in i rummet och Gerhard stannade förvånad. Just så hade han tänkt sig »hennes» boning.

Allt var hvitt, glänsande hvitt: sofföfverdraget på den tarfliga utdragssoffan och de fem eller sex enkla, betsade stolarne, gardinerna kring fönstret och kring den lilla spegeln på mahognybyrån och den med handarbete försedda »paradhandduken».

Och blomdoft, vän blomdoft smög mot honom. Gerhard tyckte han gungade i en sky med blommor rundt omkring sig.

Han hade inte misstagit sig. Hon var fattig, men renlig och ordentlig var hon. Och så älskade hon *blommor*...

— Om ni nu behagar sitta ned och titta i albumet eller de andra böc-

kerna, började Hedda, sedan hon befriat Gerhard från rock, hatt och paraply och själf tagit af sig ytterkläderna. — Ser ni, jag får lof att göra i ordning lite middag åt mig och min bror. Jag köper upp allting på morgonen, för på middagen hinner jag inte mer än laga maten.

Hon såg så söt ut i det lilla husmodersförklä't, hon tagit på sig, och nickade så huldt, när hon gick ut genom dörren, att Gerhard skulle kunna dansa rummet rundt af lutter glädje.

Men som det inte gärna gick för sig, satte han sig vid det lilla runda bordet och lät blicken fara kring rummet, och det var med en viss tillfredsställelse han konstaterade, hur nätt, pryddigt och väl underhållet allt var. Så tänkte han på hur denna unga flicka, detta barn, som skulle vara på sin plats före klockan sju hvarje

morgon, måste gå upp flera timmar innan den tiden, för att hinna städa och göra alla uppköp till middagen. Hans kärlek växte till en svindlande höjd vid tanken på så mycken fattigdom och så mycken förnöjsamhet.

Plötsligt stördes han i sin tankegång af att dörren öppnades och en man i arbetskläder steg in i rummet.

Det var en reslig ung man med ett af svett och sot brunfärgadt ansigte, prydt af ett välklippt skägg och med ett par trofasta ögon, hvilka dock vid åsynen af Gerhard sköto olycksbådande blixtar.

Det fanns tillika något stort och tillitsfullt i den axelbreda gestalten, som tydde på hederskänsla och ingaf respekt för de oljiga, nedsmetade kläderna.

— Herr Andersson? frågade Gerhard på sitt trygga, vänliga sätt.

— Ja, än se'n! ljöd det nästan ohöfligt från den inträdandes läppar.

— Mitt namn är Gerhard Hjelm, fortsatte Gerhard utan att låtsa om den andres dåliga lynne.

— Nå hvad kan jag stå till tjänst med? ljöd det i samma ohöfliga ton.

— Låt mig få hålla af er syster, bad Gerhard på ett sätt och med en ton, som bringade den andre alldeles ur fattningen.

Men detta räckte endast en kort stund, så begynte ögonen åter skjuta blixtar.

— Ja . . . Hon ser inte illa ut! Har fallit den fina herrn på läppen, sade han med ironisk skärpa i rösten, *men jag släpper inte till min syster, inte!* Här slog han handen med häftighet i soffkarmen. — Sök tillfredsställa sin liderlighet på andra ställen, herre, världen är gunås full med kräk!

Gerhard vek ej ifrån den ljungande

blicken. Utan en blinkning höll han ut den.

— Ni misstar er! sade han med den beslutsamhet och den trygghet, som rena, oförvitliga afsigter inge. Mina afsigter äro hederliga och jag älskar er syster, hör ni, jag *älskar* henne, och några lumpna bevekelsegrunder *har* jag inte! Jag är själf fattig på allting, men fattig på *heder* är jag inte! Med rena afsigter har jag kommit hit, och förr än ni lärt er att inse detta, *går jag inte häri-från!*

Gerhard blef stor i detta ögonblick och han imponerade till fullo på den enkle, oerfarne arbetaren, ty så skulle denne velat försvara sig själf, om han varit i Gerhards ställe.

— Jag har kanske varit häftig, yttrade han fogligt, men jag står på min rätt. Hur mycket elände har inte uppkommit genom de bättre lottades

liderlighet? Ni ruskar på hufvudet, tillade han, då Gerhard gjorde en afböjande rörelse, ni vill kanske påstå, att vi fattiga arbetare göra lika mycket ondt mot kvinnorna kanske? Det är en sakramenskad lögn, herre, kom i håg det!... Vi ha inte medel att locka dem, inte heller kunna vi omgifva oss med det falska sken, som de »bättre» kunna. Sådana vi äro, utgöra vi ingen frestelse för den fattiga flickan. Vi måste bygga helt på kärlek, och då är det ärligt menadt, herre! De »bättre» de locka bara med presenter och sitt gentila yttre, de ha smakligare bete och flera krokar, och därför få de fler napp, men *här* ska det ta mig fan inte nappa!

Ögonen blixtrade på nytt och foten stampade häftigt i golvet.

— Jag ber er lugna er, inföll Gerhard. Jag har talt om mina hederliga afsigter, och är ni det minsta

människokännare, ska ni se på hela mitt uppträdande, att min sköld är blank. Det är första gången i mitt lif, jag tilltalat en främmande kvinna, och jag skulle inte ha gjort det, om inte kraften af en varm känsla betagit mig min blyghet... Se här, tillade han med sitt barnsligt fromma uttal och räckte fram sin hand, tag min hand och högaktning, men gif mig lika godt igen!

Den okonstlade arbetaren kunde inte motstå längre. Det goda hjärtat tog ut sin rätt och med ett kraftigt, ärligt handtag sade han:

— Var välkommen hos oss, herr Hjelm! Det är visst som syster min sade, att ni inte är lik de andra. Kom in, Hedda! ropade han utåt! Kom in och blif lycklig med din riddare!

Öfverlycklig kom hon in, och i ett nu lågo de sälla två i hvarandras famn.

Skamflat öfver att se så mycken

öfversvallande lycka, smög brodern sig ut ur rummet och lät dem ostörda af främmande blickar njuta den ljufvaste lycka jorden bär: den första kysen.

Efter en lång stund gick han in igen och där sutto de nu hand i hand, så strålande och hänryckt blickande på hvarandra, att de helt omvände hans krassa syn på kärleken.

Det fanns således romantik äfven utom teaterns och romanernas värld. Det hade han aldrig tänkt sig förr. Nu hade han dock sett en bild däraf, som värmde hjärtat och ingaf honom tro äfven på de »fina herrarne».

Vid åsynen af brodern blef Hedda blossande röd.

— Jag slarfva, sade hon, som glömmet dig, Ernst! Maten är färdig för längese'n... Behagar Gerhard ta en bit med oss, tillade hon smått förlägen vid begagnandet af namnet Gerhard.

— Tror jag det! jublade han. Jag är hungrig som en varg!

Och så dukades det runda bordet, och där slog de sig muntra ned. De båda syskonen betraktade med välbehag Gerhards enkla manér. Han åt ju inte alls annorlunda än de. De behöfde inte alls sitta stela och peta i maten, utan kunde vara som förr, och det gjorde de enkla, anspråkslösa människorna så godt.

Snart var den angenäma måltiden slut, och när kaffet kom in, tog brodern fram en låda »helgdagscigarrer», som han kallade dem, och så rökte de bägge herrarne, medan Hedda sprang storskrattande omkring och försökte sticka fingret i de många rökringarne, som herrarne täflade om att sända upp mot det låga taket.

Alltför snart slog uppbrottstimmen, då brodern skulle till sitt arbete och Hedda till sitt.

Och så tågade de ned för den skrangliga trappan. Men aldrig hade Hedda sett den så ljus, och aldrig hade den varit så lätt att gå heller. Hon tyckte hon sväfvade utför den, och hvart hon såg, tyckte hon sig se Gerhards trofasta ögon riktade på sig.

Det var höjden af lycka i hennes stilla lif, tyckte hon, i all synnerhet när hon såg, att brodern nu var helt försonad med Gerhard. Han hade gifvit akt på att Gerhard inte hade några snobbfasoner, utan var som folket var mest. Inte heller mönstrade han allting eller satt och anmärkte, om det sades något galet. Han hade vunnit brodern fullständigt, och Hedda log af den uppriktigaste lycka, när hon såg, hur kamratlikt och ärligt Gerhard tog brodern i hand vid afskedet, och hon rent af lyste af fröjd, när brodern bad Gerhard ofta titta till dem och inte vara generad för

att ingången var så ruskig; det skulle bli så mycket angenämare, när han väl kom upp.

— Men din mor, hviskade hon bekymmersamt, när de med hurtiga steg gingo gatan framåt, hvad ska hon säga?

— Åh, den goda, rara gumman, sade Gerhard tillitsfullt, hon kan inte annat än välsigna oss... *Hon* skall aldrig lägga hinder i vägen för min lycka!

*

Det var dock inga för en moder synnerligt glada nyheter Gerhard kom hem med den aftonen.

Hur glänsande hade hon inte drömt sin gosses framtid, och hur stora förhoppningar hade hon inte knutit vid den tanken, att han en gång skulle föra hem en rik och bildad hustru, som med sin förmögenhet och sina talan-

ger skulle sprida lycka kring sig. Ty som hon såg Gerhards förbindelser med nyktra ögon kunde hon ej förbise, att lycka och fattigdom icke alltid trifvas ihop, och att smekningarne lätt upphöra då brödbekymren börja.

Hon hade ju själf kommit in i den äkta hamnen med två tomma händer, och en rad af bekymmer hade också hela hennes lif varit. Umbäranden på umbäranden hade slitit sönder den vackra slöja, som kärleken kastar öfver allting, och många gånger hade hon bittert ångrat, att hon gått till altaret medveten om att endast blifva en tärande medlem i familjen. Hur hade hon ej lidit af att se den man, hon så hängifvet älskade, bli gammal i förtid och utarbetad i striden att skaffa bröd åt de overksamma där hemma!

Och nu skulle hennes »öga», hennes Gerhard, gå ut i samma bittra strid, utan hjälp från något håll...

Det kunde nog lyckas, ja, hon trodde det *skulle* lyckas med tiden, men först *då* kanske, när han inte mer hade ögon att till fullo se lyckan med eller tänder att tugga det fina brödet med.

HÖGRE FLYGT.

Ah, hvad Gerhard kände sitt mod växa denna sälla tid! Han visste liksom med sig, att han ägde rika guld-fält i sin fantasi, och så löpte pennan öfver papperet, och små känsliga, blida poem sågo dagen, formade af det finaste, skäraste material.

Redaktören för »Dagsposten» var utom sig förtjust i de små stämningsfulla bidragen och förklarade oförbehållsamt, att utvecklade Gerhard sig i samma måtto framdeles som hitills, kunde man snart nog med stora skäl räkna honom bland våra finaste lyriska pennor. Tidningen hade mottagit mångfaldiga bevis på sina läsa-res belåtenhet med hans alster, och förläggare för utgifvandet af en sam-

ling af desamma skulle Gerhard visst inte sakna, om han gjorde sig mödan att ordna de spridda poemen.

Redaktören skulle för öfrigt själf någon gång tala med en af de förnämsta förläggarne, som han var personligt bekant med.

Gerhard sväfvade i formlig hänförelse öfver den lilla medgång hans diktning hade och meddelade naturligtvis Hedda alltsammans.

Stackars Hedda! Hon räckte inte till för en flygt så hög, som denna. Hon tyckte förstås att allt hvad Gerhard skref var »rysligt bra», — längre förmodade hon ej följa honom.

Poesi och skaldebegåfning låg öfver hennes lilla horisont, och illa kunde hon dölja sin okunnighet i dessa för Gerhard så kära ämnen.

Men *ett* visste hon. Smekte hon honom och *försökte* hon följa med i hans högt flygande tankegång, så ljusnade han

alltid och tyckte att vyerna vidgades och att han fick nya, präktiga idéer.

Det gjorde henne så lycklig, och så småningom vänjde hon sig omedvetet vid att låtsas förstå honom, att smickra honom och sålunda drifva honom längre ut på en flygt, där han trodde henne var med, då hon i själfva verket inte förmådde lyfta sig ens några tum öfver hvardagslivets prosa.

Det var ett själfbevarelseinstinkts bedrägeri, som endast kunde förlåtas på grund af hennes öfversvinneliga kärlek.

Gerhards framgång som stilist var också berättigad.

Under inflytande af sin egen lycka målade han endast med ljusa färger. Han rörde inte vid de mörka, som likt ugglans vingslag skrämma och komma en att rysa.

Redaktören höll snart nog sitt ord. Gerhard fick en uppmaning från för-

läggaren att sända honom ett urval af sina dikter jämte titel.

Gerhard hoppade högt af glädje. Det låg som ett rus i medvetandet att få hvad han tänkt och skrifvit, hvad han ängslats och lidit för, utgifvet i bokform. Inte som i ett tidningsnummer, hvilket likt dagsländan plötsligt födes och dör, medtagande i grafven allt som gjort det intressant och värdefullt. Nej, *i bokform*, för all tid bevaradt. Framlagdt i boklådsfönstren, förvaradt i hemmen, i biblioteken, ja, till och med i antikvariaten och bokkatalogerna.

Titeln hade Gerhard snart klar.

»Ljusa skyar» skulle diktsamlingen heta.

Både modern och Hedda hade gil-lat den, och nu arbetade Gerhard oför-trutet på retuscherandet af de ut-valda »bitarne». Tjugo skulle de bli, och med den signatur, han använde i »Dagsposten», skulle de komma ut.

Det var en lätt promenad, den till »den förskräcklige förläggaren».

Gerhard gjorde redan från början ett godt intryck på »den förskräcklige».

— Joho, jaha, sade denne under det han bläddrade igenom de prentade papperen. »Ljusa skyar, stämningstankar» läste han på titeln. — Joho, jaha, det låter ju bra, och jag ska titta på det sedan. Men hvad har herr Hjelm tänkt sig i honorar?

Något sådant hade Gerhard inte alls tänkt på. För de flesta poemen hade han ju redan fått betaldt i »Dagsposten».

»Den förskräcklige» såg öfver glasögonen med en mönstrande blick på honom.

— Är herr Hjelm belåten med sjuttifem kronor?

Om...? Gerhard hade kunnat falla »hans förskräcklighet» om halsen af vild glädje.

— Ser herr Hjelm, fortsatte för-

läggaren, belåten med Gerhards glada uppsyn, poesi vid juletid drunkna vi rent af i... Det finns författare som till och med vore i stånd att betala för att få sin poesi tryckt, men Gud bevare mig! Herr Hjelm har haft en ganska mäktig förespråkare i »Dagspostens» redaktör, jag ska be få nämna det, tillade han plirigt. Vid herrns år blir man inte alltid »tryckt». Herr saknar emellertid visst inte talang... Ja, vi träffas framdeles... Jag ska om en månad eller så ha nöjet sända korrektur till genomseende. Mjuka tjenare!

Väl utkommen stormade Gerhard vägen hem till Hedda, hvilken han visste vara hemkommen.

Där sutto brodern och hon vid det lilla middagsbordet, och Gerhard blef naturligtvis mottagen med öppna armar och den glada nyheten om de sjuttifem kronorna med.

Brodern gjorde sig snart förvissad om hur lång tid Gerhard använde för att skriva ett poem, och så räknade han ut att Gerhard ledigt kunde hinna skriva ett så'nt där häfte i månaden, och det vore ju ett betydligt tillägg i inkomsterna.

Gerhard lät honom behålla tankarne om skriftställeriets stora förmåga att föda sin man och fördjudade sig helt i Heddas kärleksvarma blickar.

Hvad det nu byggdes luftslott! Gerhard hade naturligtvis genast en ny idé, en ny arbetskölla färdig.

Han skulle skriva en teaterpjäs och jublade inom sig att få ett tillfälle att se sina tankar förkroppsligade i rampens ljus.

Det skulle endast bli en en-aktare, och kärlek skulle den afhandla, verklig kärlek, sådan man ser den i dagliga lifvet. Sådan som *deras* näm-

ligen, tillade han för Hedda. Och konflikten skulle bli hur en kvinnas uppoffrande kärlek kunde höja och förädla en man.

— Men inte har min kärlek höjt dig, sade Hedda enfaldigt.

— Jovisst, utbrast den öfverlycklige Gerhard. Du har ju gifvit mig lust att arbeta och genom dig har jag ju tur. Men för att mitt ämne skall bli verkningsfullt för en stor publik, måste jag söka få fram mera bjärta kontraster än vi begge. Mannen gör jag till en rumlare . . .

— Känner du någon sådan då?

— Nej, min lilla vän, sade Gerhard, det får fantasien göra.

— Men inte kan du skriva något, om du inte har det för ögonen?

— Jo då, fortfor Gerhard leende. Däri ligger författareskapet att hjärnan föder bilder, glada eller sorgliga, dem man sedan fäster på papperet.

Den som då lyckas i de konstruerade bilderna gjuta den största sannolikheten, den nämner man för en stor författare. I detta, som i de fall då jag beskriver hvad jag verkligen sett, ligger talangen i att forma bilderna på papperet, så att hvarje människa kan säga: »Ja, så var det» eller »så är det». Det förstår ni ju?

— Joo då, sade begge hans åhörare, men inom sig funno de det obegripligt, att man skulle kunna »ta't ur luften», det man skref.

Den entusiasm, Gerhard i denna sin första verkliga ungdom och undermakten af en glödande kärlek ägde, skulle naturligtvis föra hans talang framåt och uppåt.

Rastlöst arbetade han vid sitt skrifbord, så snart posttjenstgöringen det tillät, och det ena arket efter det andra hopades att förverkliga drömmen, att äfven i dramatiken söka ett fält för sin begåfning.

Så en vacker dag mot höstsidan hade han »luntan» färdig.

Det var mycket arbete, ty Gerhard saknade inte själfkritik och vid första felaktiga ställe, han upptäckte, ripade blåpennan ett djupt, nesligt streck öfver de vackra tankarne.

En söndag då modern, inte alldeles godvilligt, bjudit hem Hedda och hennes bror på eftermiddagskaffe och man slagit sig i ro, läste Gerhard upp sitt manuskript.

Publiken var visserligen fattig, och saknade bildning gjorde den med, men hjärtat på rätta stället hade den och väl bekant med fattigdomens mörka taflor var den.

För den rullade Gerhard nu upp en tafla hur en äkta man kommer rusig hem från värdshuset och gör den vid sitt sjuka barns läger vakande kvinnan förebråelser för hennes överksamhet vis-á-vis bidragandet till familjens

underhåll. Hon, som hyser den öm-
maste kärlek för den supige mannen,
hör tåligt på, men då han i sin gräl-
sjuka gör skymfliga anklagelser, reser
sig hennes stolthet. Hon vill lämna
hemmet och taga barnet med sig.
Det ligger då *dödt* i sin lilla vagga.
Mannen vaknar till besinning om sitt
usla uppförande, faller på knä och ber
henne om förlåtelse med löftet att bli
öm och god; hon förlåter honom och
med barnets ande i förklarande ljus
öfver sina hufvuden försonas de bägge
makarne, lofvande hvarandra att lefva
och dö i det tecknet.

Hela handlingen var ju så enkel
men för dessa fattiga åhörare verkade
den som om en ljum vind gått sme-
kande genom hjärtat och framgången
var, *den* gången, naturligtvis gifven.

Gerhards försök att få den uppförd
kröntes äfven med framgång.

Han hade anonymt sändt in den till

en af de bättre sekundateatrarna och till hans stora öfverraskning kom en kort tid därefter följande bref till det uppgifna tidningskontoret:

»Till XXX!

Var af den vänligheten och gör oss ett besök på teatern någon af de närmaste dagarne mellan 10—12 angående uppförandet af Edert inlämnade manuskript.

Med utmärkt högaktning

— — — —.»

Gerhard blef som stum af öfverraskning. Så mycken lycka hade han knappast drömt sig och med oroligt klappande hjärta infann han sig på teatern.

Oh, det var en berusande doft, som slog emot honom, när han trädde in i den mystiska korridoren, som ledde till teaterns kontor. Det var limmen från dekorationerna, sminklukten, parfym från damlogerna och gasos, som

sammanblandade åstadkommo denna för teatrarne så säregna lukt, för hvilken ingen utom teatern stående kan förbli okänslig.

Vid inträdet och efter presentationen välkomnades Gerhard med en till ytterlighet gränsande artighet.

Det gladdde direktören på det högsta att få göra bäraren af det populära märket »Vitus» bekantskap, och han var alls inte ovillig att spela hans stycke, det berodde allenast på författarens pretentioner.

De voro nu ringa, och mot ett öfverenskommet pris af femtio kronor, att betalas efter första representationen, tillhandlade direktören sig stycket att uppföras inom den närmaste tiden i sällskap med en fransk sede eller rättare osedekomedi.

Denna senare hade befunnits för kort att fylla ut en hel spektakelaftron med, och som, efter hvad direk-

tören försäkrade, det rådde ganska stor brist på spelbara en-aktare, kom Gerhards stycke i ett synnerligt lyckligt ögonblick.

Det svindlade för Gerhards ögon, när han kom ut från teatern och öfvertänkte vidden af den »lycka», som strålade mot honom. Han måste känna på teaterväggen för att riktigt öfvertyga sig om att han ej drömde.

Nej, allt var verklighet. Han var dramatisk författare, hans namn skulle stå tryckt på en teateraffisch. Alla tidningar skulle innehålla loford öfver honom. — Något annat än loford kunde han naturligtvis inte vänta sig, då en teaterdirektör bjudit honom femtio kronor för pjesen.

Gerhard visste knappast till sig.

Han formligen svettades af glädje, och när modern, Hedda och hennes bror utgöto sig i de djärfvaste profetior om styckets framgång, kände hans hänförelse inga gränser.

Han ville ta hela världen i famn, så lycklig kände han sig.

Dagen därpå innehöll »Dagsposten» följande notis: »X-teatern har till spelning antagit en en-aktare af herr *Gerhard Hjelm*. För denna tidnings läsare är herr H. ingalunda obekant, då han här ofta gladt våra läsare med små poetiska bidrag under signaturen »Vitus». Om styckets tendens eller innehåll sakna vi alla uppgifter, men det lär komma att uppföras redan nästa månad tillika med en fransk komedi».

Hvilken sol spredo ej dessa korta rader i den enkla krets, där Gerhard hade sin varelse. I hemmet höll det på att aldrig ta slut med omfamningarna, och i posten täflade man om att uttrycka sina välönskningar.

Alla voro så tillmötesgående och artiga. Gerhard var hjälten för dagen, och oupphörligen tillfrågades han

om pjeseens innehåll, när premiären skulle gå af stapeln, o. s. v. Naturligtvis skulle alla på hans afdelning, som kunde komma från, gå på teatern den kvällen.

Det var en härlig tid, hvars mest glänsande ögonblick repetitionerna utgjorde.

De dagarne fullgjorde en kamrat hans tjänst. Med hjärtat klappande af ogrumlad lycka skyndade Gerhard till teatern och det var endast med största ansträngning, han där kunde återhålla sin fröjd och visa ett likgiltigt ansikte.

Att göra någon anmärkning mot de spelandes sätt att återge sina roller föll honom ej in. Han var så uppe i den första författarfåfängans lyckalighet, att han ansåg allting bra, allting utmärkt.

Ändtligen var dagen för representationen utsatt. Det skulle bli en

lördag, och till aftonen förut var generalrepetitionen »med kostymer och rekvisita» utsatt.

Det var en högtidsdag för Gerhard. När han kom till teatern, var salongen svagt upplyst, orkestermedlemmarne på sina platser och här och där i salongen syntes mörka figurer. Det var bekanta till de spelande, recensenter och andra af direktören särskildt inbjudne.

— Se där går författarn, hviskade en dam till sin granne, när Gerhard gick förbi deras bänkrad för att helsa på den ett stycke upp på parkett sittande direktören, och den hviskningen gjorde naturligtvis Gerhard stolt. Det var ju tecknet på en viss popularitet. Det var visserligen intet stort tecken, men en nybakad författare behöfver inte så mycket för att känna sig i sjunde himlen.

— Nå, frågade direktören och slog

Gerhard vänskapligt på axeln. Hvad säger herr Hjelm, tror herrn på pjesen?

— Ja, naturligtvis! svarade Gerhard rättfram. Det gör väl herr direktören också?

— Åh ja... gubevars, sade denne i hvardaglig ton; den är ju inte illa hopkommen, men jag får säga liksom den som bevistat en premièr och tillfrågades af en bekant hvad han tyckte om stycket: *Jag har inte läst tidningarne än*, sa' han... När man hållit på så länge i Thalias tjänst som jag, är man på det klara med att man — vet ingenting. Jag har sett charmanta stycken, naturligtvis i *mitt* tycke charmanta, falla som skinnpäl-sar, och jag har sett det sämsta skräp gå för fulla hus. Ingen teaterdirektör duger till profet, herre! — — Men herrn har ju ett ypperligt stöd i »Dagsposten», där herrn skrifer,

tillade han liksom för att trösta, när han såg Gerhard förr så ljusa ansikte mulna. — Det är ju vår mest spridda tidning!

Orkestern spelade en melodi, som i Gerhards tycke stämde synnerligt väl öfverens med förpjesen, och så höjde sig ridån. Dekoreringen var bra, om inte bättre än Gerhard vågat drömma sig. Det fattiga hemmet var illusoriskt återgifvet, och kostymer och masker utmärkta. Gerhard skulle velat högt uttala sin belåtenhet.

De spelande tyckte han äfvenledes förtjäna allt beröm. Att de hackade och fingo taga om oupphörligt, ansåg han till och med helt naturligt.

Barnets »ande», som skulle symbolisera de bägge makarnes framtida lycka, såg visserligen ut som ett oformligt trasbylte, hängande i en kabeltross, men direktören förklarade, att allt skulle bli mycket bättre på

representationen, och så slog ridån i golvet och Gerhard var alldeles tvärsäker på styckets framgång.

EN PREMIERE.

En première! Hvad ligger icke i dessa ord! Hur mycket af hopp, af ångestfull fruktan!

Alla dessa personer, vänner och ovänner om hvarandra, ha ju författarns öde i sina händer och främst herrar recensenter med sina, på grund af de täta, tvungna teaterbesöken, ointresserade blickar för allt som föregår ridåns uppgång.

Det är för den vane författaren helt enkelt en skärseld, och förgäfves skall han inför ett spanande öga kunna dölja sin oro.

Han må vara aldrig så mycket publikens gunstling, det *skulle* ju kunna hända . . .

Skådespelarne ha måhända fått fel

»grepp» på karaktärerna, kostymer och dekorationer kunna verka störande och förtaga den harmoniska verkan stycket bör göra på publiken, och så reser sig hela denna massa människor mot *en* enda: författaren.

Han är ju också på sätt och vis upphofvet till allsammans. Men kommer inte domen för strängt öfver honom? Faller det någon enda in att ta i betraktande allt hans långa, utröttliga arbete på sitt manuskript, hvilket efter en misslyckad premièr naturligtvis inte är värdt ett öre, alla hans ansträngningar att få det fram och den modlöshet, som i månader, ja årtal, skall förlama hans skapande förmåga?

Aldrig.

Publiken har haft tråkigt och den spar inte att till och med i hetsiga uttryck i salong och korridorer ge sitt missnöje till känna.

Så dagarne och veckorna efter flyger det ena tidningsnumret efter det andra kring land och grannländer, i skarp ton basunande ut fiaskot. Och mot allt detta står författaren ensam. Ensam, utan att kunna försvara sig. *Det* skulle ju vara löjligt för öfrigt.

Och därvid hjälper det föga att vara publikens gunstlingsförfattare. Ty lika frenetiskt som publiken den ena gången har applåderat, lika frenetiskt hvisslar den den andra.

Det lyckligaste ögonblicket i en författares lif torde därför vara före hans första premièr. Då tror han hela världen om godt. Han ser publiken som idel vänner, och det kan aldrig ett ögonblick falla honom in att misstänka den för att bära något i skölden mot honom. Han nickar gladt till den, och han tycker den nickar vänligt igen.

Han vet, att den bespetsar sig på

att få se något bra, och hvad han har skrivit är ju bra. *Naturligtvis.* Så med Gerhard nu.

Direktören hade upplåtit platser i sin loge för Gerhard och hans mor jämte den alldeles bortkomna Hedda, hvilken, iklädd en enkel, men klädsam dräkt, tog sig riktigt söt ut, där hon satt inkrupen längst in i logen. Inte passade hon på en så fin plats, tyckte hon, och därför höll hon sig i skymundan, dit inga mönstrande eller undrande blickar kunde nå.

Gerhard lät ögonen spejande fara kring parkett och rader, och öfver allt tyckte han att blickarne voro riktade på honom, endast på honom . . .

Pang! ljud det från regissörens klocka, och det böljande människohafvet blef som genom ett trollslag stilla.

Ridån höjde sig i luften för att för första gången presentera ett alster af en ny författare, hvilken därmed

skulle dokumentera sig acceptabel eller icke inför en, i synnerhet mot allt inhemskt, ytterst kritisk publik.

Men denna tycktes angenämt öfverraskad af hvad den såg. Vid det tillfälle, då hustrun, sårad ända till hjärteroten, tar bladet från munnen och visar sin rucklande man en spegelbild af hans förfelände lif, en af framställarinnan ypperligt gjord scen, brast till och med en applåd lös inför öppen ridå.

Gerhard fann detta helt naturligt. Just på den scenen hade han nedlagt mest arbete. Han tyckte endast, att det var en alldeles för kort applåd...

I och med den applåden var det lilla styckets framgång gifven... Vid slutscenen, då barnets »ande», hvilken nu i kalkljusbelysning tog sig synnerligen vacker ut, visade sig, bröt ett långvarigt bifalldån ut. Alla händer voro i rörelse, och långt sedan ridån

fallit, ja sedan den höjt sig ett par gånger om, fortsattes det.

Plötsligt hördes en manlig stämma ropa: *författaren!*

Gerhard ryckte till. Han kände för väl igen den rösten. Det var Heddas bror, hvilken sagt att han ej hade tid att gå på teatern, men likväl smugit sig upp på raden och nu lät sina väldiga lungor arbeta i den dramatiska litteraturens intresse.

Och det behöfdes ej mer än detta rop, förrän det från salongens alla hörn ljud: Författaren! Författaren!

Direktören kom inrusande i logen och frågade häftigt och nervöst, hvarför ej författaren gick ned på scenen, men i hela sin förtjusning, bländad af lyckan, hade Gerhard likväl så pass mycken nykter tanke kvar, att han bestämdt nekade. Det är bara nyfikenhet af publiken, kunde han ovan-

ligt nog säga. Jag väntar, tills jag kan visa ett större arbete.

— Tokerier, barnsligheter! brummade direktören, men ingenting hjälpte. Han måste gå ned på scenen och ta till den där gamla, gamla visan, att »författaren tyvärr ej befann sig på scenen».

Så småningom tystnade också applåderorna. När publiken fann det omöjligt att få sin nyfikenhet stillad och se »den märkvärdige» som en tacksam pudel stå och sloka med öronen, gaf den sig lika glad ut i schweizeriet, och snart var hela pjesen och dess mödosamt framskrufvade moral dränkt i punschglaset. Man väntade blott att få se något ännu bättre i efterpjesen, aftonens egentliga magnet.

Under tiden lyckönskades Gerhard af den i glädjetårar badande modern, som i bjärta färger framhöll det »tallangfulla» i stycket, af den blyga,

öfverlyckliga Hedda, som inte begrep ett dugg af det »fina», men ändå med en varm kyss ville visa sin medkänsla. Så kom direktören och komplimenterade, så de uppträdande likaledes.

Belåtenheten var allmän. Man hoppades nu endast att efterpjesen skulle vinna samma bifall: då vore programmet räddadt för hela månaden.

Tyvärr skedde inte så. Publiken, som väntat sig skarpa förvecklingar, fick en hel massa »lätta» repliker och konstruerade scener, och så reste den sig under ett matt bifall och slingrade sig genom korridorerna under reflexioner som: »Åhja, förpjeseu gick ju an, men efterpjeseu var ingenting» eller »det var bosch alltihop», »det är sannerligen inte värdt att se om» och dylikt.

Det hela hade rönt en medelmåttig framgång och direktören var ej öfver sig belåten.

Men det var däremot Gerhard och hans närmaste. De funno det alldeles på sin plats att förpjesen gjort största lyckan utan att tänka på att den sista pjesen skulle dra äfven den första med sig i glömskans haf.

Utanför teatern mötte de Heddas bror i oklanderlig klädsel, och så gingo de allihop på en *restaurant* och åto kväll.

Detta oerhörda slöseri hade Gerhard flere dagar förut förberedt dem på, och nu njöto de också af den ovanliga lyxen i fulla drag.

Så kom måndagen, den efterläng-tade måndagen, då tidningarne skulle med trycksvärta texta hans namn på de odödliges skimrande guldtäfla.

Efter att ha mött Hedda, skyndade han med henne till närmaste tidningskontor. Hvad han slukade hvarje rad om lördagens premiére.

De voro helt hvardagliga, dessa

olika recensioner. Den ene skildrade ganska lifligt, hvilken lycka programmets första afdelning gjort, en annan förbigick denna nästan alldeles och sysselsatte sig uteslutande med den franska komedien, en tredje betecknade förpjesen som ett lyckligt försök, en fjärde talade om »ännu ej mognad produkt», »bättre lycka härnäst» o. s. v.

Gerhard blef helt förbluffad. Han tyckte, att alla borde ha konstaterat det faktum, att pjesen mycket slagit an, men det gjorde endast en, och det gjorde den i Gerhards tycke på ett sätt så att man kunde ta det både som beröm och som klander. Alla voro dock öfverens om — att programmet hade föga utsikt att hålla sig på repertoaren.

Gerhards alla vackra luftslott ramlade i en hög. Recensionerna voro ju alla mycket vänliga, men inför hans

uppgjade författarfåfånga föreföllo de naturligtvis allt utom tillfredsställande. Han väntade likväl det bästa af »Dagsposten», som han hade i hemmet, och den ville han också spara till dessert där hemma.

Äfven detta sista halmstrå skulle brista.

När Gerhard kom hem på middagen, mötte han sin mor helt förgråten och med allt annat än goda ord mot »Dagsposten».

— Har du inte läst den? frågade hon förvånad. Se här, hvad den stygga tidningen skrifver om din utmärkta teaterpjäs.

Gerhard slukade notisen.

»X-teaterns förut omtalade nya program lyckades på premiären i lördags ej tillvinna sig den uppmärksamhet, man trodde sig kunna påräkna. Förpjäsen var en bagatell af en ung debuterande författare, Gerhard Hjelm.

Stycket med dess pjunkiga sentimentalitet tyckes mera tillhöra barnkammaren än scenen. Det förvånar oss också att slika barnsligheter kunna blifva uppförda på en scen och utförda af tänkande skådespelarekrafter. Publiken applåderade visserligen, man ropade till och med på författaren, men denne visade sig lika litet som den åstundade entusiasmen för stycket».

Gerhard kände sig som han fått en stor propp i halsen. Han läste om notisen igen.

— Hur kan man skrifva något så nedrigt, mumlade han; och det i *den* tidningen!

Han läste igen. »Oss» stod det. Redaktören, som visade honom så mycken vänlighet och ingaf honom så mycket mod, var alltså med om »attentatet». Det var sannerligen att inte skämma bort en ung författare.

Men redaktören skref inga recen-

sioner. Således fanns där en annan person, som inte ansåg sig böra uppmuntra de gryende anlagen. Men hvem? Gerhard brydde förgäfvat sin hjärna. Han visste sig inte ha någon ovän och som en sådan ansåg han naturligtvis recensenten i fråga.

Tidningarne spådde inte orätt. Åtta dagar därefter annonserades det för en författare så obehagliga: »näst sista gången» och »sista gången».

Den gyllne bubblan var brusten, affischerna upptogo andra författarenamn, och det program, som gjort Gerhard så hänryckt, tänkte ingen vidare på. Det var förgätet för nya. Bättre eller sämre.

Men Gerhard hade inte förlorat hoppet, trots motgångarne. Åh, han skulle sträfva och knoga, han skulle skriva ett stycke som kritiken riktigt skulle blomsterströ, och som skulle gå minst femtio gånger — ja, *hundra!*

Gerhard arbetade oförtrutet. Hvarje dag såg ett utkast till något poem eller någon liten berättelse dagen, och sedan han sofrat sitt arbete ordentligt, vandrade det till tryckeriet. Men alla gingo inte till »Dagsposten» längre.

Hans lilla dramatiska försöksarbete hade riktat många ögon på honom. Han hade sålunda fått anbud att skriva i en del veckotidningar, i kalendrar och tillfällighetsskrifter, och han tyckte att guldet riktigt strömmade till och öfver honom.

Guld! . . . En tia för hvarje manuskript var det högsta honorar, han erhållit för något af sina poem, men hur gladde det inte honom, när han mottog en sådan sedel. Ah, han hade ju förtjänt den så lätt, tyckte han. Någon tanke på att den dag skulle kunna komma, då hans stackars utarbetade hjärna inte skulle förmå skapa mera, kom aldrig för honom.

Han bara räknade på ökad och ökad arbetsförmåga och nya arbetsfält.

Han skulle förtjäna pengar som gräs, det var hans säkra öfvertygelse, och den förstod han äfven med ungdomlig entusiasm att ingifva sina närmaste, och så gungade de allihop som i en sky af glada förhoppningar.

I början på november såg Gerhards lilla poesihäfte dagen. Det var en ny triumf och källa till glädje.

Det lästes om och om igen. Man berömde papperet, stilarne, formatet; allt fann man tilltalande.

Och så *recensionerna*. De voro, som vanligt i julbrådskan knappa, men en hel mängd af dem talade likväl om »vackra anlag» och kallade Gerhard för en »mycket lofvande författare».

Hvad skulle då inte »Dagsposten» skrifva, i hvilkens spalter de flästa

poemen stått och hvars redaktör visat så lifligt deltagande för författaren.

Gerhard kunde knappt sofva om nätterna af nyfikenhet. Ändtligen kom den efterlängtade recensionen. Den lydde:

»Bland den rådande öfverproduktionen på den litterära marknaden, är det vår plikt hänvisa på ett litet poesihäfte af den unge författaren Gerhard Hjelm. De flästa af dessa poem ha förut sett dagen i denna tidnings spalter. Det är emellertid med djup förvåning vi se, att de ej genomgått den själfkritikens skärseld, som är så nödvändig för att adla tidningsdagsländan. Mera själfkritik! tillropa vi författaren. Stryk och korsa mera härnäst, och vi skola måhända *då* kunna ge ett högre betyg än nu».

Ny revolution i den krets, där Gerhards poetiska begåfning var solen, för hvilken alla vörtnadsvärdt skuggade handen.

Från hvilket håll som hälst utom från »Dagsposten» hade man kunnat finna ett slikt »attentat» förklarligt.

Det unga författareblodet jäste öfver, och som Gerhard hade ett litet penningebelopp att lyfta på redaktionsbyrån, begaf han sig dit, men naturligtvis mest i afsikt att beklaga sig öfver den »förföljelse», hvilken han tyckte sig vara utsatt för.

Det stora mottagningsrummet var likadant nu som för två år sedan. Men hur annorlunda fann ej Gerhard det nu mot då. Då famlade han mellan visshet och ovisshet, nu hade han hunnit ett godt stycke fram på den litterära banan. Både teatern och bokmarknaden hade ju burit hans namn, och hade ej berömmet flödat öfver honom, var han dock »tryckt», och det var nog för att hålla honom uppe i eget anseende.

Redaktören mottog honom särdeles

förbindligt och hörde tyst på de uttryck af missnöje, som Gerhard mera öppenhjärtigt än diplomatiskt flätade in i sin hälsning.

— Jag har ej gifvit akt på de där recensionerna, men jag hyser fullt förtroende för min recensent, och han kan väl inte vilja något annat än att i all *välmening* låta herr Hjelm få smaka kritikens färla, utlät sig redaktören. Men det är nu så sällan en författare förstår, att i hvarje recension ligger en maning att förkofra sig . . . Författarfåfången ligger i flästa fall som ett ogenomträngligt flor för ögonen, när det gäller att läsa en ärlig kritik. Att nu »Dagsposten» gifvit en skarpare recension än de andra tidningarne, är helt naturligt därför, att den står författaren närmare än öfriga och vill mer än de författarens väl.

»Vill mer än de författarens väl»,

ljöd det så konstigt i Gerhards öron. Den stöttestenen på den annars rosiga banan, hade han knappast vetat af. Att just hans *vänner* skulle loforda minst var för honom ett alldeles okänt bevis på vänskap. Han kunde alltså vänta samma »attentat» oupphörligen upprepadt.

— Men herr redaktören talade ju själf en gång om faran att ta till »stora klubban» gent emot unga författare, yttrade Gerhard, som hade föga lust att släppa tillfället till en liten baklexa ifrån sig.

Men redaktören log.

— Stora klubban, upprepade han. Bevare herrn från *den*... Den här recensionen är ju en smekning mot hvad den *kunde* vara, om man verkligen ville ta en ung författare i allvarlig kritik.

Åter ramlade en illusion om den lysande författarbanan och på hans

känsliga sinne verkade detta som ett klubbslag. För hans barnsliga uppfattning tycktes ingenting annat än uppmuntran ha något värde, och att för hvarje arbete behöfva skylta i recensioner och få sina fel påpekade inför tusende främmande, likgiltiga ögon föreföll honom rent af grymt.

NÖDD OCH TVUNGEN.

Vintern hade gjort sitt inträde — den långa, mörka vintern, som med sin tunga luft och sin skarpa kyla håller människorna som i fångenskap, håller dem med bistra bojor fast vid jorden för att liksom tämja dem och lära dem att i aldrig sinande hänryckning längta efter och njuta af den allt lif väckande våren och den härliga sommaren.

Gerhard hade fått en lätt syssla i posten att sköta för en på en utrikes-tripp stadd kamrat och förtjänade därigenom en smula extra. Men det var på samma gång mera ansträngande och fast man aldrig hörde honom klaga, kunde ett skarpt öga mycket väl iakttaga ett veck i pannan, som af natt-

arbete och ansträngning blef allt djupare och djupare.

Hans högsta lycka var att vistas i Heddas sällskap, och hvarje ledighet han hade tillbringade han tillsammans med henne. Ettdera i sitt eget hem, under sin mors ögon, eller i Heddas hem, dit han, utan att någon af de unga det ringaste tänkte därpå, ganska ofta begaf sig mot kvällkvisten och satt tills brodern vid nio- eller ibland tiotiden kom hem från sitt arbete.

Dessa kvällar läste Gerhard högt, under det Hedda sysslade med något handarbete, men allt som oftast höllo de upp med dessa sysselsättningar för att med armarne om hvarandra njuta den renaste lycka.

Då sjönk hon ibland närmare Gerhards bröst, och hans starka armar omslöt våldsamt den späda midjan. Hedda skulle velat skrika då, men

Gerhards glödande kyssar betogo henne hvarje rörelseförmåga, och så försjönk hon i något sällsamt berusande, något som skänkte henne de ljufvaste drömmar, i hvilka Gerhard framstod i öfvermenskelig skönhet.

En afton, då hon just var i färd med att utbyta arbetsdräkten mot en snyggare klädning och stod i en kort underkjol och med blottad öfverkropp, öppnades dörren och Gerhard stod på tröskeln.

Hedda gaf till ett skrik och hukade sig ned i hörnet vid soffan, men Gerhard störtade besinningslöst fram och tryckte henne med öfvernaturlig styrka mot sitt bröst, under det han öfvergöt hennes jungfruliga barm och blottade armar med passionerade kyssar.

Förgäfves tiggde Hedda om förskoning, Gerhard var döf för allt; hans brännande kyssar hindrade henne att skrika, hon försjönk i en dvala och

blef vanmäktig att försvara sig. Hon tyckte sig ligga som i en sky af njutning. Så försvann allt förnuft, hon slog armarne våldsamt passioneradt om Gerhards hals och svimmade af . . .

Hvilket förfärligt uppvaknande efter en ljuf dröm! Jorden tycktes sjunka under deras fötter, och krampaktigt höllo de om hvarandra.

Hvad hade de gjort? Svikit det förtroende andra hyst för dem och skändat hjärtats heligaste inre. Döden var för dem det enda medlet till försoning med världen, och de stirrade med vansinniga ögon omkring sig. Så lättade sig det förtryckta sinnet i en våldsam tåreflod. De höllo om hvarandra och gräto som ett par små barn, heta, heta tårar, — förlösande och försonande.

Gerhard hemtade sig först, och på knä besvor han henne om förlåtelse. Hon höll honom krampaktigt om halsen.

Förlåta? Hvad hade hon att förlåta? Var det då inte hennes skuld lika mycket? Hvarför hade hon ej sprungit ut i farstun? Hvarför slog hon armarne om hans hals?

Det var hon, tyckte hon, som var skulden till alltihop, och nu ville hon försona allt. Hon skulle dö, ty att öfverlefva sin vanära ansåg hon otänkbart.

Hon klädde sig mekaniskt och ordnade håret utan att se sig i spegeln. Hon blygdes för att se sig själf och tyckte att ordet »fallen» stod med eldskrift på hennes panna.

Gerhard stod förslöad och såg på. Och så gingo de mekaniskt ned för trappan. Samma trappa, som de förr så lyckliga gått uppför och utför. Nu var den så mörk och så klibbig af den indragna snön. De gingo genom porten och sågo upp mot den klarblå himlen, hvilken liksom speglade sig i

den gnistrande snön, som svept hela trakten i en mjuk, vid mantel.

Den friska, kalla luften väckte lifsbegäret hos dem. Ögonen tändes på nytt.

— Älskling, mumlade Gerhard och kramade Heddas lilla bara hand, vi ha syndat mycket, men nog ha vi väl rätt att lefva ändå. Inte sant, Hedda, vi ska lefva för att utplåna vår synd?

— Men skammen, skammen! kved Hedda och ögonen höljdes af stora, klara tårpärlor. — Vi skola *aldrig* kunna utplåna den!

De gingo tysta sida vid sida. Ord voro dem öfverflödiga, ögonen talade ett vida mera hjärtslitande språk.

— Du får ej gråta, Hedda, hvi-skade Gerhard. De mötande se vår olycka. Låt oss i stället vara starka! Vår handel och vandel har ju tillföre varit utan fel, och då måtte

det väl finnas försoning för vårt brott. Vi ska arbeta, älskling, vi ska gifta oss och glömma att vi beträdt en väg, som ej var vår.

Han tryckte henne så trofast, och hon kände sig lycklig igen.

Tusen hade ju gjort som de och lefde ändå och förde sitt hufvud högt. Hedda lugnades mer och mer.

— Ja, Gerhard, sade hon slutligen, Gud ska nog ej dömma oss så hårdt om vi ej öfverträda hans bud mer.

Hon torkade tårarne och försökte med ett leende få Gerhard att liksom hon förtrösta och hoppas, och deras blickar möttes, men hur olika nu mot förr... Leendet var tvunget och ögonen skygga. De blygdes för hvarandra i medvetandet af att äga en brottslig hemlighet.

Åter vid Heddas port, tog Gerhard afsked sedan han tillhviskat henne mod och hopp och de öfverenskommit om

att hålla sin sorgliga hemlighet mellan sig själfva för att ej öka de sinas redan tillräckligt stora bekymmer.

December gick och så småningom försvunno i minnet de skarpa konturerna af den olycksaliga aftonen. Visserligen tycktes de aldrig blifva så mot hvarandra som förr, men de hade fått kraft och resignation att möta en annalkande fara, om Gud dömt dem att genomgå ännu större lidanden för det begångna felsteget.

I januari, på Heddass födelsedag, förlofvade de sig.

Modern hade förgäfves sökt väcka Gerhard till besinning och påvisat faran af ett giftermål innan de kunde sätta fötterna under eget bord, men Gerhard stod fast i sitt beslut, och i närvaro af modern och brodern slöto han och Hedda ett förbund för lifvet.

De kunde ej längre skiljas; Gerhard visste det alltför väl.

När de den aftonen öfverenskommo om att hålla bröllopet redan i juni, kunde ingenting längre skymma den skarpa blicken hos Gerhards mor.

— Du är *nödd och tvungen!* utropade hon hjärtslitande, när Gerhard, sedan han följt Hedda hem, kom tillbaka och delgaf henne beslutet.

— Ja! utbrast han och kastade sig gråtande för hennes fötter. — Förlåt mig, älskade mamma! Förlåt mig den sorg jag bereder dig. Hedda är oskyldig, jag svär det! Besinningslöst och utan tanke på något orätt har jag störtat henne och oss alla i fördärfvet. Men jag skall hela allt. Jag skall göra henne till min hustru, och jag skall arbeta för oss båda.

— Res dig upp, min gosse, sade modern mildt och torkade tårarne, som tunga och smärtsamma runno ner för de skrumpna kinderna. — *Du är slagen till slant*, min stackars gosse,

jag får mer och mer bekräftelse därpå. Dina ideala känslor skena i väg med dig, och med detta giftermål är en damm satt för hela ditt lif.

Gerhard reste sig långsamt och betraktade förvånad sin mor.

— Du ser förvånad på mig, sade hon. Jag vet mer än väl att jag sårar dig, med detta mitt tal, men du får förlåta en stackars mor, om hon talar förstånd med dig en gång. Du är för lättrörd, mitt barn. I stället för att se tingen med kall blick och välja dig det bästa kastar du dig i armarne — —

— Mamma . . .

— Jag vet hvad du vill säga, och jag är öfvertygad om att Hedda är en mycket godhjärtad flicka, men hvart komma ni med det? I stället för att söka uppåt och finna en kvinna som anstår dig, söker du nedåt och trasslar in dig i en härfva af bekymmer

och fattigdom. Blif inte ledsen, Gerhard, men jag har knutit *många* förhoppningar vid dig. Jag hade tänkt mig, att du med din uppfostran skulle komma in i goda kretsar och bland bättre lottade kunna finna en maka, som med förmögenhet och talang skulle kunna lyckliggöra ditt lif.

Gerhards ögon flammade.

— Men tror då inte mamma, sade han med förtrytelse i rösten, att äfven i det fattiga hemmet kan finnas lycka?

— Nej, sade modern bestämdt. Inte den *beständande* lyckan, ty den ska ligga i silkesbomull, och slikt kan fattig man inte prestera. Ni må gifta er och tro er vara aldrig så lyckliga, men kommer det ena barnet efter det andra och alla ropa på bröd, skall du snart inse, att din lilla lön inte räcker till. Det blir torftigt i hemmet, barnen bli illa klädda, ty ni ha inte råd att hålla dem bättre, hem-

met blir förskämdt och osundt, då ni inte ha råd att ha barnen i enskildt rum. Till råga på olyckan göra bekymren och smutsen din hustru likgiltig för sig själf, vårdslös och vanmäktig mot otrefnaden. Hemmet blir en styggelse för dig, som aldrig sett ordning kring dig, och så lägger sig betrycket på hjärtat och kväfver dess friska pulserande lif... Du blir tvär och snäsig. Du vantrifs, och allt är slut: kärlek, hopp och lif!

Det blef en lång stund tyst i det lilla rummet.

— Glöm ej, Gerhard, fortsatte modern, att du på de närmaste tolf åren ej har utsikt att kunna få det bättre annat än med din författarbegåfning, och skall du kunna odla *den*, måste du ha ett någorlunda trefligt, bekymmerfritt hem för att dina tankar skola få den flygt de behöfva... Gräfver du ned dig i fattigdom och smuts,

är hela ditt lif förfeladt. Fattiga människor skulle aldrig gifta sig med hvarandra, och det var mycket illa gjort af Hedda att ställa så här till.

— Mamma! utbrast Gerhard häftigt. Det är inte rätt att kasta en sådan skymf på Hedda! Hon är oskyldig, jag är oskyldig! Omedvetet ha vi begått en synd, som Gud tillräckligt hårdt straffat oss för, och det tillhör minst en kvinna att klandra en annan för slik sak.

— Du glömmes, sade modern kort och afmätt, att *jag* har gått ren och oförvitlig in i äktenskapet.

— Så mycket mindre skäl att klandra en annan då, fortsatte Gerhard, glömsk af harm. Mamma har kanhända aldrig varit frestad, hvad kan mamma då dömma om andra? Allt har varit ett rus, som vi bägge lidit utesägligt för. Hvarför skall världen ha rättighet att stena den fallna kvin-

nan? Är inte mannen lika skyldig? Det är då verkligen sant, att kvinnans värsta fiende, är kvinnan... Hedda och jag ha felat, och jag, som är den egentliga orsaken till hennes fall, går att vid altaret försona och godtgöra henne hvad jag felat!

Modern hade med förvånade blickar betraktat Gerhard. När han slutat arbetade sig en tung suck ur hennes bröst.

Gerhard hörde sucken och kastade sig om halsen på modern och kysste henne som ett litet barn.

— Blif inte ond! bad han. Mitt dumma ungdomliga blod brusar öfver, men du skall förlåta mig, mamma, ty jag tror, att jag handlar rätt, då jag försvarar dem som alla peka fingret åt. Mannen går med höguret hufvud, då kvinnan får gå med skammen. Sådant är inte rättvist!... Det är urgamla fördomar, som man måste

bryta med. Ha ett par unga begått ett felsteg, lida de alldeles tillräckligt själfva däraf, och att föräldrar och andra peka fingret åt dem och tala om last och skam är ett alldeles för hårdt straff för en förseelse, hvars vidd de olyckliga själfva inte varit mäktige att ens *ana*.

Modern strök försonande hans hufvud.

— Ditt öde skulle bli sådant, succade hon. Gör bara hvad du själf anser hederligt och rätt, och Gud ger väl dig en smula medgång äfven.

De bägge hittills så troget sammanhängande voro nu alltså dömda att skiljas åt, och det gälde att finna sig däri och söka se framtiden så ljus som möjligt.

VID EGEN HÄRD.

Stackars Hedda! Hvilken kedja af lidande blefvo ej de kommande månaderna för henne! Det stod ej längre att dölja det felsteg, hon begått.

Mest fruktade hon för broderns vrede. Hvad skulle han säga, när han fick vetskap om hennes fall, han som alltid hållit henne så högt?

En dag återstod ej annat för Gerhard än att yppa det.

Brodern tog det ovanligt lugnt.

— Det är fattigdomens förbannelse, sade han, att den ska lämna så bra jordmän för lasten. Sådant här är väl dock mera sällsynt bland de fina. Bland de fattige händer det ju dag ut och dag in. Men hvad vill jag göra? Jag vet med mig själf, att jag

gjort hvad jag kunnat för att hålla Hedda vid ett hyggligt lif. Nu har olyckan händt, och jag är naturligtvis tacksam, om Gerhard gör något för Hedda och inte lämnar henne vind för våg med barnet.

Gerhard betraktade honom beundrande. Det var så lugnt och manligt sagdt, och hur olika var det inte mot moderns hårda dom öfver den stackars Hedda.

— Vi gifta oss ju om några månader, var allt hvad Gerhard kunde säga.

— Tack, det var snällt, yttrade brodern därpå, och så var hela samtalet i det tråkiga ämnet till ända.

Gerhard hade nu föga tid att syssla med skrifning. Sin mesta tid tillbringade han med Hedda och brodern eller med anordningar till bosättningen. För de små besparingar, han kunnat göra, köptes ett billigt bo till

två rum och kök. Ett par hundra kronor, dem Hedda och brodern haft på postsparbanken, uttogos och användes äfven. Hedda behöfde en hel del till utstyrsel, och dessutom behöfdes väf och småsaker för den väntade lilla.

Rum hade de fått i ett oansenligt hus, hvars yttre redan verkade nedtyngande på sinnet. Men hyran var billig, och det var naturligtvis hufvudsaken.

För ingen af kamraterna hade Gerhard omtalat, att han stod så nära att gifta sig. Han ville bespara sig alla närgångna frågor. Han ansåg sig dessutom inte heller behöfva bjuda dem till bröllopet. Han och Hedda hade kommit öfverens om att bröllopet skulle hållas i all stillhet och enkelhet. De skulle gå till prästen att vigas och sedan ta ett enskildt rum på en restaurant och äta en sexa. Det var hela stäten.

Månaderna gingo hastigt, och det var väl för den stackars Hedda, som, sedan hon helt naturligt slutat sin plats, satt ensam med sina oroliga tankar de långa, långa dagarne, medan Gerhard och brodern voro borta.

Så togs »lysning» ut, och sista lysningssöndagen skulle bröllopet stå.

Hvad äfven den dagen var vacker! Sommaren stod i sin första jungfruliga fägring. Den liksom symboliserade ett nybörjadt lif för de bägge unga. Och de värmdes däraf och de sågo lyckliga in i hvarandras ögon. De ägde så litet af jordiska ägodelar, men de hade sin rika varma kärlek till hvarandra, och den värmdes äfven deras närmaste.

I all sin enkelhet fick också den lilla festen något högtidligt. Moderns ögon lyste af kära välmenta tårar under den korta ceremonien i kyrkan, och brodern drog krampaktigt i den

för honom ovana handskbeklädningen. Äfven han kände sig rörd af den vackra ceremonien.

I templet funnos ej heller några obehöriga vittnen, hvilka med sin nyfikenhet störde andakten. När därför prästen sagt sitt amen, kunde de unga ogeneradt kasta sig i hvarandras armar och njuta den första kyssen, som äkta makar i hela dess ljufhet.

Den lilla festmåltiden efter ceremonien afåts under glad sinnesstämning, om än det låg en smula sordin öfver glädjen. Det var ju ej heller någon fest i ordets egentliga bemärkelse. Det var den första scenen till ett långt, långt skådespel, där oron öfver utgången alltid måste göra sig gällande, äfven om första scenen kunde tyckas tilldragande nog.

Två människor ha ju, hur innerligt den första lågande kärleken än binder dem tillhoppa, dock skilda åsikter i

mångt och mycket; hur svår skall då icke vandringen genom lifvet bli, sammanlänkade som de äro vid hvarandra, om den ene vill åt ett och den andre åt ett annat håll och ingen ger vika. Det uppstår slitningar, och ger ingen *då* heller vika, blir lifvet snart outhärdligt.

Ett band är ju alltid ett band, hur rosenrödt det än är och hur mildt det än knytes.

Det gifves ej heller en bröllopsfest, vid hvilken inte blicken söker sig in i ett dunkelt fjärran och tanken hemligt bäfvar för det ansvar, han och hon åtagit sig i och med den enkla ringvexlingen.

På Gerhards mor syntes denna oro för framtiden mest och bäst, de andra voro samt och synnerligen så intagna af allt det nya omkring dem. De unga nygifva af den berusande känslan att nu äntligen ha rättighet

att inför allas ögon tillhöra hvarandra, om än de liksom bäfvade inför det lif af ljufva smekningar, som öppnades för deras ungdomligt passionerade blickar.

Broderns tankar delades mellan systemens lycka och det för honom ovana i hela »tillställningen», hans egen gentila klädsel med det stora bländande skjortbröstat, och framför allt det med stora armstakar prydda bordet med allt dess skimrande silfver och dess färgade glas. Han tyckte det var en ljus, vacker dröm och fäste ögonen stadigt på hvar och en vid bordet, liksom för att kunna komma ihåg och berätta den vid uppvaknandet.

Han talade med sitt rättframma sätt för deras lycka, och det var ett festtal så godt som något annat, om inte bättre, ty hvad som felades i vackra fraser, ersattes med de varmaste blickar och det innerligaste tonfall

Snart var själfva måltidskalaset ändadt, och i ett annat rum intogs kaffe och likör. Fint skulle det vara ändå, och fast Hedda bäfvade för den förskräckliga notan, värmdes hon likväl af att se hur Gerhard ansträngde sig för att sätta en fin och högtidlig prägel på deras lilla bröllopsfest. Det gjorde henne både glad och stolt, ty därigenom tyckte hon att hennes bröllop var fullt ut lika gentilt som andra hon hört talas om, och minnet af deras äktenskaps första kväll skulle ju också blifva ett minne för hela lifvet.

I en anskaffad vagn åkte de så till det nya hemmet. Där var visst ingen lyx rådande. Möblerna voro delvis fanerade och delvis betsade, men med hjälp af små antimakassar och dukar fingo rummen något riktigt hemtrefligt öfver sig.

Gerhard, som nu först såg allt fär-

digt, omfamnade glädjestrålände sin mor och Hedda, hvilka tillsammans ordnat och smyckat det lilla hemmet.

Sedan man så druckit en skål för det nya hemmet i ett glas billigt vin, tog man afsked för att låta de unga vara för sig själfva.

Afsked . . . Hur mycket betydde icke detta för dessa fyra ensamma människor! Nära hälften af ett lif hade två och två af dem kamperat tillsamman och endast lefvat för hvarandra. Så tog det unga blodet ut sin rätt, och kärleken drog segrande in och högg skoningslöst af alla äldre band.

Gerhards aningar sade honom, att skilsmessan skulle blifva svårast för modren, och bevekande bad han henne att stanna och bo hos dem, men därtill sade hon obevekligt nej.

— Hvad som nu skulle vara din högsta lycka, skall sedermera bli din

största sorg, sade hon. Ser du, vi kvinnor äro ej alltid sådana änglar, som det kärleksdruckna ögat tycker oss vara. Vi ha våra lynnen, och sliten emellan din mors och din hustrus så vidt skilda, men lika uppoffrande kärlek, skall du en gång blifva orättvis mot den ena eller den andra, och ve då den, som segrar öfver ditt hjärta, — hon skall ständigt ha en fiende i den besegrade. Lef lycklig, Gerhard! . . .

Gråten ville kväfva henne och med febril brådska tog hon farväl och for hem till sig i den ännu väntande vagnen. Med hjärtat uppfyllt af den häftigaste beklämning steg hon upp för trapporna och kom in i den lilla lägenheten, som varit skådeplatsen för så mycken uppoffrande moderskärlek och så mycken sonlig hängifvenhet.

Nu var allt så tyst. Det var som

hon begrafvit någon, och när hon öppnade dörren till Gerhards rum, var det som om hela hennes lycka, alla hennes lifs drömmar stode på litte parade därinne, och med en känsla af den mest hopplösa öfvergifvenhet slog hon igen dörren och stultade fram till sin sängplats.

Hon kände sig ensam, så outsägligt ensam. — — — — —

*

Medan Hedda för stängd dörr gjorde sig beredd att gå till hvila, gick Gerhard fram och tillbaka i yttre rummet. Han tyckte sig ha vuxit ett par tum och gick med en viss medvetenhet och betraktade det lilla hemmet. Han såg nog dess brister, dess här och där framgrinande nakenhet, och i synnerhet sågo de tomma väggarne så tungt ned på honom, men det var dock *hans*, allt detta. Han

var ju *man* från och med i afton. Han hade förpliktelser och han höjde på axlarne, liksom för att öfvertyga sig själf om hur stark han var och hur ledigt han skulle bära allt hvad man lade på honom.

Hade han inte redan ett litet namn? Hade han inte dessutom den mest brinnande arbetslust? Åh, hvad han skulle arbeta hädanefter!

— Det blir ingen fart i arbetet, när man är ungtkarl, resonerade han. Nej, men nu, när man har eget hem, då ska det bli annat. Han tyckte att hufvudet riktigt värkte af alla de många idéerna, som gömde sig inom det, och han gjorde de djärfvaste kalkyler, hur han skulle arbeta sig och »de sina» till ett lysande mål af rikedom och ära.

Och så satte han sig i ett soffhörn och manade fram inom de slutna ögonlocken en hel värld af skimrande

luftslott, och det sjöng liksom ett
eko af hans egna toner i hans öra:

— Lycka, ära och rikedom för *henne*,
för »de sina».

MED FRISKA TAG.

Hur härligt föreföll ej uppvaknandet honom! De mystiska plaggen, som han såg hänga här och där, bland annat ett snörlif, som låg på en stol, toalettbyrån borta mellan fönstren, hvilken i så mycket vittnade om en kvinnas närvaro, allt kom hans hjärta att klappa i en raskare takt, och han kände den oerfarne ynglingens hela bäfvan. Där bredvid honom i den väl öfvertäckta bädden hade en ung kvinna hvilat denna natt. I samma rum som han... Han kände en darrning genomgå hela sin kropp, och han såg forskande omkring sig för att upptäcka den som delat tak med honom. Hon var borta, men han tyckte sig höra buller tätt invid sig, och så öpp-

nades dörren och hon kom in, klädd i en bländande hvit nattröja och med en kaffebricka i handen. Deras blickar möttes i öfversvallande kärlek.

Hvad hon var söt, tyckte han, och när hon satte ned brickan på en stol vid hans bädd, tog han henne fatt och tryckte en brinnande kyss på hennes små röda, trotsiga läppar. Med riktigt våld... Han var ju hennes *man*, och då fick han väl kyssa henne när och huru mycket han behagade.

Hon drog sig sakta ur hans hårdhändta omfamning, och så satte hon sig på sängkanten, och de drucko kaffe tillsammans under den kärleksfullaste stämning. De buro sig åt som ett par okynniga barn, de kastade sockerbitar i hvarandras kaffekoppar, så att kaffet stänkte högt upp, de sletos om skorporna, och så kysstes de långa stunder, allt så att säga i samma

andedrag. De voro så lyckliga, och hela världen föreföll dem som en stor lekplats.

Medan Gerhard klädde på sig, dukade Hedda fram en enkel frukost, och så satte de sig till bords under samma lek och ras, under samma lyckliga känsla att det var *deras* hem, *deras* mat, och att de voro ensamma och helt tillhörde hvarandra.

Gerhard skulle ej så tidigt till posten i dag, han ville därför ordna litet åt sig, och det första var naturligtvis skrifbordet. Ett enkelt furubord flyttades fram till fönstret och betäcktes med ett stort blått läskapper. Så ordnade han sina småsaker, bläckhornet, dabben och pennorna, lade upp en duktig hög hvitt papper, och slog sig äntligen ned för att riktigt profva platsen. Ja, stolen var knarrig och bordet smalt, men »man får finna sig», tänkte han och

började studera utsigten. Den var nu synnerligen nedstämmande.

Midt emot var en upplagstomt för diverse materialier. På ena sidan hade en byggmästare sina nedkalkade plankor och tråg, cementtunnor och några tegelhögar, på andra sidan hade en lumphandlare ett bräidskjul för sin försäljning, och på gårdsplanen innanför skjulet sutto några gamla gummor och sorterade de stinkande trasorna i särskilda högar för ylle, linne och bomull.

Det smög sig en så beklämmande känsla på Gerhard. Det var dock en för tydlig exposé af fattigdom och uselhet: den smutsiga gården, de förfallna kvinnorna och de vidriga högarna af lump, ben och skrot.

Hans nyss så högt stämnda känslor föllo hjälplöst ihop, och han vände med äckel blicken ifrån fönstret. Då kom just Hedda, nätt klädd och med

de stora ögonen liksom simmande i lycka, och så slog de armarne om hvarandra och glömde hela världen för sin egen lycka.

Nu var han med ens idealist och sangviniker igen. Det fula och obehagliga var glömdt, och han drömde stolta drömmar på nytt.

Han stängde fönstret, för att inte stanken från upplaget där nere skulle komma in i rummet, drog ned rullgardinen, på det inte blicken skulle fångas af ruskigheterna, och så tog han till pennan. Han skulle skriva ett »helaftonstycke» för teatern, ett stycke i tre akter, och realisera en idé, som han länge burit på. Det skulle, liksom hans lilla en-aktare, bli ett rökoffer åt den rena, allt uppoffrande kärleken. Han skulle framställa, hur den enar alla, hög och låg, fattig och rik. Hufvudpersonerna skulle bli en ung mekaniker, som fat-

tat kärlek till sin chefs dotter, men af henne, som är bortskämd och spotsk till lynnet, blir hånfullt behandlad därför att han är en fattig arbetare, samt hur han tålmodigt uthärdar allt och fortfar att älska henne, till och med då man jagar honom från hans plats. Hon blir sedermera gift med en person af adlig börd, som bringar henne och barnen till tiggarslafven. Slutligen sjunker hon i den djupaste nöd och faller ett offer för dryckenskapen. I hennes elände räckes henne så en hjälpsam hand just af den forne arbetaren, nu handtverkare, och lycklig träder hon in under hans fattiga, förr af henne föraktade tak.

Väl kan man säga, att det ej var så mycket spänning i handlingen, men den lekte för hans håg, ty han visste med sig själf, hur många varma strömningar han här skulle kunna bringa i dagen, och

hur han skulle kunna visa, att äfven bakom blusen det varmaste hjärta kan klappa, och att detta kan bevara en känsla, som aldrig svalnar, äfven om den ter sig än så hopplös.

Och därmed gick han till arbetet, förtröstande på sin rika fantasi och sin okuffiga arbetslust samt med den fasta föresatsen att slå ett stort slag för de små, genom att i lefvande bilder visa deras goda sidor just inför de »stora» och förnäma i salongen.

Men det gick dock inte att arbeta med samma lust som förr. Tiden för det litterära arbetet var numera ej så stor, ty han hade ju skyldigheter mot sin mor, som efter bröllopet hållit sig instängd som en eremit. Hon ville ej störa den första lyckan, hade hon sagt; dessutom låg de ungas hem så långt ute på malmen, att hon ej orkade gå den långa vägen, och ej heller gick det spår-

vagn åt det hållet. På utkanterna förtjäna inte bolagen något, och därför får den trötte och fattige gå.

Gerhard gick hvarje dag hem till modern, ibland i sällskap med Hedda, men merendels ensam, då Hedda med kvinnans skarpa känslighet snart nog lärt sig inse, att hon ej var den sonhustru, Gerhards mor tänkt sig, och därför ej ville genom sin närvaro påminna den gamla om hennes missräkning eller störa innerligheten i förhållandet mellan mor och son.

Hemma hos modern satt Gerhard därför ofta ensam timme på timme och gjorde sig lika hemmastadd i sitt lilla rum som förr. Han tog af sig i skjortärmarne och lade sig på sin gamla soffa, och ibland somnade han in och slumrade, till dess modern precis som förr kom in och väckte honom med kaffe.

Det var oförgätliga timmar för den

gamla, och skilsmässan hvar gång blef ej så hård och tröstlös, då hon ju visste att han skulle komma igen dagen därpå.

Väl hemma igen, slog han sig ned vid skrifbordet och skref en stund, medan Hedda satt bredvid och sydde.

Han kände likväl, hur den skapande förmågan liksom öfvergaf honom stundtals, och en ohygglig beklämning kom öfver honom.

Om han ej skulle mäktat draga det lass, han spänt sig framför! Om krafterna skulle öfverge honom och han stå vanmäktig, ansikte mot ansikte med nöden . . .

Han kunde ligga vaken om nätterna och grubbla öfver det ansvar, han åtagit sig, då han band sig vid den unga kvinna, som slumrade i bädden bredvid, invaggad i den lyckligaste sömn och omedveten om hans bekymmer, medan hans hjärna oförtrutet arbetade.

Dagen därpå gick han dock med ny energi till arbetet, och ark efter ark lades tillhopa; så en dag framåt hösten skref han det sista ordet, ett sirligt *Ridå* under den sista repliken och kunde med stolthet se på det färdiga manuskriptet. Visst hade det gått trögt, men så var det också hans största verk, och han kände en öfver-svallande glädje af att veta det vara färdigt.

Han uppläste det för Hedda, hvilken naturligtvis med beundran hörde på och höjde det till skyarne. Hon kunde ej nog förundra sig öfver att han kunnat få det så »rysligt bra», och så en vacker dag skickades det väl inbundet till teatern.

Tänk om det antogs!... Gerhard ville ej tro annat än att direktören med glädje skulle vilja hjälpa honom framåt på den bana, för hvilken han förut visat sig ha tydliga anlag, men

han vågade likväl inte hysa ett bestämmt hopp, då han numera väl visste, hur många faktorer som måste spela in för antagandet af ett så stort arbete och för nedläggande af kostnad och möda därpå.

Men *drömma* om den lyckan, kunde han likväl ej låta bli. Och så sutto de båda unga tidt och tätt och gjorde upp förslag till allt det härliga, de skulle förskaffa sig för det väntade honoraret. Naturligtvis skulle de först och främst flytta, då Gerhard alltför väl insåg, att deras nuvarande lägenhet stämde ned lynnet för honom och verkade som en krusflorsram kring deras äktenskaps annars så vackra tafla. Vidare skulle de köpa sig en hel massa direkta nödvändighetsartiklar. Och för att riktigt komma ihåg allt, kunde Hedda roa sig med att skrifva upp det önskade. Så lifligt drömde hon sig till och med in i den lysande

framtiden, att hon ibland kunde blifva riktigt otålig öfver att ej det väntade, af förtjusning öfversvallande tacksamhetsbrevet från direktören redan kommit och delgifvit dem det glada budskapet att stycket var antaget.

GLÄDJE OCH SORG.

En dag kom det så efterlängtade brefvet från direktören, och med häftigt klappande hjärta bröt Gerhard det. Hur många rosiga drömmar kunde inte få ett dråpslag däraf, och till hur mycken lycka kunde det inte å andra sidan ge uppslag.

Stycket vardt antaget. Ej just att så öfverdrifvet mycken entusiasm för detsamma fanns i brefvet, men direktören hade funnit en roll för sig själf i hufvudpersonen, och det var nog för att stycket skulle blifva antaget. Då dessutom ett klumpigt tyskt lustspel kort förut fallit igenom, kunde finanserna och direktionens ära gemensamt förgyllas upp med antagandet af ett »svenskt original».

De båda lyckliga unga blickade glädjestrålände mot hvarandra. Hur mycken fröjd hade inte direktörens bref spriddt i den lilla familjen. Gerhard såg idel ljus. Författarefåfängan vältrade sig också däri, och han kunde inte undertrycka de högmodiga tankarne, att han numera var *författare*. Och en författare »af guds nåde» till på köpet, då ju hans alster genast antogos. Han tyckte sig nu inte kunna befara några motgångar mera. Och minst trodde han, att motgångarne kunde komma först sedan stycket antagits. Hade han bara ett »namn», så ansåg han sig på fast mark. Att fordringarne på honom skulle bli större och större, och att han just med att ha ett »namn» finge ett ännu större ansvar, föll honom ännu mindre in att tänka på.

Hedda var lycklig, hon med, fast på ett annat sätt. För henne spelade

förtjänsten största rollen. Numera skulle det väl inte bli någon nöd, inte. Där och där skulle hon betala åtskilligt, som de varit tvungna att sätta sig i skuld för, och det eller det skulle de köpa nytt. Modern var dock kanske den, som tog den stora händelsen mest idealistiskt. För henne var sonens lycka allt, ja hans lycka hennes. Nu tyckte hon, att alla försakerelser hon fogat sig i, all den ängslan, hans långa studietid ingifvit henne, ersattes i gyllene valuta.

Han var ju *författare* nu, och med bäfvan motsåg hon den stolta dag, då hennes egen gosse skulle få sitt första verkliga stycke uppfördt och vara föremål för ett helt folks litterära intresse.

Mången kan måhända tycka att dessa ingående skildringar af den lilla kretsens känslor ligga utom berättelsens ram, men för visso är det en-

dast ett fåtal människor, som känna till den särskilda värld, i hvilken en ung författare vandrar, innan författandet ännu hunnit blifva ett yrke eller för stora medgångar kväft de stridiga, men öfvervägande lyckliga känslor, som spela in i den så kallade författarfåfången. Ty säll är den tiden i alla fall, då hvarje liten framgång blixtrar som en diamant och bländar, bländar dag och natt.

De äro dessutom skildrade i så hjärt ljus som möjligt, alla dessa känslöstämningar, därför att de ej besmittat alla och de sålunda tillhöra de delvis utforskade delarne af en människosjäl.

Gerhard skyndade på bestämd dag till teatern och mottogs där på det där förbindliga sättet, som är herrar teaterdirektörer så eget. En till det yttersta gående artighet mot personen och ett visst faderligt omhul-

dande af författaren. Hvad vore en pjäs-författare, om inte teaterdirektören funnes? resonera de. Diktatoriskt hålla de hans ekonomi och hans heligaste »faderskänslor» i sin knutna hand, och de kunna krama till eller släppa efter allt efter behag.

Författaren är till för direktören, aldrig tvärtom. Ja, det vill naturligtvis säga originalförfattaren, — med de utländska författarne är det naturligtvis något helt annat. De äro »riktiga» författare, de.

Man öfverenskom om rollfördelningen gemensamt på så sätt, att direktören nämde hvilka som skulle spela rollerna och Gerhard kontrasierade beslutet. Några ändringar, som han önskade å damsidan, kväfdes på grund af vanliga små kulissintriger, dem direktören för lugnets bibehållande måste ta hänsyn till.

Stycket kollationerades därpå, d. v. s.

ett par af hufvudrollernas innehafvare och en del statister för resten rabblade upp dialog på dialog, akt på akt för att jämföra, om allt var rätt afskrifvet, ej för att presentera stycket i dess helhet för de medspelande och låta dem få en idiel uppfattning af sina roller.

Först vid repetitionerna skedde detta, och då endast stympadt, emedan en och annan mindre roll markerades af sufflören, hvilket naturligtvis hindrade de mera tänkande artisterna att gjuta sig samman i det hela. Man spelade »på känn» och lät regissören löda ihop fogarne bäst han ville.

En del repetitioner bevistade Gerhard, men af en helt naturlig blygsamhet ville han ej mönstra de spelande, hvilka ju hade uppträdt i så många betydande författares pjäser, utan han hoppades och väntade, att regissören skulle påpeka de lätt märk-

bara felen, hvilket emellertid som oftast uteblef.

Så upprepades ånyo alla de för en ung författare så glädjande annonseringarna och notismeddelandena i tidningarna.

Det blef generalrepetition »i kostym med rekvisita», och slutligen kom dagen, då stycket skulle få sitt vara eller icke vara bestämdt.

Gerhard kände sig emellertid denna gång betydligt mindre entusiasmerad, än då hans lilla en-aktare gick af stapeln.

Många af de uppträdande rörde ännu vid sista repetitionen, den s. k. »minnesrepetitionen», en påtaglig osäkerhet i utanlexan, och detta jämte ett par inträffade sjukdomsfall, hvilka kastade viktiga roller i händerna på nästan alldeles okunniga nybörjare, hade betydligt decimerat hans stolta hopp om en lysande framgång.

Han försökte emellertid resignera

och tröstade sig med att han själf hade gjort hvad han kunnat. Nu stode det ej till att ändra något mera; det finge bära eller brista...

Salongen på premiëreaftonen erbjöd samma bländande anblick som vanligt. Eleganta toaletter och skimrande eklärering. Och så det där mystiska sorlet, som endast premiërrerna medföra.

Man diskuterar halfhögt utsigterna för författaren, man skvallrar sins emellan om hur och hvem han är.

— Han är i posten.

— Är han ung?

— Knappast tjugufem år.

— Men då kan det ju inte vara något.

— Åh, han har försökt sig förut.

— Ja visst ja, men det lyckades ju inte.

— Hur ser han ut?

— Vet inte.

— Nå, än fru X. som har hufvudrollen, den skulle naturligtvis fröken Y. ha haft.

— Ja, det går ju underligt till, men få se hur det lyckas.

— Det är naturligtvis intriger.

— Naturligtvis.

Kling! Orkestern spelar en kort musikstump, salongen blir mörk, och det dämpade sorlet upphör.

En hemsk tystnad!

■ Några scener i första akten gjorde god^{re} verkan, och det lät nästan som om publiken skulle låta förleda sig till en applåd inför öppen ridå, men de svaga ansatserna dämpades, och först vid den briljant utförda slutsce-
nen i första akten rördes händerna till en medryckande applåd, som skakade hela salongen och tvingade de spelande att tre, fyra gånger visa sig efter aktslutet.

Succés lästes i de flästa ansigtena,

när publiken ringlade sig ur bänkarne ut till schweizerier och foyer.

Modern kunde inte i sin öfversvalande glädje låta bli att där inne i »oxögat», där de sutto, kyssa sin rara gosse på pannan, och Hedda tryckte hans hand mot sitt hjärta. Allt, allt skulle lyckas, det var hon nu en gång alldeles öfvertygad om. Brodern, som denna gång måst finna sig i att intaga den fina logen, klämde författarens hand, och direktören glömde ej håller att göra sin visit genom ingången från scenen, kanske dock mest för att höra beröm af författaren öfver sitt eget spel.

Det uteblef naturligtvis ej, och man kom öfverens om att stycket borde gå minst tjugofem gånger.

Åter spelade orkestern ett nummer, och den nu högljudt stojande publiken tog in sina platser. Ridån höjde sig därpå visande scen på scen ur det

enkla familjedramat. Men vare sig förväntningarne varit för mycket tillspetsade eller de spelande togo framgången för gifven och läto det gå »lalala», publiken visade sig ej så öfverdrifvet entusiastisk, och vid ridåns fall voro inropningarna reducerade till summa en.

Det beror på sista akten, sade man öfverallt, men om än de författaren närstående icke ett ögonblick drogo i tvifvel, att det var en »afundsjuk» hänsynslöshet af publiken, att ej inropningarne stego i antal och kraft, så hade författaren dock själf redan börjat känna udden af den bittra pil i hjärtat på sig, som snart skulle komma att så hårdhändt vridas omkring.

Då publiken åter inträdde i salongen, kunde man allt för väl läsa den likgiltighet, som fått insteg hos densamma. Hvarken orkesterns mellanaktsmusik eller ljusets dämpande vid

ridåns uppgång förmådde längre lägga sordin på de lifliga debatter, som man höll sins emellan och hvilka enbart tycktes upptaga de intressanta spörsmålerna om ytterkläderna och hvart man skulle gå för att supéra.

Till råga på allt, var det i denna akt, som de i sista stund inkastade statisterna hade att uppträda, och en obetydlig felsägning af en bland dem satte ögonblickligen publiken i en ironisk stämning mot styckets högtrafande scener, som skulle mörda hela stycket.

Redan ett godt stycke före slutet reste sig ett par tanklösa personer från sina platser och tågade ut för att hemta sina ytterplagg och »slippa trängas». De närmast sittande gjorde likadant, och när ridån föll, stod nästan hela publiken beredd att, kosta hvad det ville, skaffa sig sina kläder före alla andra. Inte en hand rörde

sig till applåd, och Gerhard stirrade häpen ned på det mot utgångarne böljande människohafvet.

Pjesen hade fallit som en gammal tomsäck och själfbedrägeriet, som så länge hållit honom under armarne, öfvergaf honom nu med ens. Han kände liksom en afgrund öppna sig under sina fötter.

O, att han hade ramlat ned däri och aldrig behöft se en människa i ögonen mer!

Han kände kallsvetten på pannan och vacklade mot en vägg i fullständig omedvetenhet af allt omkring sig. Han hörde inte ens sina egnas försök att åtminstone rädda *en* applåd åt stycket och huru det försöket blef kväfdt.

Allt, allt var förloradt. Månads- långt ansträngande arbete var förspildt, hoppet om ära och pengar grusadt, och till allt detta kom den för-

färliga tanken, att han nu hade att börja om på nytt igen. Och med hvilka utsigter! Med detta ständigt öppna sår inom sig, som skulle svida vid hvarje liten tanke på fiaskot.

Fiasko, ja, det hade han gjort... Ett ohjälpligt fiasko, som skulle komma att ett helt lif sjunga sina nidvisor i hans öron.

Döf för alla de sinas tröstande ord, att de åtminstone sett *en* som applåderat, banade han sig ut genom salongen, utan att taga något afsked af direktören. Hvart han såg omkring sig bland den packade publiken, tyckte han sig endast se hån och medömkan, ja till och med förtrytelse. Det var ju *hans* fel, att de ej fått valuta för sina utlagda pengar, hans fel, att de haft en tråkig kväll.

Och hvart han gick, hörde han uttalanden såsom »Usch så'nt skräp», »Att man kan skrifva slikt», »Ja, fy

så långtrådigt», »Nog ska man akta sig att gå på teatern, när *hans* namn står på affischen», o. s. v.

Sitt *namn*, som han i sitt öfvermod satt ut på affischerna, hade han nu fått brännmärkt, och allt hvad man förut funnit bra af honom skulle man hädanefter betrakta med andra ögon och naturligtvis allt annat än blida. Och mot allt detta hade han intet verkligt skäl att ställa fram. Endast sin brinnande lust att realisera sin ungdoms äregiriga drömmar, endast lusten att blifva något här i lifvet, framför allt författare, dit hans håg alltjämt hade stått.

För väl insåg han dock, att han själf till stor del bar skulden till det skedda. Nu efteråt, då ruset var öfver, såg han alltför tydligt styckets fel. *Om* han endast kunnat göra om det...

Det blef ingen supé på restauran-

ten den kvällen. Gerhard var till den grad uppskakad, att han knappast lät tala vid sig. Modren for tröstlös hem till sig i ensamheten, brodern gick sin väg, och de båda unga, som för endast ett par timmar sedan med så många förhoppningar och så mycken otålig glädje vandrat till teatern, smögo sig tysta och modfällda hem till den eländiga tråkåken och in i den fuktiga, kalla bostaden, hvilken, om det hade »velat sig», nu kunnat stråla så ljus emot dem.

Efter ett tyst afsked gingo de så, utan att äta, till sängs. Gerhard för att timmatal vrida sig i oro och för-
tviflan till dess dagen ändtligen skulle bryta in och bringa honom det andra slaget, tidningarnes recensioner, den officiella stämpeln på hans olycka, på hans ohjälpliga fiasko.

MÖRKA MOLN.

Och recensionerna läto naturligtvis ej vänta på sig. En del ironiserade öfver det misslyckade i att försöka krama någon poesi ur nutidens arbetare. »Slikt kunde gå för sig förr, men inte i våra fackföreningstider». Andra läxade brutalt upp författaren för det han tagit åskådarnes och anmälares tid i anspråk med dylikt »nonsens». En tredje del, tyvärr ett fåtal, gjorde rättvisa åt styckets verkliga förtjänster och togo arbetets svaga sida i allvarligt och välment skärskådande, påvisande hur det eller det borde ha skrivits, slutande med några uppmuntrande ord till författaren att nästa gång låta själfkritiken kraf-

tigare spela, innan den stora kritiken fick stycket under sin färla.

Denna gång hade emellertid den stränga »Dagsposten» åtminstone sett någon smula »geist» i Gerhards pjäs, och just genom de andras nedsablande kritik tycktes den känna ett behof att jämna den knaggliga vägen.

Det därpå följande slaget, och det icke minst hårda, var direktörens skriftligt meddelade ultimatum, att då kritiken och publiken så enhälligt fördömt stycket, detsammans strykande från repertoaren måste ske omedelbart.

Således intet hopp om revanche heller. Det sista hoppet, att pjäsen skulle »ta upp sig» vid följande representationer, var alltså äfven det frånryckt honom.

Hvad särskildt honoraret vidkom, hade Gerhard att lyfta 67 kronor 75 öre utgörande vanlig procent för upp-

förändret af stycket. 67 kronor 75 öre för tre månaders rastlöst arbete, för gårdagskvällens utståndna lidande och för många månaders smälek, innan fiaskot kunde anses någorlunda glömdt.

Härliga bana!

Det kändes så underligt i hufvudet, tyckte Gerhard och gick oroligt fram och tillbaka i den lilla enkla lägenheten. Och vid hvarje steg stack honom dess tarfliga möblering i ögonen, den som han skulle förbättrat så mycket med honoraret.

Allt emellanåt sköt blicken ut genom fönstret och fäste sig vid snusket därute, och som en blixtnöje kom det för honom, att det var den ruskiga omgifningen, fattigdomen och bekymren, som lagt sig tyngande på hans skapande förmåga, som tryckt ned honom och gjort arbetet så omöjligt för honom.

Han kunde inte mera arbeta, såsom han hade det, tyckte han, och något våldsamt kom öfver honom som ett ohyggligt ansvar.

Han tyckte, att han dömt sig själf till undergång, då han kastade sig in i alla dessa vidrigheter.

Han ville inte låta Hedda ana denna förskräckliga tanke, utan gjorde sig ärende ut i friska luften, bort från den kvafva lilla bostadshålan, från lumphögarna på gården, ut i sol och luft!

Och när han så satt ensam i bortersta delen af någon park, kommo så underliga, vemodiga känslor öfver honom. Den som finge sitta här och skrifva i friska luften, med solen glittrande bland skrifbordets papper! tänkte han.

Då skulle han lätt kunna reparera det skedda, föreföll det honom. Då skulle han skrifva ett nytt stort stycke

och låta uppföra det anonymt, och *då*, när de ljungande applåderna ljödo efter sista akten, skulle han träda fram och liksom säga till hela världen:

— Hvad säger ni nu? . . . Har jag inte infriat löftena jag gifvit?

Stolt och med högburet hufvud och ej med slokande svans som förut.

Hade inte andra författare misslyckats?

Jo då, vida större än han; och var det ej för öfrigt förhållandet med en mängd stycken hvarje år, att de ej slogo an? Men inte ginge deras författare och hängde sig för det, inte. De togo nya tag, och det skulle han göra med.

I denna stämning gick han hem, styrkt både till kropp och själ. Men åter inom den stinkande porten, och väl i det trånga, tarfliga hemmet igen,

inför »utsigterna» och allt det där, störtade alla hans vackra föresatser tillsammans. Tillförsigten var borta och modet brutet.

Han kunde ju gå tillbaka till sin mor . . . Men hvad skulle Hedda säga? Hade han inte bragt henne liksom sig själf i allt detta! Ah, om hon bara kunde förstå honom, om hon kunde tränga in i hans kvalda inre, och jämna med deltagandets mjuka händer hans tunga väg! Men hon kunde det inte. Hon var utmärkt på sitt sätt, men hon var en hvardagsmänniska, som hade svårt att fatta, att inte alla själar voro af en sort. Att det var med dem som med musikinstrument: af flere till det yttre likadana kunde ett ha en vekare, mera smältande ton, än de andra.

Hade hon förstått honom, så hade de flytt från allt det instängda eländet där borta på malmen och flyttat

ut till landet. Där skulle de äfven i den eländigaste koja haft en bit af den härliga naturen att hvila ögat på, i stället för bakgårdens unkna lumphögar och smutsiga megäror. Men hon trufdes där hon var, hon. Det var ju hennes *hem* i alla fall, och sol och luft hade hon aldrig varit bortskämd med. Skulle hon komma ut på landet, skulle hon bestämdt få ondt i hufvudet.

Hvad dessutom utsigten beträffar, hade hon aldrig varit bortskämd med någon bättre sådan heller. Några tak och en grådaskig brandmur eller en snuskig bakgård liksom här, det var all den omväxling i den vägen, som hon i sitt lif fått erfarenhet af. Att det skulle kunna menligt inverka på Gerhards »skrifveri», föll henne aldrig in. Hon såg allting med sina egna ögon, och hemligheten med eller förutsättningarna för själfva »skrifveriet»,

— det där görat att sitta vid ett skrifbord och »sätta ihop» en hel mängd saker, som man aldrig sett —, det var något som låg alldeles utanför hennes tankevärld.

Dock att motgångarne hade totalt brutit den annars så hoppfulle Gerhard, det insåg hon för väl, men hvad skulle hon trösta honom med?

Jollrande ord och ömma smekningar var allt hvad hon hade, och dem gjorde hon också det flitigaste bruk af, så snart de stygga fula vecken drogo ihop sig på hennes »gubbiga gubbes» panna.

Och Gerhard försökte bli glad igen, och de vaggade in sig i nya drömmar; men när han blef ensam på nytt tyckte han sig stå som på ett flygsandsfält och känna sanden hopa sig omkring honom, begrafvande honom tum för tum.

Redan voro hans händer bundna,

snart skulle sanden nå honom till hakan, till munnen, kväfvande, dödade honom i sitt hemska famntag.

Till ytterligare sorg började Hedda närma sig den pröfvande tid, då hon skulle bli mor, hvilket ännu mera inverkade på Gerhards grubblerier, samtidigt som det gjorde Heddas sinne tyngre och kom henne att mer och mer stänga in sig inom sig själf, för att inte oroa Gerhard på något sätt.

Gerhard försökte någon gång förströelse hos modern, men de snabbt växlande förändringarne hade gjort äfven hennes sinne bittert, och särskildt kunde hon ej dölja, att hon ansåg Hedda vara skulden till alla Gerhards motgångar.

— Hon förstår dig ej, brukade hon säga. I stället för att hjälpa dig, skall hon bara stjälpa dig. Hade hon bara inte narrat dig på försyndelsens väg...

Det behöfdes inte mer för att den lättretlige Gerhard skulle brusa upp och försvara Hedda, och så bröt genast ofriden in.

Gerhard gick sin väg förtretad, ibland till och med utan att taga afsked af modern.

Modern ansåg sig emellertid ha haft rätt och ville ej heller taga det försonande steget, och så växte det fram en klyfta mellan mor och son, som tycktes öfverstiglig, därför att bägge ansågo sig sårade i sina innersta, heligaste känslor.

Slutligen stod han där ensam, oförstådd, betryckt och olycklig. Och det genom eget förvållande, utan att han hade en klar tanke ens om hur det kunnat gå så långt med honom. Med *honom!*

»FRI LITTERATÖR».

För att rätt förstå hur Gerhard, som ju dock alltid så dådkraftigt och med så mycken ungdomlig liflighet gått mot målet för sina äregiriga drömmar, i ett slag och af en enda motgång kunnat så låta förinta sig, må vi komma ihåg, att Gerhard var af ett helt annat skaplynne, om man så vill uttrycka sig, än vanliga unga människor.

Han var, kort sagdt, inte härdad. Han hade aldrig fått pröfva de egna vingarne i hårdt väder och detta på grund af en moders aldrig slappnade försigtighet. Och när han nu djärft höjt sig en smula uppåt och plötsligt möttes af en hvinande kall motvind, så slogs han till marken i ett enda slag.

Det är med uppfostran af ett barn, och särskildt en gosse, liksom med den där härdningsmetoden, som användes vid Kneippkuranstalerna. I ett stort rum är vid ena kortväggen placerad en värmeapparat, hvilken utstrålar en ganska skarp värme. I den lätta dräkt, som skämtsamt nog kallas »skinnekavajen», ställer sig patienten tätt invid denna värmeapparat. Därpå har han att i korta promenader aflägsna sig från samma apparat mot dörren. Väl härdad, så att han kan stå där utan att känna temperaturförändringen, tillåtes han gå ut i ett utanför liggande, något kallare rum, så i ett tredje, och slutligen lär den metoden föra ända dit, att patienten i nödfall kan stå spritt naken i flera graders kyla.

Låt en pojke härda sig äfven! Släpp de stränga tösarne en smula då och då, och låt honom komma från den

bortklemmande sängvärmen hemma ut i livvets friska, ofta kalla temperatur, och han slås då inte till marken af första motgång. Visar han anlag att vilja gå för långt och utsätta sig för en allvarlig »förkylning», tag honom då hem igen på en kort tid.

Likasom läkaren på badanstalten ser, om någon patient ej tål vid den skarpare afkylningen, så ser faders- eller modersögat det äfven.

Gerhard kände med sig själf att han under de olidliga förhållanden, som fattigdomen kastat honom in i och som han nu fått upp ögonen för, ej skulle mäka att höja sig till samma oförskräckta flygt, som fordom. Han kände sig som en stackars vingklippt fågel, som hoppar omkring på en sopbacke utan att kunna höja sig och flyga tillräckligt långt därifrån för att slippa känna stanken och se snusket.

Med ett oblidkeligt ödes hela brutalitet kom så det tunga slaget att se Hedda falla maktlös samman och prisgifvas åt barnsängens ohyggliga smärta. Han såg hennes till vansinne gränsande plågor, hörde hennes genomträngande skri om nåd och förbarmande. Han skulle också velat rifva hjärtat ur bröstet på sig, om han blott därmed kunnat skänka henne lisa. Men naturen hade ingen prutmån. Smärtorna skulle blifva ännu större, kampen om lif och död komma ännu närmare.

Under dessa ohyggliga timmar stod likväl modren vid hans sida, dock ej för Heddass skull, för hvilken det kränkta modershjärtat knappast ens under denna svåra stund hade någon misskund.

— Hon lider sina gärningars lön, resonerade det hårdt och elakt. Hon hade kunnat låta min gosse vara i fred ..

Arma förblindade mödrar!

Hedda såg under de få smärtfria stunderna för väl denna likgiltighet, och när plågorna kom henne att glömma hvarje hänsyn, brusade många hårda ord öfver hennes läppar, hvilka träffade så mycket djupare, som Gerhard icke tvekade att underskrifva dem.

När därför den ohyggliga akten var öfver, de genomträngande ångestropen tystnat och en liten världsmedborgare lyckligt och väl gjort sitt inträde i lifvet, aflägsnade sig också modren. Gerhard haderedan förklaratsig ämna äta ute, och »frun» skulle nog sköta Hedda.

Nya slitningar alltså, som nog skulle lämna djupa märken efter sig.

Först flera timmar efter födslosce-
nen kom Gerhard till förnuft igen och kunde tänka på de nya förhållanden, som inträdt. Han var nu *far*, hade nya förpligtelser att uppfylla och nya sorger att vänta.

Hedda hade försjunkit i en välgörande sömn efter ett helt dygns plågor, och Gerhard hade lagt sig påklädd på en soffa.

Hvilka underliga händelser hade han inte under loppet af ett knappt år varit med om.

Han hade brunnit af en lifsvarm passion, sett framtiden i de ljusaste färger, blifvit gift, och nu, när samma framtid tedde sig som mörkast, fått det tyngsta ansvar en man kan ha.

Men han skulle nog draga lasset. Han riktigt spände musklerna, där han låg och stirrade in i framtidens mörker. Han skulle arbeta dubbelt. Han hade just i dagarne fått beställningar från en kalenderutgifvare. Åh, det skulle snart gå. Han skulle förtjäna en hacka här och en där. Inte finge hans kära lida nöd, inte.

Ett gällt kvidande från den nyfödde väckte honom ur hans drömmar. Det

var att rusa upp och gifva barnet ett par teskedar mjölk, emedan modrens svaghet ej tillät henne vårda den lille.

Hela den natten fick han liksom den föregående ej en blund i ögonen, och nervös till det yttersta steg han upp för att på morgonen laga till den enkla frukosten, några ägg och litet varm mjölk. Att ta en tjänare hade man inte råd till, och någon annan tillfällig hjälp stod dem ej till buds, än den »frun» kunde lämna. Hon var nu en dugtig, resolut människa, van vid nöd och sorg i alla möjliga former. »Åh, inte behöfde notarien någon extra hjälp», tyckte hon. Och så sopade hon och snyggade till efter sig, så att Gerhard endast hade den enkla matlagningen om hand, och den gick han godt i land med, då han själf inte hade några anspråk och Hedda inte fick förtära något annat än synnerligt enkla rätter.

Men någon gång ned till posten blef inte af, och någon ställföreträdare hade han ej heller. De få väl ta hänsyn, sade han utan tanke på följderna. Han var nu slö, riktigt genomslö för allting.

Följden däraf lät heller inte vänta på sig. Han fick en allvarlig påminnelse, som han väl kunde räkna som en varning, men hvilken han tog med den förfärliga likgiltighet, som han den senare tiden gifvit så många bevis på.

Med den retliga nervositet, han led af, följde själfklart motvilja mot allt ordnadt arbete och synnerligast mot det stränga arbetet i posten med dess ynkligt små utsigter att fylla hans dagliga behof. Den oro, som med barnets födelse inträdde i familjen, var en bidragande orsak till denna motvilja.

Att ligga en hel natt vaken och

lyssna till ett litet barns tröstlösa jämmer, och därefter stiga upp vid femtiden och begynna ett tungt, intresselöst arbete, därtill fordras ovanliga nerver, och minst bör man samtidigt lida både själsligt och ekonomiskt.

Det tog också på Gerhards krafter på det mest upprörande sätt. Han magrade, och ögonen fingo ett underligt stirrande uttryck, som skrämde och isade.

Modren, som ej längre kunde vara skild från det enda och det käraste hon ägde på jorden, och därför på nytt börjat besöka de unga, var naturligtvis den första att iakttaga den gränslösa förändring »hennes gosse» undergått på endast ett par månaders tid. Gerhard försökte bakom ett tillgjordt leende dölja sitt lidande, men ett modershjärta låter inte bedraga sig af konstlade leenden, och genom

att gå rakt på saken fick hon också Gerhard att en gång, då han följde henne på hemvägen, tillstå, att han ej längre var frisk hvarken till kropp eller själ. Domen från modren lydde också utan betänkande, att han borde ögonblickligt taga afsked från postverket och i stället söka sig in i något annat verk, där mindre ansträngande sysselsättning fanns att få. Under de många månader, då mor och son varit åtskilda, hade hon lagt af en liten summa, det var ej stort mer än hundra kronor, men dem skulle Gerhard få; det var ju för resten ingen annan än han, som skulle ärfva henne, och om det skedde före eller efter döden, hade för en mor ingen betydelse.

Uppmanad därtill äfven af Hedda, som också fått ögonen öppna för Gerhards aftyning, beslöt han sig så för det betydelsefulla steget att kasta den

lilla, men säkra inkomsten i posten öfver bord och helt egna sig åt litteraturen, naturligtvis under förhoppning att snart få något ännu bättre.

Afskedsansökan uppsattes, inlämnades och beviljades genast. Alltihop gick som en dans. Ingen brydde sig om att afråda honom från det förhastade steget. Postverket hade godt om nya långtande adeptter, som utan betänkande voro beredda att bryta halsen af sig i dess gudomliga tidningsexpedition. Att uttala något saknadens ord till de pligttrogne, som redan mot en ringa pänning sköflat kroppen, eller att åtaga sig någon den minsta skyldighet för den brutna hälsans återställande, ansågs naturligtvis onödigt. Man afskref kort och godt den som gått öfver bord. Det är hvad man skulle kunna säga, »bäst och i bruket billigast».

Gerhard var nu *fri litteratör* och

skulle börja försörja hustru och barn med de medel, som hans öfveranstängda hjärna förmådde alstra. Och när den inte mera stod att pressa till tjänst, skulle nöden komma i sin anskrämligaste gestalt och bulta på den murkna dörren till hans skröpliga näste.

Med detta steg var den första spiken slagen i den likkista, som skulle komma att förvara så mycken vacker ungdomsid och så många stolta drömmar.

RUELSE.

Med afskedet från postsysslan kom emellertid ej det lugn, som Gerhard längtat efter och i så rikligt mått skulle ha behöft. I stället kom en oro öfver honom, som synnerligast om nätterna grep honom med järnfingrar och tryckte honom mot jorden. Med bekymret för familjens underhåll kom nämligen fasan för att krafterna ej skulle räcka till på den slippriga vägen. Att han kanske skulle stupa och dra alla de andra i fördärfvet.

Med all hans oro kom också begäret efter bedöfning, och då Gerhard mången gång gick oroligt af och an i hemmet med det tröstlösa lumpupp-laget som enda utsigt, kunde Hedda

i sin enfald be honom gå ut och förströ sig på något sätt.

— Tag dig en toddy, brukade hon säga; det skall muntra upp dig.

I den omgifning, där hon var uppfödd, var spriten den naturligaste medicin i världen, när bekymmer och sorger klappade på, och hade hon än sett folk gå under af det myckna »medicinerandet», så hade hon dock sett ännu flere, hvilka blifvit andra till både nytta och glädje, fastän de förtärt sprit.

»Och tok gjorde som galen bad», säger ordspråket. Gerhard försökte det farliga medlet, och under sina irrande promenader för att få lugn och ro kunde han mången gång gå in på en restaurant och dricka några glas. Hur han se'n än vägde på slantarne, blef det dock en afsevärd del af hans klena inkomster, som offrades på dessa försök att styrka sig, att

hålla modet uppe och att med hjälp af det sorlande lifvet i det rökfyllda schweizeriet glömma sina bittra betraktelser öfver armodet och sitt eget stillastående lif.

En kväll kom så »Viggen» insnurandes genom dörren, tog uppasserskan om lifvet på sitt vanliga, sorglösa sätt och beställde sig en »kupa»; plötsligt fick han syn på Gerhard, som satt ensam i en soffa.

»Viggen» släppte flickan och starrbligade på Gerhard, som nickade mot honom.

— Hva i helskotal utropade »Viggen» och gick fram till Gerhard. Sitter du, din morsgris, här? *Här*, på en krog... Börjar teet smaka beskt, hva?

Gerhard log ett halft leende och räckte handen till hälsning.

— Är du sjuk? fortsatte »Viggen», sedan han slagit sig ned bredvid Ger-

hard och en stund betraktat dennes förtidigt åldrade ansigte.

— Nej vars, ljöd en smula undvikande svaret.

— Visst tusan är du sjuk, eller också har du sorger, fortsatte »Viggon» rättframt. Hvad har du att vara ledsen öfver?... Du är ju författare och redan känd som sådan!

Ett bittert drag for öfver Gerhards ansigte, hvilket allt för väl iaktogs af den forskande »Viggen».

— Se så, sade han, tro inte jag alluderade på ditt lilla missöde här om sistens... Du har ju skrivit en liten bra pjes förut, ditt dikthäfte är ju också rätt mycket läst, och allt hvad du skrifer annars med... Hva tusan har du då att sörja öfver?... Du förtjänar väl en djädrans hop pängar, du?

— Jo jag tackar, sade Gerhard, har du sett någon förtjäna pängar på

sitt författarskap i det här lilla landet... Sällan... Men jag tror att knoget på tidningsexpeditionen bröt ryggen af mig.

— Är du förlofvad också? inföll »Viggen», då han fick se ringen på Gerhards finger.

— Bättre opp, sade Gerhard, jag är gift sedan en tid tillbaka.

— Gift! men det har ju inte stått i några tidningar.

— Nej, vi gifte oss i all tysthet.

— Men då fick du naturligtvis en hel massa pengar...

— Jag är inte af den sorten, svarade Gerhard icke utan anstrykning af sårad stolthet.

— Asch, då har du väl alldeles utmärkta inkomster då.

— Nej, gunås.

— Ja, då vet jag inte hvad du gjort flickan för tjänst genom att gifta dig med henne.

— Nej, det förstås det, men...

— Aha, inföll »Viggen», som uppmärksamt betraktat Gerhard.

— Ja, sade Gerhard, för dig kan jag ju tala om det... Jag var nödd och tvungen...

— Tvungen... Jag förstår, hennes föräldrar...

— Hon hade inga föräldrar, bara en bror.

— Och han tvang dig?

— Nej, min egen hederskänsla tvang mig, sade Gerhard med en viss stolthet.

— O, ni morsgrisar! högg »Viggen» till. Ni ska då gå den raka, smala vägen, kosta hvad det vill.

— Nå, är det inte rätt?

— Jovisst, om det finns så mycket slantar i renseln, att inte man stupar af svält och törst på vägen.

— Man får arbeta.

— Ja, men kan man det alltid

då? . . . Nej, min snälle vän, utlät sig »Viggen». Heder och samvete tala sitt språk, men vanlig försigtighet sitt . . . Du hade det svårt redan som yngling, och när du se'n kom in i posten, blefvo dina inkomster sannerligen inte att gifta sig på. Men det förstås, kan du få ihop ett par tre tusen på ditt författarskap, så . . .

— Jo pytt, knappt fem hundra . . .

— Ja då får du förlåta mig, ytttrade »Viggen» med orubbligt lugn, att jag anser dig ha gjort din käresta en stor otjenst, när du drog henne från den sysselsättning hon hade att lefva af.

— Hade det varit bättre, om jag öfverlämnat henne åt vanäran?

— Åhnej, men vet du, uppriktigt taladt, så kan man svara både ja och nej på en sådan fråga. Som hederlig karl har du förstås skyldighet att på alla sätt jämna ut vägen för den stac-

kars flickan, vara snäll mot henne under den tråkiga tiden, draga försorg om det lilla oskyldiga pyret, och så afvakta framtiden till dess omständigheterna tillåta er att gifta er; då kan ni ju ta barnet hem till er, och så är ju hela olyckan godtgjord igen.

— Du vågar kalla det bättre att låta henne gå brännmärkt, än att genast räcka den upprättande handen?

— Ja, det gör jag, vet du, min kära idealistiska vän, jag skulle till och med vilja, att det funnes en lag, som stipulerade, hur stor inkomst en man skulle ha, innan han finge gifta sig. Han skulle då kanske på ett par år kunna sporra sig till arbete för en lefnadsställning, som han aldrig skulle kunna uppnå, om han som gift hade fattigdom och elände att dras med.

— Asch!

— Ja ascha du, så mycket du vill, men att mången man, som i ungdomlig yra gått åstad och gift sig, sedan sett sin bana ohjälpligt gå på sned, det är likväl ett faktum.

— Nå än alla fattiga då? . . . De skulle ju då aldrig få gifta sig.

— Åh, jovisst . . . Bara de nått den ställning att de *efter sina förhållanden* kunna försörja en hustru, annars absolut inte. Eller anser du t. ex. det vara rätt, att en arbetare som förtjänar 2,50 om dagen gifter sig och drar ihop en stor familj? Äfven om han på öl, snus och brännvin ej festar upp många kronor i veckan, så kan ju den inkomsten omöjligen räcka till. Och så blir hustrun tvungen att låta barnen rå sig själfva där hemma, för att hon skall kunna gå som hjälphustru. När se'n barnen bli mogna och komma in i ligorna och bli i stånd att när som hälst slå far och

mor på käftan, ja då få dessa lönen för sin idiotism. Eller när en hamnarbetare gifter sig, som på sommaren förtjenar en femma om da'n men inte en styfver på vintern...

— Ja, han kan ju spara till vintern...

— Spara, spara, afbröt »Viggen». Spara på en sådan inkomst *i våra tider*, så att den räcker till nästa sommar, du är komisk du!

— Men lifsmedelstabeller visa, att en hel familj kan godt lefva på 36 öre till middag.

»Viggen» storskrattade.

— Begriper du inte, att du är komisk... Tror du, att en fattig husmor lagar mat efter tabeller, att hon väger så och så mycket till den eller den »utmärkt närande mjölsoppa», eller att hon öfver hufvud taget alls vill *ha* någon »mjölsoppa». Tror du den fattige *vill* lefva fattigt? Nej, min

gubbe! Gå in och titta i fattigmans hem, så ska du finna att färska, sockrade bröd saknas inte till kaffet och *brändt* hårdt bröd ta de helt enkelt inte emot, äfven om de få det billigare. Liksom mången rik kan tycka det eller det »kan duga åt den fattige», tycker den fattige, att samma slag »kan den rike gerna ha».

— Hvar har du lärt dig allt det där? frågade Gerhard med en viss ironi.

— På ort och ställe du, blef svaret. Medan du satt hemma och drack te om kvällarne, gick jag och tog mig ett eller annat glas punsch. En kväll blef jag så presenterad för en rote-man, han tyckte jag var en treflig »galosch», och så tog han mig till extra biträde; där har du hemligheten. Sittande fågel får ingenting, flygande får något, ser du... Om morne är jag på rotemanskontoret, se-

dan på mitt vanliga kontor, alltså en hacka här och en hacka där... Blir turen så mig huld, är jag en dag välbeställd roteman... Skål skald och morsgris, tillade han skämtsamt.

— Du skulle alltså afråda de fattiga att gifta sig?

— Absolut, om inte mannen har stadig inkomst på minst tolf hundra kronor... Ryck på axlarne, min goda idealist, men jag har sett nöden i hvitögat, och jag vet att det värsta bråket ha vi på rotemanskontoret just med de oeniga gifta — och oeniga bli de alltid, när pängar inte finnas till mat, bränvin och trefliga bluslif. De senare äro hustruns berusningsmedel.

— Skulle de då hellre bara flytta ihop, tycker du?

— Ja, förr det till och med, ty då går det lättare för dem att komma åtskils igen, när de finna detta nöd-

vändigt för att endera eller båda skola kunna resa sig igen. Ett äktenskap kan ju inte upplösas, förrän man och hustru i *vittnens* närvaro tidt och tätt bultat på hvarandra så pass, att de med säkerhet kunna väntas snart skola bulta ihjäl hvarandra, om de ej bli skilda åt.

— Men betänker du då inte, hvilket elände det skall bli med barnen, vid en sådan där löslig förening?

— Jobevars, men det är en annan fråga, och i den påstår jag, att staten bör uppträda som far, där den verkliga fadern ej kan eller vill dra försorg om sin afkomma. Landet behöfver afkomman, och därför få inte dess lagar lägga hinder i vägen för afkommans ökande. Barnhus äro bättre än fängelser.

— Det skulle bli snyggt i sta'n då, sade Gerhard skämtsamt.

— Asch, inte . . . Tror du inte att

hederskänslan gör sig gällande äfven i så'na där »stockholmska äktenskap»? Jo för tusan! De sträfva nog att verkligen blifva lagligt gifta, alla dessa kvinnor, och se de, att ekonomien tillåter dem det, så slå de till...

— Nå, där har du de fattigas äktenskapselände igen.

— Du glömmmer, att de efter att ha genomgått en sådan förskola *räkna* bättre, min vän. De veta då, hvad det kostar att vara gift, och de kasta sig inte som tokstollar in i hvirflarne med den trånsjuka kärlekens hvardagsfras: *alltid går det bra för oss!*

Gerhard smuttade på sitt glas under tystnad. Han hade just ingenting att invända mot »Viggens» laglösa teorier. Det gaf »Viggen» anledning att krama ännu några droppar malört ur sitt älsklingsämne.

— Värst illa, fortsatte han, stå dock de till svars, som i högsta klas-

sen lärt sig räkna; de handla rent hjärtlost, då de inte först göra ett öfverslag öfver debet och kredit i ett blifvande hushållskonto, innan de flänga sta' och gifta sig. Jag upprepar, att inte ens de mäst trängande omständigheter kunna ursäkta ett sådant steg. Att ha gjort en flicka olycklig och så ge henne upprättelse genom att göra henne ännu olyckligare, är det reson det?

— Nej, sade Gerhard med bittert hån, det är bättre att alldeles öfverge henne.

— Äh, utbrast »Viggen», att du inte vill ta' reson... Hederns bud behöfver man väl inte tumma på för det? Min mening är naturligtvis inte, att mannen skall bära sig åt som en skurk. Det är förstås hans skyldighet att reparera felet, men på bästa sättet. Har han råd till att gifta sig, så må han göra det, men i annat

fall kan han nöja sig med ett lagligen giltigt äktenskapslöfte. Han kan då på sitt håll och hon på sitt draga ihop litet till den äkta stacken, och *den* dagen, då han fått tillräckligt för att betrygga familjens enkla timliga behof, då så... Men bort med alla hux-fluxa äktenskaps-komedier med träsiga dekorationer redan i första akten!

— Men, inföll Gerhard, du glömmmer att ta' med i räkningen, att kärleken lätt slocknar, om tvånget trycker den.

»Viggen» log och tog sig en klunk.

— Vet du hvad bond' brukade säga, hva? Jo: åt helsicke med kalfvar som inte trifs, sa' han. Och det säger jag med. Har mannen inte sådana känslor, att de tåla trycket af ett *äktenskapslöfte*, ja, då vore det väl fan, om de kunde tåla det sjufaldt värre trycket af ett *äktenskap* i nöd och elände. Och hvad blefve det för

slags upprättelse för den stackars kvinnan? Nej, låt mannen då endast dra ordentlig försorg om barnet och se'n gå sina färde. Kvinnan mår tusen gånger bättre, om hon går som gammal nucka genom lifvet, än om hon är gift med en slik karl.

Flickan som serverade kom nu niggande mot de bägge debattörerna och sade med trött stämma:

— Nu få herrarna vara snälla och gå, för klockan är nära två.

Gerhard for upp. Så sent hade han ej varit ute sedan han gifte sig, och efter det »Viggen», sin vana trogen, kurtiserat flickan, som skulle släppa ut dem genom bakporten, och till och med kysst henne i nacken, tätt under den burriga nackluggen, stodo de ändtligen ute i den friska luften, som nu kändes dubbelt välgörande efter de många timmar de setat på det rökiga schweizeriet.

De fortsatte naturligtvis debatten under det de gingo hemåt, men Gerhard fann lika litet nu som förut några dugande invändningar.

Plötsligt, vid det de passerade en gatukorsning, fick »Viggen» syn på en brokigt klädd tös, som stod i ett hörn. Att stanna och ta henne om lifvet var gjordt i samma andetag, och Gerhard stannade också, nyfiken att höra hvad den så plötsligt attackerade flickan skulle svara.

— Hvarför så ensam uppå stigen, lallade »Viggen». Hittar inte lilla tuttan hem?

— Äh, gå hem och lägg dig, »Viggen» svarade hon raskt, under det hon lugnt blickade kvinnofridstöraren i ansiktet.

— Äh hör'u, ropade denne, är det Signe... Hvar i helskota har du varit?

— I Kristiania.

— Var det skojigt?

— Visst tusan, sade hon ogeneradt, bara inte den sabla polisen...

— Hvar bor du nu då, afbröt »Viggen», tydligen af hänsyn till Gerhard.

— ***gatan nr 10, går du med? yttrade hon lika alldagligt, som gällde det hvilken obetydlig sak som helst.

Utan att svara tog »Viggen» henne under armen, och så gingo de alla tre gatan uppför.

Gerhard förstod nu hela det nersliga sammanhanget, och han kunde inte låta bli att medlidsamt betrakta den stackars flickan.

Hon var vid pass aderton år med ett rikt, konstigt upplagdt hår, hvilket som en ram omslöt ett litet, litet ansikte, som just i den sena kvällsbelysningen verkade synnerligen smånäpet och käckt med de stora, svarta ögonen som två eldpunkter i.

Han tyckte, att hon med sin elasti-

ska gång och sin nätta dräkt såg riktigt fin ut, och han skulle gärna velat ta henne under armen och prata med henne, han med, lika ogeneradt och familjärt som »Viggen».

— Hvad är det för en tungus, du har med dig, frågade hon plötsligt och fäste sina underliga ögon på Gerhards ansikte.

— Han är gift, sade »Viggen» liksom för att framdra en förmildrande omständighet.

— Ja, usch hva somliga gifta karlar är fäniga, sade hon utan vidare. Di skulle sitta hemma och vagga ungarne.

Det stack till i Gerhard. Det var också ett tämligen tvärt afsked, men han ville ej riktigt nöja sig med det, utan försökte afvärja det med ett skämtsamt:

— Men om man inga har...

— Jovars, kom svaret lugnt och

snabbt, det är för det mästa allt hvad de gifta ha.

De stannade vid en port, och utan vidare stack hon fram sin hand till Gerhard.

— Adjö, sade hon, gå hem med er nu.

Därmed läste hon upp porten och drog »Viggen» med sig, så att han knappt hann säga farväl, och så hörde Gerhard porten låsas.

Han tyckte, att han stod där som en afbasad skolpojke, och kom sig ej för att gå i första öfverraskningen.

»Gift», tutade det i öronen på honom. *Därför* fick han alltså inte ens ett hyggligt ord af henne, och därför stängde hon porten så där midt för näsan på honom. Han skulle velat komma in bara för att säga henne, huru föga han brydde sig om en varrelse som hon, och hvad hon tyckte eller tänkte...

Han kände på porten, men den var obevekligen stängd, och med förargel-
sen häröfver växte begäret. Han skulle
velat gifva hvad som hälst för att få
strängt blicka in i det lilla trotsiga
ansiktet och låta henne veta, huru
hon borde uppföra sig mot gifta män.
Hon kunde åtminstone vara artig.

Han kände ännu en gång på por-
ten, gick så ett stycke ut åt midten
på gatan. Just i detsamma lystes
ett rum på nedra botten upp, och
Gerhard kunde ej låta bli att gå fram
till fönstret. Genom att ställa sig på
en källarlucka kunde han se in i rum-
met.

Det var ett litet rum med en till
största delen elegant möblering, sär-
skildt en fin toalettbyrå och en aten-
ienne. I öfrigt en bädd med mycket
spetsar och ett par hvilstolar.

Hans aningar att det var »hennes»
rum bekräftades ögonblickligen genom

att han fick se »Viggen» sitta i en af hvilstolarne med ena benet vårdslöst kastadt på det andra och röka en nytänd cigarett. I rummet gick hon med det lilla trotsiga ansiktet, utan minsta blygsel, i uppknäppt klädningslif och i färd med att taga af sig klädningen. Gerhard rodnade af förtrytelse öfver en slik oanständighet, men kunde likväl inte ta sina ögon ifrån den retande gestalten, som »Viggen» däremot knappast egnade en blick. Just då klädningen var aftagen och hon därinne skulle kasta öfver sig en lätt morgonrock, fick hon syn på den uppspetade Gerhards tindrande ögon öfver fönsterkanten. Med ens gaf hon till ett gapskratt och gaf »Viggen» en vink att äfven njuta af den kostliga synen.

Gerhard steg, med harm och skam öfver att ha blifvit upptäckt, ned från källarluckan och ställde sig tätt mot

muren för en kort stund. Han hörde då en rullgardin dragas ned och ett dämpadt, men dock tydligt fnittrande emellan de bägge inne i rummet.

Sedan gick han hem, men med underliga tankar i den upphetsade hjärnan. Han tyckte, att något gått förloradt för honom. Aldrig hade han haft det så där roligt och muntert, som »Viggen» tog lifvet. Ingen, tyckte han, kände till honom, under det alla kände »Viggen».

Hvart »Viggen» gick, nickade fruntimren åt honom och hade vänliga ord till hands. Gerhard började anse »Viggen» för den mäst afundsvärda människa på den här planeten. Han kunde ju gå hvart han ville och göra hvad han ville. Tänk bara, hvilka retande äfventyr »Viggen» varit med om, och hur mycket han fått se, då Gerhard aldrig fått vara med om ett dugg. »Morsgris» ljöd det också oupp-

hörligt i hans öron; de tankar, han efter sitt föregående sammanträffande med »Viggen» haft, och den tillfredsställelse, han då känt just öfver att vara en »morsgris», veko helt och hållet för stundens trånad efter den förbjudna frukten i de lockande sirénhänderna.

— Hade jag ej blifvit en så'n där »morsgris», sade han till sig själf, hade kanske hela mitt lif varit anorlunda. Då hade äfven jag haft det bättre, »flygande fågel får något...»

Han knäppte upp rocken och satte hatten litet på nacken. Han ville visa alla han mötte, att han inte var någon »morsgris». Och skulle han möta någon kvinna på vägen, var det hans fasta beslut att göra precis som »Viggen» gjort. Men han mötte ingen och fick sålunda ostörd gå hem med sin grämelse öfver att just *han*

blifvit vingklippt, att inte *han* kunde vara som alla andra sorglösa människor, och när han nådde porten, var det som han skulle vilja kasta nyckeln från sig och fly tillbaka, ut i det brusande lifvet med alla dess lockelser och dess sorglöshet, ut att lefva som alla andra unga män lefva: i sus och dus.

— Lefva, upprepade han halfhögt. Lefva, hvarför har aldrig *jag* fått lefva?

Han stod en lång stund i bittra tankar öfver hvad han nu ville kalla sin »förspillda» ungdom; därefter gick han genom den låga porten, genom den stinkande portgången, och kom in i sofrummet.

En instängd, unken barnkammarluft slog emot honom, ett gällt barnskrik hördes, och han såg ett par vemodiga, forskande kvinnoögon möta sig . . .

»Lefva» — *nu!*

BÖRJAN TILL SLUTET.

Julen hade gått öfver, den första julen i det torftiga hemmet.

Den lilla familjekretsen hade hållit ihop: de nygifta, Gerhards mor och Heddas bror. Man hade firat julafton så festligt som möjligt. Heddas bror hade till och med köpt en butelj champagne, ett öfverflöd, som kom alla de öfriga att blekna af förvåning. Han hade blifvit utsedd att från och med nyåret bli verkmästare med lön af två tusen ett hundra kronor; han kunde sålunda ha råd till denna lilla extra utgift, hvilket många ordinarie i posten eller andra verk absolut ej skulle haft råd till.

Man drack under den gladaste stämning skålar för allt och alla.

För »fideikommissarien» lille Georg,

för hälsa och framgång på det nya året och framför allt för ett ännu angenämare sammanträffande nästa jul. Och alla trodde därpå, till och med Gerhards gamla mor, och då naturligtvis i ännu högre grad de unga, som sutto omkring henne.

Hoppet lekte för dem alla. Skulle det bli uppfylldt? Det fanns *mycket*, som talade emot.

Gerhards dikter och skisser röntej mera den uppmärksamhet, som förut kommit dem så rikligt till del. Åtskilligt måste han bjuda ut till mera obetydliga tillfällighetstidningar, som likt dagsländor lyste inför den köplystna allmänhetens ögon, och äfven i dem märktes det för väl både på stilsort och plats, att man ej ansåg dem vidare framstående, ja att man ej ens tillerkände dem samma litterära värde som den unge författarens tidigare alster.

Att personligt inverka på förläggaren låg alldeles för långt ifrån Gerhards skaplygne. Med den en gång på honom inympade tillbakadragenheten skulle han aldrig kunnat förmå sig därtill. Någon »rusch» hade han ej; blott *lida* kunde han, och han led djupt och i det tysta för hvarje gång han hade en förkänning af den tomhet, som skulle uppstå den dag, då han inte mera vore sig själf.

Med motgångarne följde tvivel på värdet af hvarje bit han författade, — det förfärliga tviflet, som är skapandets död. Han var aldrig nöjd mera med hvad han skref. Själfkritiken blef den mest mördande kritik hans arbete kunde råka ut för, och mer än en gång kastade han pennan under hjärtskärande förtviflan.

Han fick det ej längre som han ville *ha* det. Endast ambitionen att ej gå ifrån ett halfgjordt arbete och be-

kymret för brödbiten tvang honom att göra färdigt hvad han påbörjat. Han visste att det var dåligt konstrueradt och utan inre glöd, och han fick ett slags äckel för sina egna alster, ett äckel, som blef djupare för hvarje gång, han såg att hans möda var förspilld. Ty det hände honom numera ej så sällan, att han fick sina arbeten tillbaka från de tidningar eller förläggare, han sändt dem till.

Så kom vanmakten, den andliga vanmakten. Han *förmådde* ej längre arbeta. Att ta i pennan blef en formelig plåga för honom, och — pennan skulle han föda sig på.

Med alla fruktlösa ansträngningar att lösgöra sig ur det nät, han fastnat i, och hvars maskor han utan att veta det själf dragit till, kom det gräsliga slaget att se familjen lida nöd. Pängar inflöto blott sparsamt för redan gjordt arbete, och göra nå-

got nytt samt därmed öppna nya källor kunde han inte. Hvad han skref blef tungt, tråkigt och intetsägende, eller ock bar det alltför djupa intryck af nödens och brödbekymrens hemska stämpel. Ingen ville slutligen trycka hans alster. Man endast beklagade och returnerade.

Fallet var nära, och någon möjlighet att göra det mindre djupt fanns ej. En afton, sedan Hedda tyst lidit i många månader utan att våga störa Gerhard i hans underliga tankar, måste hon likväl yppa för honom den härresande nöd de befunno sig i.

Gerhard ovetande hade hon med lån af brodern och genom att pantsätta några lyxsaker förmått uppehålla hemmet, men nu fanns ingen hjälp längre, hon måste söka sig plats på fabriken igen, lämna barnet ifrån sig och träla ihop till det allra nödvändigaste.

Hon skulle så gärna velat tiga ännu en tid, tillade hon i sin gränslösa förtviflan, men nu nalkades tiden för hyreskvartalets erläggande. Om de inte kunde betala det, skulle de sedan inte ens ega det lilla hemmet, hur tarfligt det än var...

Den natten sof inte Gerhard en blund. I den ohyggligaste vända kastade han sig i bädden. *Svält* stod med eldskrift öfverallt, tyckte han. Svält, svält, svält!

Hans feberglödande blickar hakade sig fast vid det smutsiga usla taket, vid de trasiga tapeterna och det skröpliga bohaget. Kanske skulle han nu bli husvill också! Och då han vid skenet af den för barnets skull brinnande lilla lampan, såg öfver rummet dit, där *hon* och barnet lågo och sofvo, kom en sådan ångest öfver honom, att han endast genom att bita i täcket kunde låta bli att jämra sig högt.

Hvarför hade han bundit dessa oskyldiga stackare vid sig? Hvarför hade han släpat henne till randen af den ohyggligaste afgrund lifvet har?

Hvarför?

Han hade velat vara hederlig, och i sin gränslösa oerfarenhet om de enklaste villkoren för lifvets uppehållande, hade han handlat så ohederligt, han gärna hade kunnat. Han hade beredt henne nesan att behöfva återvända till samma fabrik, som han så stolt velat »befria» henne ifrån. Han hade klafbundit sig själf till händer och fötter. Han utfor i sitt inre i otidigheter mot ödet, som lämnat honom i sticket, mot modren, som aldrig låtit honom pröfva den egna vingen, utan sprungit efter och dragit honom ned ifrån den allra minsta sten, han försökt flaxa upp till, mot Hedda, mot barnet, mot allt och alla.

På morgonen vandrade han lem-

ifrån med en underlig eld i ögonen och med förtviflan i hjärtat. Han sade till Hedda, att han ämnade söka plats i någon tidning, på kontor, ja hvad som än komme i hans väg. Hon förmådde inte längre hindra honom, hans lynne hade blifvit häftigt af alla motgångarna, och han kunde brusa upp ibland, så att hon med skäl kunde fråga sig, om inte hans hufvud tagit skada af det myckna grubblandet.

På middagen kom han hem igen lika modlös, lika förtviflad. Hans första besök hade gällt »Dagspostens» redaktör. Han hade blifvit på det hjärtligaste mottagen, men något hopp om sysselsättning kunde man ej ge honom. De som hade platser i tidningen lämnade dem ej, och någon tillökning i redaktionsstaben var tidningen för tillfället ej beredd på.

— Hvarför slutade herr Hjelm så plötsligt i posten? frågade redaktören.

— Min helsa stod ej ut med den ansträngande tjenstgöringen.

— Men betänk då, hvad som fordras af en person i en stor daglig tidning.

Gerhard hade intet svar att gifva. Han hade ju gifvit sig själf betyg på orkeslöshet.

— Men *skrif*, tillade redaktören, vänlig som vanligt. Skrif, och vi skola söka ersätta herr Hjelm så duktigt vi kunna.

Skrifva, det var ju det han inte kunde längre. Åtminstone under den plågende ovissheten.

Han gick från »Dagsposten» till ett par kommissionskontor. Likvid i förskott ville de alla ha, och det var han inte beredd på och naturligtvis ansågo de sig ej kunna skaffa honom någonting för intet heller.

Den natten och den därpå följande genomgick han ånyo samma förfärliga

själskval, och då han på tredje morgonen skulle börja den förtviflade vandringen igen, förmådde han ej resa sig ur bädden.

En kväfvande tyngd hade lagt sig öfver honom, och hjärnan, den utpinade hjärnan, förmådde ej tjenstgöra som förr. Han yrade och kastade sig i den förfärligaste hufvudvärk fram och tillbaka.

Den dödsskrämda Hedda tillkallade en grannhustru och fick henne att gå till Gerhards mor. Med henne anlände en doktor, och så sänktes den första svarta fliken af den olyckans ridå, som skulle komma att svepa in dem alla i sina svarta veck.

Doktorn förmodade hjärnfeber och befallde den sjukes skyndsamma förande till sjukhus. Förgäfves både Hedda och modren i bevekande ton att få behålla honom; ingenting hjälpte mot herr distriktläkarens en gång uttalade dom.

— Man kan inte vårda sjuka i sådana här gamla kyffen, och jag åtager mig det absolut inte.

Åter en af fattigdomens hämska följder, den att inte få vårda det kära-
ste man har.

Sjuksedel utskrefs, och Hedda anvisades att gå den långa och förfärliga »fattigvägen»: hon behöfde då inte alldeles sköfla hemmet för att skaffa medel att betala den sjukens vård på sjukhuset, och hon komme då också ifrån alla de formaliteter med borgen och dylikt, som äro gjorda till vilkor för att samhällets medlemmar skola få begagna sig af samhällets sjukvårdsinrättningar.

Medan Gerhard efter en plågsam natt ännu låg i dvala, oförmögen att protestera eller handla själf, kommo ett par karlar med den dystra sjukbåren, och så bars han ut ur det ruckliga nästet, långt bort från dess

lumpupplag och stank. En vandring så gripande, att alla mötande ryste, när de sågo den sakta burna båren med de stackars bägge rödgråtna kvinnorna vid sidan.

Med vida mindre rysning kan man möta en likvagn. Man vet ju då, att striden är lyktad. Sjukbåren bär vittnesbörd om att striden mot döden nu för allvar skall börja, och man känner hjärtat krympa ihop vid den pinande tanken: hur skall den sluta?

Man nådde äntligen det solida stenhuset, kom in i dess karbolmättade korridor och efter vanliga formaliteters undanstökande hvilade snart den stackars sjuklingen i en järnsäng. Med jämmer kring sig och jämmer inom sig, midt i ett upplag af alla möjliga plågor och sorger! I ett läger af arma stackare, af hvilka ingen skulle taga den ringaste notis om huruvida Gerhard lefde öfver natten

eller ej! Hvar och en hade fullt göra med att jämra sig öfver sin egen plåga och tänka på sina egna utsikter att öfverleva den rysliga natten i detta sjukcentrum.

De hade dessutom dagen förut hört »ett annat nummer» gallskrika sig till döds i samma säng samt bäras ut för att aldrig komma åter. Hvad anginge det dem, om den nykomne var dömd till samma öde.

Efter ett hjärtskärande afsked och utan att ha kunnat få det minsta afskedsord från den halft sanslöse Gerhard, måste de bägge kvinnorna aflägsna sig.

Ensamma, mera ensamman än någonsin.

SISTA KAPITLET.

Hvarje dag gingo de stackars öfvergifna kvinnorna dit bort till det ensliga stora sjukhuset. Hvarje dag sutto de vid den sjukes bädd i pinsam oro mellan hopp och fruktan.

Än sade sköterskan att natten varit lugn, än att den varit »svår».

Ah, dessa förfärliga nätter, då de ej fingo tröstande sitta vid hans sida och söka bereda honom lindring i hans olidliga plågor genom att räcka honom en välgörande läskedryck eller maka kudden under hans värkande hufvud.

Det mästa af den sorgliga tiden hade han varit sanslös, och endast i yrselns hämska stunder förmådde han gifva en smula lifstecken ifrån sig.

Men äfven dessa gåfvo bevis på att han inte tömt den bittra kalken i botten än. De voro, dessa feberdrömmar, ett kaos af allt hvad han erfarit under sin korta lefnadstid af sorg, motgångar och penningbrist.

— Vänta lite, kunde han säga, snart ska ni få pengar... Femtusen får ni på »Dagsposten», ... Tiotusen på teatern... Hör ni inte, hur publiken applåderar!... Lilla Georg skall snart få en vagn af pappa... Gråt inte, Hedda, du skall få pengar... Tag bara i skrifbordslådan... Mamma skall inte bo däruppe i kupan... Mamma får ta pengar i lådan... Gråt inte bara... Tag mera pengar!...

Samma förskräckliga mara, som ridit honom hela lifvet, lämnade honom inte ens vid sjukbädden, och jagten efter pengar satte hans blod i svallning och kom honom att borra nag-

larne djupt in i ansiktet. Pengar och penningbrist — alltid samma ohyggliga skräckgestalter!

Endast en gång hade hans oroliga feberdrömmar haft en ljusare bakgrund.

— Se mamma! skrek han med hes röst. Se mamma, se på alla studenterna!... Mamma, jag är med, *din gosse* är med... Gråt inte, mamma, jag skall också bli en stor man... Du skall få glädje af mig... Du *skall* få det; gråt bara inte, *mamma!*...

Han hade rest sig upp, men vid de sista orden föll han stel ned, under det en het ström af strida tårar sköljde de insjunkna, feberhettade kinderna. De bägge kvinnorna sjönko på knä, och försökte, fastän tårarne runno ur deras ögon, jollra med honom, gifva honom rätt och vagga honom in i andra, gladare drömmar.

Så gick dag efter dag, utan att

något hopp om deras olyckliga sjuklings tillfrisknande stod att få.

Läkare och sköterska gåfvo dem undvikande svar, och då de i sin gränslösa oro rent af besvuro läkarne att säga dem sanningen, möttes de af ett kallt: kanhända.

Hvad de hade att särskildt frukta, sade man dem dock, var att Gerhard ej skulle kunna få ligga kvar i den stora sjuksalen. Han hade stunder, då man rent af med våld fick hålla honom kvar i bädden. Han ville rusa upp och ut. Vid dessa tillfällen utstötte han de förfärligaste tjut, som hördes genom hela huset och vett-skrämde de öfriga patienterna.

Modern och Hedda gingo dubbelt mer förkrossade från sjukhuset efter hvarje dylikt fall, och ofta kunde de falla på knä invid någon bänk i korridoren och uppsända brinnande böner till Gud för sin älsklings skull.

En dag kom så det grymmaste slaget af alla, som under de senaste månaderna träffat och marterat dem. Då de vid sin vanliga tid kommo till sjukhuset, funno de den sängen tom, i hvilken Gerhard hittills haft sitt plågoläger.

— Död? skrek modren och kramade sköterskans arm.

— Nej, sade denna sakta och i en ton, som skulle hon velat bifoga ett tyvärr. — Han är nedförd i »isoleringen», tillade hon med en beklagande skakning på hufvudet. Han har haft en förfärlig natt... Hade vi inte händelsevis mött honom i korridoren, hade han kastat sig ned på gården... Vi måste med våld öfvermanna honom och föra honom dit ned i enskildt sjukrum.

Hon pekade på en trappa längst fram i korridoren, och förskrämda vacklade modren och Hedda dit bort

samt vidare ett par ohyggliga trappor *nedåt*, ned som i en graf.

Där sågo de en hel mängd dörrar, hvilkas soliditet minde om fängelse och celler.

Och ett fängelse var det. Ett fängelse, som blef så mycket dystrare, emedan dess invånare ej voro skuld till sitt fängslande, utan endast af ett olyckligt öde blifvit dömda till inspärning, mången på lifstid.

De bägge sökande blefvo af en sköterska visade till en af dessa celler, och då den tunga, hämska ekdörren med dess lilla, djupt inskurna glasbit i midten öppnades, funno de sina sorgliga tankar på fängelse endast allt för grundade. Det var ett rum, som blott höll några få meter i fyrkant, med ett litet järngallradt fönster högt uppe vid taket. Midt på ena väggen med i cementgolfvet säkert fastsatta fötter stod en bastant säng, och i den låg

Gerhard, fjättrad af den skräckinjagande gråa tvångströjan och med dess brutala remmar hårdt tillspända.

De bägge kvinnorna stodo först som förlamade af den gräsliga synen, men så rusade de med ett anskri fram och kastade sig på knä vid sängen.

— Gerhard, min arma Gerhard! stormade modren utom sig, hvad har du då gjort för ondt, att du skulle få detta ohyggliga öde!

Den sjuke, som legat i dvala, slog upp ögonen och stirrade framför sig. Därefter försökte han resa på sig, men då han på grund af tvångströjan inte förmådde det, sjönk han maktlös tillbaka och slöt ögonen.

— Jag ber er, jämrade sig Hedda för sköterskan, befria honom från de där rysliga remmarne! Han har ju intet ondt gjort!

— Men han *kan* göra, sade sköterskan med låg röst. Eftersom han

varit lugn hela förmiddagen, vill jag ändå försöka.

Hon gick fram och lossade remmarne samt tog med lätta, milda händer »tröjan» af den sjuke.

— Tro mig, sade hon därpå, det är inte utan blödande hjärta vi begagna den här tortyren, men den staccars sjuke är mycket stark, och vi stå ju i ansvar både för hans eget lif och att han ej får göra andra skada.

Gerhard vände liksom lättad på kroppen och öppnade på nytt de djupt liggande ögonen samt lät dem en stund hvila på modren och Hedda, hvilka knäfallit på hvar sin sida om den bastanta sängen.

En kris hade tydligen följt på det nattliga uppträdet, ty han såg igenkännande på dem och yttrade sakta:

— Mamma, Hedda... Hvar är jag?... En sådan ryslig dröm!

Det blef en lång paus, hvarunder de bägge anförvanterna kysste hans utmärklade händer gång på gång.

— Du är sjuk, Gerhard lilla, yttrade modren slutligen med af gråt nästan kväfd stämma.

— Men hvarför ligger jag i ett så'nt här fängelse? sade han med matt stämma, under det blicken for irrande kring de höga, kala väggarne och till det lilla gallerfönstret vid taket.

— Vi hade ingen annan plats, inföll sköterskan. Men herr Hjelm, som nu är så kry, får snart komma upp på sjuksalen, och där blir det mycket bättre än här.

— Tack, sade han och ögonen sökte sig öfver till Hedda.

— Stackars Hedda, fortfor han efter en stund, hur är det med lilla »Goje»?

Hedda förmådde inte svara, hon borrhade hufvudet djupt ned i den gråa

sjukhusfilten och grät så att kroppen skakade af inre rörelse.

— Han är så söt och stor, svarade modren i stället. Vill du se honom, Gerhard?

— Ja, lät det endast.

— Jag har visst lidit mycket, sade han sedan. Mitt hufvud känns så tungt.

— Ja, min stackars lilla gosse, tröstade modren, men nu är det på bättringsvägen.

— Hvem hjälper Hedda med pengar då?

— Det gör Heddas bror och jag naturligtvis... Oroa dig inte därför, min lilla rara gosse... Hon behöver så litet för sitt behof.

— Ja, fortsatte Gerhard med trött stämma, ni ska få igen det bara jag blir frisk... Jag skall arbeta dubbelt då.

Han lutade hufvudet åt sidan och

tycktes falla i dvala. Sköterskan vinkade åt modren och Hedda att ej öfveranstränga honom, och så blef det alldeles tyst i det ensliga cellrummet.

Sömnens goda genius hade tagit hand om den utpinte sjuke, och man gick sakta ut för att i korridoren samtala med sköterskan.

Hon talade om detaljerna från hans nedförande i cellen, och uppmanade de deltagande att nästa dag besöka den sjuke redan på förmiddagen, eftersom deras närvaro tycktes göra honom så godt. De kunde gärna ta den lilla gossen med sig. Tillstötte intet nytt anfall under natten, kunde man ju hysa någorlunda hopp.

Gerhard slumrade allt fortfarande, både af trötthet och i följd af den rogifvande medicin, som han erhållit.

De kunde slutligen inte afvakta hans uppvaknande, utan aflägsnade sig framåt kvällen med godt hopp och

längtande efter den kommande dagen, då de skulle få återse honom. De tyckte den dagen skulle bli så betydelsefull, — och det blef den äfven.

Efter en orolig natt stodo de tidigt utanför sjukhusets port. De voro nu tre, ty väl insvept i filter hvilade lilla Georg på modrens svaga armar.

De kommo in, och jagade af en oförklarlig beklämning skyndade de förbi alla de många konvalescenterna, som gruppvis stodo i korridorerna, samt nedför den lilla trappan. De riktigt flögo fram och tyckte att trappstegen blefvo bredare ju djupare ned de kommo. Äntligen stodo de i den hämska korridoren, där de just sågo läkaren och sköterskan komma ut ur Gerhards rum.

— Han är sämre i dag, yttrade läkaren kort och nervöst, i det han fortsatte korridoren framåt till någon

annan olycklig, som äfven låg och väntade sin dom.

De rusade in till Gerhard och funno honom liggande som i dvala, med det bleka, matta hufvudet maktlöst hängande utanför hufvudkudden.

Modren skyndade fram och lade det rätt på kudden, men gaf till ett högt anskri, då hon såg fradga tränga fram ur mungipan.

— Han dör! skrek hon utom sig.

Hedda sprang fram till sängen och kastade sig om den sjukes hals.

— Lugna er för Guds skull! varnade sköterskan, som i rätt tid fått det lilla barnet ur Heddas armar.

De båda kvinnorna, som stodo på hvar sin sida om sängen, stirrade med halft vansinniga blickar på den sjuke.

— Han får inte dö, jämrade sig modren, det skulle inte finnas en rättvis Gud då!

— Nej, nej, nej, stönade Hedda och torkade den sjuke om mun och panna.

— Ingen vet den högstes domslut, yttrade sköterskan i lugn, tröstande ton.

Den sjuke vände hufvudet, och de insjunkna ögonlocken höjdes sakta.

Ett par matta ögon vandrade från den ene till den andre i rummet.

— Gerhard, Gerhard, snyftade Hedda. Säg, att du känner igen oss... Säg att du ser oss, att du ser lilla Georg också!...

Hon tog barnet från sköterskan och sträckte det mot den sjuke.

Ögonen blefvo ett ögonblick klarare, och med korta mellanrum sade han:

— Mamma... Hedda... lilla Goje... Förlåt mig... om jag... gjort er någon... sorg.

Ögonen slöto sig igen, och en mängd fradga sipprade fram ur munnen. Skö-

terskan aflägsnade sig och kom efter en stund tillbaka med läkaren. Det var inte längre något tvifvel om stundens hämska allvar; både modren och Hedda sjönko ned på sina knän och fattade Gerhards magra händer.

Dödsarbetet var helt kort. Några häftiga andhemtningar, några ryck i ögon och mungipor, och ett lif så rikt på ljusa förhoppningar var släckt; ändadt och prisgifvet åt förvandling och maskar.

Läkaren aflägsnade sig tyst ur rummet, liksom för att låta döden och sorgen ensamt råda därinne.

Och det blef så tyst. Inte ens det lilla barnet, som man lagt på filten bredvid den döde, gaf något tecken ifrån sig.

Den gränslösa sorgen tycktes ha förlamat allt och alla.

Efter en lång stund höjde Hedda sitt vanställda ansikte, och med ett

skri sprang hon öfver till modrens sida och kastade sig på knä för henne.

— Moder! utropade hon under obeskriflig förtviflan. Det är inte *jag* som dödat honom! Hör du, hör du! . . . Det *är* inte jag! — Smärtan blef henne öfvermäktig och hon föll framstupa på golvet.

Modren höjde sakta på hufvudet och aftorkade de stela tårarne, som sutto i hvarje veck på hennes skrumpna, gamla kinder. Därpå reste hon sakta upp Hedda och lade hennes hufvud i sitt knä.

— Nej, mitt stackars barn, sade hon med det där underliga tonfallet, som endast den rent öfvermänskliga smärtan frampressar. — Har någon dödat honom, så är det jag, *hans egen mor*. Jag, som gömde honom vid mitt eget hjärta för att inga kalla vindar skulle träffa honom . . . Jag, som icke lät honom i tid pröfva sina egna vingar,

men sedan släppte honom med ens och plötsligt ifrån mig. Men hvem kan dömma öfver hvad det kärleksrikaste modershjärta gör i sin kortsynthet, fortsatte hon sakta och mödosamt, under det hon strök den dödes ännu varma panna. Det var hans olycka, att han ville flyga så högt upp, där luften mer än annars frestar vingarne, och det var hans öde, att han inte skulle orka dit upp, utan störta ned och krossas i fallet... Arma stackars Gerhard! *Du var slagen till en slant!*

Hon lutade sig mot Heddas hufvud.

— Gråt ej, min flicka, sade hon efter en stund... Jag har mången gång dömt *dig* i stället för att dömma mig själf... Låt oss nu stå starka vid hvarandras sida, för Gerhards och för — — lilla Georgs skull.

Hon lade barnet vid den dödes sida och på hans utsträckta arm. Och

liksom ett tecken från en högre värld smög sig en lekande liten solstråle genom gallerfönstret och sökte sig ned till den dödes bleka ansikte. Och det föreföll som om den dödes drag värmts däraf, i det ett öfverjordiskt lugn spred sig öfver dem. Det var som om den döde på ett högre sätt velat uttrycka sin tillfredsställelse öfver att det stora lugnet famnat hans trötta, utpinade själ och fört den till en god hamn.

En hamn för beständigt!

På

Gullberg & Hallbergs Förlag

ha utkommit:

Vida Verlden, resor och äfventyr i främmande land med 465 illustrationer.

Pris bunden i vackert clothband Kr 8. —

» häftad » 7. —

Boken är rikt illustrerad och innehåller förutom en mångfald spännande äfventyrsberättelser äfven en del intressanta reseskildringar.

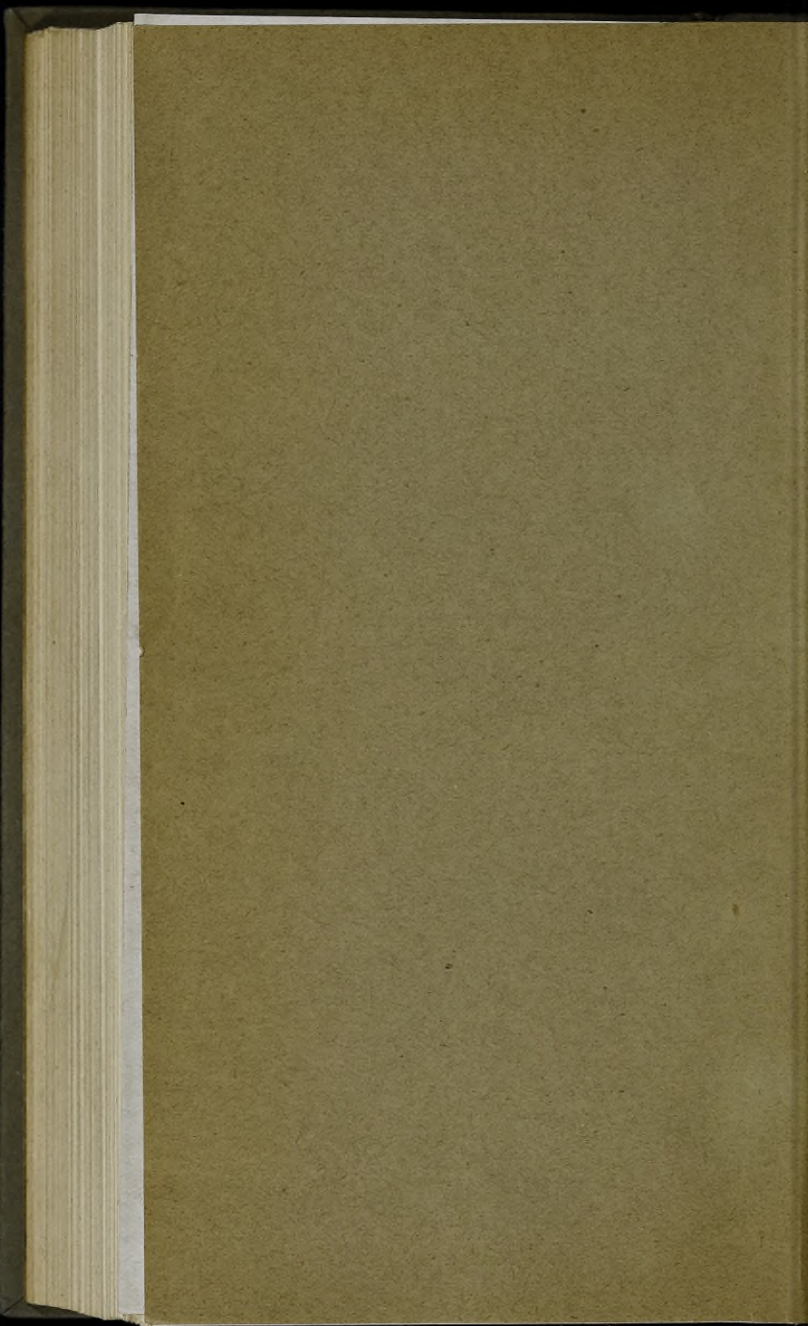
AFTONBLADET.

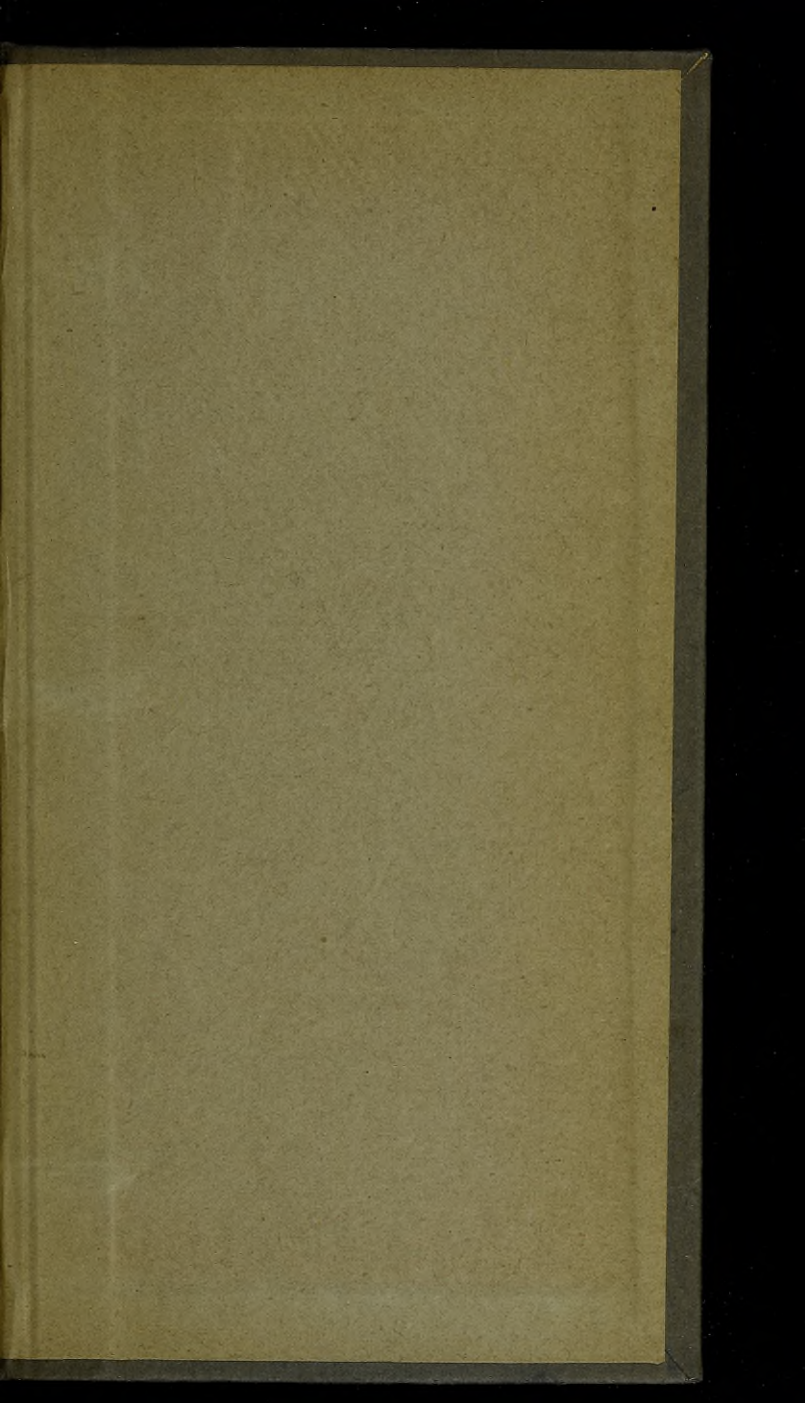
Af det fint utstyrda, rikt illustrerade arbetet föreligger första serien komplett. De spännande berättelserna, de intressanta reseskildringarne och de väl utförda illustrationerna göra arbetet både nöjsamt och instruktivt.

SVENSKA MORGONBLADET.

Brödrskapet »Sju Kungar», underliga historier från det moderna London af L. T. Meade och Robert Eustache med cirka 80 illustrationer af S. Paget.

Pris häftad 2: 75.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND

15000

400999143